

ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΣΤΥΛ. ΜΠΑΞΕΒΑΝΑΚΙ

Δ. Φ. ΓΥΜΝΑΣΙΑΡΧΟΥ

ΠΛΑΤΩΝΟΣ ΚΡΙΤΩΝ

ΧΑΡΙΝ

ΤΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ ΤΗΣ Γ' ΤΑΞΕΩΣ ΤΩΝ ΤΕΤΡΑΤΑΞΙΩΝ ΓΥΜΝΑΣΙΩΝ

ΚΑΙ

ΤΗΣ ΑΝΤΙΣΤΟΙΧΟΥ ΤΩΝ ΛΟΙΠΩΝ ΣΧΟΛΕΙΩΝ
ΤΗΣ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ

«Βιχρῆσθαι οὐχ ἔσιον
οὔτε μητέρα οὔτε πατέρα,
πολύ δὲ τούτων ἔτι ἤττον
τὴν Πατρίδα.»

ΕΚΔΟΣΙΣ ΔΕΥΤΕΡΑ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΕΚΔΟΤΗΣ: ΙΩΑΝΝΗΣ Δ. ΚΟΛΛΑΡΟΣ

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΤΗΣ «ΕΣΤΙΑΣ»,

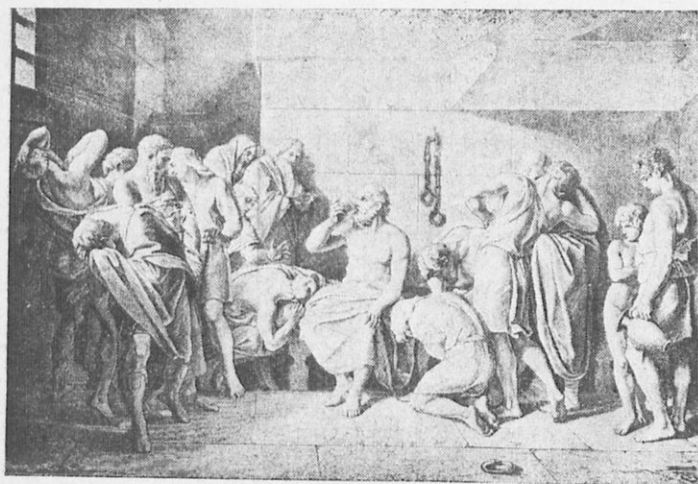
44, ΟΔΟΣ ΣΤΑΔΙΟΥ, 44

1926

Τὰ γνήσια ἀντίτυπα φέρουν τὴν σφραγίδα τοῦ βιβλιοπωλείου
τῆς «Ἑστίας».

Τύποις ΞΕΝ. Ε. ΣΕΡΓΙΑΔΟΥ — Γεωργίου Σταύρου, 10

Ὁ Σωκράτης πίνων τὸ χώνειον.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Α'. ΠΕΡΙ ΣΩΚΡΑΤΟΥΣ

Ὁ Σωκράτης ἐγεννήθη τῷ 469 π. Χ., γονεῖς δ' αὐτοῦ ἦσαν ὁ γλύπτης Σωφρονίσκος καὶ ἡ μαῖα Φαιναρέτη. Ἐν καὶ κατήγετο ἐκ πτωχῆς οἰκογενείας, εἶχεν ὅμως τὸ εὐτύχημα, ὅτι ἐγεννήθη καὶ ἔζησεν ἐν Ἀθήναις καὶ μάλιστα κατὰ τὴν λαμπροτάτην τῆς πόλεως ταύτης ἐποχὴν, δηλαδὴ κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη τῶν Μηδικῶν, ὅτε καὶ ὁ ἔσχατος πολίτης ἠδύνατο νὰ ἀπολαύσῃ τοῦ ἐπιστημονικοῦ καὶ καλλιτεχνικοῦ βίου τῆς πόλεως, ἐν γένει δὲ τοῦ πολιτισμοῦ αὐτῆς, ἀναστρεφόμενος μετὰ τῶν ἐξόχων τῶν χρόνων ἐκείνων ἀνδρῶν. Περὶ τῆς παιδείας καὶ τῶν διδασκάλων αὐτοῦ δὲν γνωρίζομεν τίποτε, φαίνεται δ' ὅμως, ὅτι ὁ Σωκράτης ἔλαβε τὴν τότε συνήθη ἐν Ἀθήναις παιδευσιν· περὶ τῶν γεωμετρικῶν μάλιστα καὶ ἀστρονομικῶν γνώσεων αὐτοῦ ἀναφέρεται, ὅτι ἦσαν τοιαῦτα, ὥστε εἶχε πείραν καὶ τῶν δυσκολοτάτων προβλημάτων.

Ὡμοίως ἤδη τὴν ἡλικίαν ὁ Σωκράτης συναναστράφη μετὰ πολλῶν, παρ' ὧν πολλὰς ἀφορμὰς πρὸς ἔρευναν καὶ γνῶσιν ἔλαβε. Τοιοῦτοι ἦσαν ὁ Πρωταγόρας, Γοργίας, Ἴππίας, Πρόδικος, ὁ ποιητὴς Εὐριπίδης καὶ ἄλλοι. Πρὸς τούτους ὁ Σωκράτης ἔλαβε τελείαν γνῶσιν τῶν διαφόρων φιλοσοφικῶν συστημάτων τῶν παλαιότερων καὶ τῶν συγχρόνων αὐτοῦ φιλοσόφων. Κατ' ἀρχὰς μὲν ἠκολούθησε τὸ ἐπάγγελμα τοῦ πατρὸς, ἀλλ' ἐγκατέλειπεν αὐτὸ μετ' ὀλίγον, διότι ἐφρόνει ὅτι ἦτο προωρισμένος νὰ ἐργάζεται ὑπὲρ τῆς ἠθικῆς καὶ ἐπιστημονικῆς τελειοποιήσεως ἑαυτοῦ τε καὶ τῶν ἄλλων. Τοιαύτην εἶχε μάλιστα πεποιθήσιν περὶ τούτου τοῦ προορισμοῦ, ὥστε ἔλεγεν, ὅτι ἦτο προστεταγμένος τοῦτο εἰς αὐτὸν ὑπὸ τοῦ Θεοῦ. Εἰς τὴν πεποιθήσιν ταύτην ἐνίσχυσε

τὸν Σωκράτη καὶ τὸ μαντεῖον τῶν Δελφῶν, τὸ ὁποῖον ὀνόμασεν αὐτὸν **ἀνδρῶν ἀπάντων σοφώτατον**. Τοῦτο ἀκούσας ὁ Σωκράτης ἠθέλησε νὰ μάθῃ, ἂν ἦτο ἀληθές, καὶ ἤρχισε νὰ ἐξετάζῃ πάντας τοὺς τότε νομιζομένους σοφοὺς. Ἐκ τῆς ἐξετάσεως δὲ ταύτης προέκυψεν, ὅτι οὔτε αὐτὸς οὔτε ἄλλος τις ἦτο σοφός, ἀλλ' οἱ μὲν ἄλλοι ἐνόμιζον ὅτι ἦσαν σοφοί, ἐν ᾧ δὲν ἦσαν, ὁ δὲ Σωκράτης ἀνεγνώριζε τὴν ἀμάθειαν αὐτοῦ, διότι ἔλεγεν, ὅτι ἐν οἶδεν, ὅτι οὐδὲν οἶδεν. Οὕτως ὅμως ἐγεννήθη ἐν τῷ Σωκράτει ἡ τάσις τοῦ ἐξετάζειν ἑαυτὸν καὶ τοὺς ἄλλους. Βίος ἀνεξέταστος, ἔλεγεν, οὐ βιωτός. Εἰς τοῦτο δ' ἐπεδόθη μετὰ μεγίστης αὐταπαρηγήσεως. Ὄθεν, ἐν ᾧ ἦτο πολὺ πτωχός· ἡ ὄλη του περιουσία μετὰ τῆς οἰκίας δὲν ὑπερέβαινε τὰς 500 δραχμὰς τῆς τότε ἐποχῆς· εἶχε δὲ γυναῖκα καὶ υἱοὺς τρεῖς, ἐδίδασκεν ὅλος δωρεάν. Καὶ σχολὴν μὲν καὶ μαθητὰς κυριολεκτικῶς δὲν εἶχε· τὴν φιλοσοφίαν ὅμως αὐτοῦ ἀνέπτυσσε διαλεγόμενος πανταχοῦ, ὅπου ἠδύνατο νὰ εἶρη συνηγμένους ἀνθρώπους, ἐν περιπάτοις, ἐν ἀγορᾷ, ἐν τοῖς γυμναστηρίοις. Καὶ ἔλεγε μὲν ὡς τὰ πολλά, ὅσοι δὲ ἠθελον, ἠδύναντο νὰ ἀκούωσιν αὐτοῦ· Τούτου δ' ἕνεκα οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἔλέγοντο **συνόντες**.

Εἰς τὰ πολιτικὰ ὁ Σωκράτης οὐδέποτε ἀνεμίχθη· τὸ πρὸς τὴν πατρίδα δ' ὅμως στρατιωτικὸν καθήκον ἐξεπλήρωσε μετὰ μεγάλης ἀνδρείας καὶ καρτερίας ἐν πολλαῖς ἐκστρατείαις. Οὕτως ἐπολέμησεν ἐν Ποτεδαίᾳ τῷ 432, ἐν Δηλίῳ τῷ 424 καὶ ἐν Ἀμφιπόλει τῷ 422.

Ἀπὸ δὲ θρησκευτικῆς καὶ ἠθικῆς ὄψεως ὁ Σωκράτης ἦτο εὐσεβέστατος καὶ ἠθικώτατος. Οὐδεὶς οὐδέποτε οὐδὲν ἀσεβὲς οὐδὲ ἀνόσιον οὔτε πρᾶττοντος αὐτοῦ εἶδεν οὔτε λέγοντος ἤκουσεν. Ἦτο παράδειγμα καρτερίας, αὐταρκείας, σωφροσύνης, εὐσεβείας, φιλοπατρίας.

Ὁ Σωκράτης διδάσκων ἐξήταζε τί εὐσεβές, τί ἀσεβές, τί καλόν, τί αἰσχρόν, τί δίκαιον τί ἄδικον καὶ τὰ τοιαῦτα. Πρώτιστον δὲ πάντων ἔλεγεν, ὅτι πρέπει νὰ ἐχῇ πᾶς ἄνθρωπος **τὸ γνῶθι σαυτὸν**.

Υπάρχουσιν ὅμως καὶ πράγματα, τῶν ὁποίων ἡ γνῶσις δὲν εἶναι εὐκόλος εἰς τὸν ἄνθρωπον. Ταῦτα κατὰ Σωκράτη ὁ Θεὸς ἀποκαλύπτει εἰς τοὺς ἀνθρώπους διὰ τῆς μαντικῆς, ἰδίᾳ δὲ διὰ τινος ὑψηλοτέρας ἐμπνεύσεως, τοῦ καλουμένου **δαιμονίου**, δηλ. διὰ τινος ζωηροῦ μὲν, ἀλλ' ἀσαφοῦς, συναισθήματος τοῦ ἀναρμόστου μελλούσης πράξεως. Τοῦτο δ' ἔλεγεν ὁ Σωκράτης, ὅτι συνέβαινε μάλιστα εἰς αὐτόν, τοῦ δαιμονίου προσημαίνοντος ἐκάστοτε, τί ἔπρεπε καὶ τί δὲν ἔπρεπε νὰ πράττῃ.

Ἡ διδασκαλία αὐτῆ ἐφάνη πολὺ νεοτεριστικὴ εἰς τοὺς τότε Ἀθηναίους, ἢ περὶ δαιμονίου μάλιστα τοῦ Σωκράτους γνώμη ἐνομίσθη ὅτι προσέβαλλε τὴν πάτριον θρησκείαν. Ἀλλὰ καὶ ἀπὸ πολιτικῆς καὶ ἠθικῆς ὄψεως ἀκόμη ὁ Σωκράτης ἐνομίσθη βλαβερός, τὸ μὲν διότι τινὲς τῶν μαθητῶν του, οἷος ὁ Κριτίας καὶ Ἀλκιβιάδης, ἔβλαψαν τὴν πατρίδα (ὁ μὲν πρῶτος γενόμενος εἰς τῶν τριάκοντα, ὁ δὲ δεύτερος διὰ τοῦ ἀλλοπροσάλλου χαρακτήρου αὐτοῦ), τὸ δὲ διότι ἐδίδασκεν ὅτι μόνον ἢ γνώσις παρέχει ἀξίαν εἰς τὸν ἄνθρωπον καὶ οὕτως ἔκαμνε τοὺς μαθητάς του, ὡς ἔλεγον, ἀλαζόνας καὶ καταφρονητάς τῶν νόμων. Τοῦτων ἕνεκα οἱ μετὰ τοὺς τριάκοντα τὴν ἀνόρθωσιν τῆς δημοκρατίας καὶ τῆς ἀρχαίας δόξης τῶν Ἀθηνῶν ἐπιδιώκοντες ἐθεώρησαν τὸν Σωκράτη ἐπικινδύνον εἰς τὴν πολιτείαν καὶ ἐπομένως καταδικαστέον. Ἐπειδὴ δὲ καὶ ἐκ τῆς ἐξετάσεως τῶν ἄλλων ὁ Σωκράτης εἶχε κάμει πολλοὺς ἐχθρούς, ἐπεδόθη κατ' αὐτοῦ καταγγελία (γραφὴ) τῷ 399 π. Χ. δι' ἧς κατηγορεῖτο, ὅτι δὲν ἐπίστευε τοὺς θεοὺς, τοὺς ὁποίους ἐπίστευεν ἢ πόλις, ἀλλ' ἐζητεῖ νὰ εἰσαγάγῃ νέαν θρησκείαν, καὶ ὅτι διέφθειρε τοὺς νέους, ἐζητήθη δ' ἢ εἰς θάνατον καταδικῆ αὐτοῦ. Κατηγοροὶ αὐτοῦ ἦσαν ὁ πολιτικὸς Ἄνυτος (δημοκρατικὸς ἰσχυρὸς τῶν χρόνων ἐκείνων), ὁ Μέλιτος (ἴσως ὁ υἱὸς τοῦ τότε ὁμωνύμου ποιητοῦ) καὶ ὁ ὀρίτωρ Λύκων. Τὸ δικαστήριον φαίνεται ὅτι εἶχε σκοπὸν νὰ ἀθρόσῃ τὸν Σωκράτη· οὗτος ὅμως ἀπελογήθη ὑπερηφάνως, διὰ τῆς στάσεως δ' αὐτοῦ ταύτης παρώργισε πολλοὺς τῶν δικαστῶν καὶ οὕτω διὰ μικρᾶς πλειοψηφίας κατεδικάσθη εἰς τὸν διὰ κωνείου θάνατον.

Ὁ Σωκράτης ἤκουσε τὴν καταδίκην αὐτοῦ μετ' ἀδιαφορίας. Ἐπειδὴ δ' ἢ ἐκτέλεσις τῆς ποινῆς αὐτοῦ δὲν ἔγινεν εὐθύς, ἔμεινεν οὗτος ἐπὶ 30 σχεδὸν ἡμέρας ἐν τῇ φυλακῇ. Τὸν χρόνον τοῦτον τῆς φυλακίσσεώς του ὁ Σωκράτης διῆλθε φιλοσοφῶν ἀταράχως μετὰ τῶν φίλων του καὶ μαθητῶν του, οἵτινες ἐφοίτων πρὸς αὐτὸν συχνοί, ἀναπτύσσων εἰς αὐτοὺς μέχρι τῶν τελευταίων του στιγμῶν διάφορα φιλοσοφικὰ ζητήματα. Μάτην προσεπάθησαν οὗτοι νὰ πείσωσιν αὐτὸν νὰ δραπετεύσῃ, ἵνα σωθῇ. Ὁ Σωκράτης ἀπέρριψε τὰς προτάσεις αὐτῶν διδάξας διὰ τοῦ παραδείγματός του, ὅτι οὔτε ἀδικεῖν δεῖ οὔτε ἀνταδικεῖν οὐδένα, πολλῶ δὲ ἦττον τὴν πατρίδα, ἧς οὐδὲν ἄλλο σεμνότερον καὶ ἀγιώτερον.

Β'. ΠΕΡΙ ΠΛΑΤΩΝΟΣ

Μεταξὺ τῶν διακεκοσμένων τοῦ Σωκράτους μαθητῶν ἐπισημότητος ἦτο ὁ Πλάτων. Οὗτος ἐγεννήθη τῷ 429 π. Χ. ἐκ μεγάλης, πλουσίας, ἀριστοκρατικῆς οἰκογενείας, διότι εἶλκε τὸ γένος ἀπὸ τοῦ Κόδρου καὶ Σόλωνος. Ὁ πατὴρ αὐτοῦ ἐλέγετο Ἀρίστων, ἡ δὲ μήτηρ Περικτιόνη, αὐτὸς δ' ὁ Πλάτων ἐλέγετο πρῶτον Ἀριστοκλῆς, πότε δὲ καὶ διατὶ ὠνομάσθη Πλάτων, ἀγνοοῦμεν. Ἐπειδὴ οἱ γονεῖς αὐτοῦ εἶχον ἄφθονα τὰ μέσα, ἀνέθρεψαν καὶ ἐπαίδευσαν αὐτὸν μετὰ μεγάλης ἐπιμελείας. Τὸ φῦσει δὲ καλλιτεχνικὸν τοῦ Πλάτωνος πνεῦμα ἐφάνη εὐθύς ἐξ ἀρχῆς, διότι ὥρμησεν οὗτος εἰς τὴν ποίησιν· ἀλλ' εἰκοσαετῆς ἤδη κατεγοητεύθη ὑπὸ τοῦ Σωκράτους καὶ ἠκολούθησεν αὐτῷ ἐπὶ 9 ἔτη μέχρι τοῦ θανάτου αὐτοῦ. Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ διδασκάλου του ὁ Πλάτων ἐπιθυμῶν νὰ τελειοποιηθῆ περὶ τὰς σπουδὰς του ἀπεδήμησεν εἰς Μέγαρα, ὅπου εἶχε τὴν σχολὴν του ὁ μαθηματικὸς Εὐκλείδης. Ἐκεῖ ἐσπούδασε τὰ μαθηματικά. Ἐκ Μεγάρων ἀπῆλθεν εἰς Κυρήνην τῆς Ἀφρικῆς πρὸς τὸν ἐπίσης μαθηματικὸν Θεόδωρον καὶ ἔπειτα εἰς Αἴγυπτον, ἔνθα συναναστάφη πρὸς τοὺς σοφοὺς ἱερεῖς τῆς χώρας ἐκεῖνης. Ὁ Πλάτων μετέβη ὡσαύτως καὶ εἰς τὴν καλουμένην μεγάλην Ἑλλάδα, δηλαδὴ τὴν κάτω Ἰταλίαν καὶ Σικελίαν, καὶ συμπλήρωσε τὸ φιλοσοφικὸν του σύστημα. Ἐπιστρέψας εἰς Ἀθήνας ἴδρυσεν σχολὴν ἐν Κολωνῷ, πλησίον τοῦ ἱεροῦ τοῦ ἥρωος Ἀκαδήμιου, ἣτις διὰ τοῦτο ὠνομάσθη Ἀκαδήμεια. Ἐκεῖ ὁ Πλάτων ἐδίδαξεν ἐπὶ 40 ἔτη συστηματικῶς ὅτι ἐν τοῖς συγγράμμασί του παρέστησε μᾶλλον διαλογικῶς καὶ ἐντέχνως, ἐνώπιον οὐχὶ ἀσήμου μαθητῶν ἀριθμοῦ. Τὴν διδασκαλίαν ταύτην διέκοψε δις μεταβὰς εἰς Σικελίαν κατὰ πρόσκλησιν πρῶτον μὲν τοῦ τυράννου Συρακουσῶν Διονυσίου τοῦ πρεσβυτέρου, εἶτα δὲ τοῦ νεωτέρου· παρ' ἀμφοτέρων ὅμως ἔλαβε πικρὰν πείραν, ὅτι οἱ τύραννοι δὲν δύνανται νὰ συμβιβασθῶσι πρὸς τὴν φιλοσοφίαν, διότι περιπεσὼν εἰς τὴν δυσμένειαν αὐτῶν, ὑπὸ μὲν τοῦ πρώτου παρεδόθη εἰς τινα Σπαρτιάτην, ἵνα πωληθῆ ὡς δοῦλος, ἐλυτρώθη δ' ἐν Αἰγίνῃ ὑπὸ τοῦ φιλοσόφου Ἀννικέριος, ὑπὸ δὲ τοῦ δευτέρου ἐανδύνευσεν νὰ φρονευθῆ καὶ μόλις ἐσώθη ὑπὸ τῶν φίλων. Ἀπ' ἐκείνου τοῦ χρόνου ὁ Πλάτων ἔμεινε διαρκῶς ἐν Ἀθήναις διδάσκων μέχρι τέλους τοῦ βίου του, τὸ ὁποῖον ἐπῆλθε τῷ 347 π. Χ.

Τὴν ἀξίαν τοῦ μεγάλου τούτου φιλοσόφου μαρτυροῦσι τὰ ἔργα του, τὰ ὁποῖα δι' ὄλων τῶν αἰῶνων μέχρι σήμερον ἐπιμελῶς διατηρήθησαν. Εἶναι δὲ ταῦτα 30, πάντα διάλογοι, πλὴν τῆς Σωκράτους ἀπολογίας, ἣτις εἶναι λόγος. Ἐν αὐτοῖς ὁ Πλάτων ἐμμήθη τὴν διδασκαλίαν τοῦ Σωκράτους, ἐπιγράφει δ' αὐτοὺς ἀπό τινος τῶν διαλεγομένων προσώπων, ἀλλ' ὁ Σωκράτης ὅμως εἶναι ὁ διευθύνων ἐν αὐτοῖς τὴν συζήτησιν.

Τὰ ἔργα τοῦ Πλάτωνος οἱ νεώτεροι διήρθεσαν εἰς 3 εἶδη· α') εἰς προπαρασκευαστικά, β') εἰς παραστατικά καὶ γ') εἰς κατὰ περίστασιν. Καὶ προπαρασκευαστικά μὲν εἶναι οἱ διάλογοι οἱ χρησιμεύοντες ὡς εἰσαγωγικοὶ εἰς τὴν φιλοσοφίαν τοῦ Πλάτωνος· παραστατικά δὲ ἐκεῖνα, ἐν οἷς ἀναπτύσσεται τὸ φιλοσοφικὸν σύστημα αὐτοῦ· κατὰ περίστασιν τέλος ὠνομάσθησαν ἐκεῖνα τὰ ἔργα τοῦ Πλάτωνος, εἰς σύνταξιν τῶν ὁποίων ἔδωκεν ἀφορμὴν περιστατικόν τι. Εἰς τὰ τελευταῖα ταῦτα ἀνήκουσιν ὁ Κρίτων, ἡ Ἀπολογία καὶ ἄλλα.

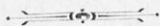
Ἡ δὲ γλῶσσα τοῦ Πλάτωνος εἶναι ἡ νέα ἀττικὴ, εἰς ἣν ἀνήκουσι καὶ οἱ πλείστοι τῶν ῥητόρων. Ὁ Πλάτων καὶ ὁ Δημοσθένης ἀποτελοῦσι τὰς δύο κορυφὰς τοῦ ἀττικοῦ λόγου, ὁ μὲν πρῶτος ἀναπτύξας τὸν κάλλιστον πανηγυρικὸν λόγον, ὁ δὲ δεύτερος τὸν κάλλιστον πολιτικόν, ἀμφότεροι δ' ὁμοῦ παριστῶσι τὸ ὕψος τοῦ ἑλληνικοῦ πεζοῦ λόγου. Διὰ τὸ κάλλος τοῦτο τοῦ λόγου αὐτοῦ ὁ Πλάτων ὠνομάσθη *Ὁμηρος τῶν φιλοσόφων καὶ θεῶς*.

Γ. ΠΕΡΙ ΚΡΙΤΩΝΟΣ

Ὁ Κρίτων ἀνῆκει, ὡς ἀνωτέρω εἶπομεν, εἰς τὰ κατὰ περίστασιν συγγράμματα τοῦ Πλάτωνος. Ἀφορμὴν δ' εἰς σύνταξιν αὐτοῦ ἔδωκεν ἡ ὄλως τυχαία ἐπὶ 30 ἡμέρας φυλάκισις τοῦ Σωκράτους μετὰ τὴν καταδίξιμν αὐτοῦ. Συνέπεσε δηλ., ὅτε ἐδικάζετο ὁ Σωκράτης, νὰ εἶναι ἀπὸ τῆς προτεραίας ἐστεμμένη ἡ πρύμνα τοῦ ἱεροῦ πλοίου, τὸ ὁποῖον οἱ Ἀθηναῖοι κατ' ἔτος ἔστελλον εἰς Δῆλον κατὰ τὴν ἑορτὴν τῆς ἐκεῖ γεννήσεως τοῦ Ἀπόλλωνος, τὰ Δήλια, τὰ ὁποῖα ἐτελοῦντο κατὰ μῆνα Θασγηλιῶνα, μεταξὺ Μαΐου καὶ Ἰουνίου. Ἡ στέψις τοῦ πλοίου ἦτο σημεῖον, ὅτι εἶχεν ἤδη ἀρχίσει ὁ χρόνος τῆς εἰς Δῆλον θεωρίας, δηλαδὴ

τῆς ἐκ μέρους τῆς πόλεως ἀποστολῆς εἰς Δῆλον ἀντιπροσωπείας κομίζουσῃς τὰς πρὸς τὸν θεὸν προσφορὰς αὐτῆς. Ἡ ἀποστολὴ αὕτη, ἣτις εἶχεν ὀρισθῆ (ὡς λέγεται) ὑπ' αὐτοῦ τοῦ Θεσέως (εἰς ἀνάμνησιν τοῦ εἰς Κρήτην πλοῦ αὐτοῦ μετὰ τῶν δις ἑπτὰ νέων, οἷς ἔσωσεν ἀπὸ τοῦ Μινωταύρου καὶ αὐτὸς ἐσώθη) καὶ ὁ χρόνος, ὁ ἀπὸ τῆς ἐτοιμασίας τῆς ἀναχωρήσεως αὐτῆς μέχρι τῆς ἐπιστροφῆς ἐκ Δίλου, ἐλέγετο **θεωρία**. Ἀρχὴ δὲ τῆς θεωρίας ἐλογίζετο ἡ ἡμέρα, καθ' ἣν ὁ ἱερεὺς τοῦ Ἀπόλλωνος ἤθελε στέφει τὴν πρύμναν τοῦ εἰς Δῆλον μέλλοντος ν' ἀποπλεύσῃ ἱεροῦ πλοίου τῶν Ἀθηναίων. Κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς θεωρίας ταύτης, ἣτις σημειωτέον πολλάκις ἐγένετο μακρὰ μέχρι καὶ ἑνὸς μηνὸς (ὡς συνέβη καὶ κατὰ τὴν περίστασιν τοῦ Σωκράτους) ἔνεκα τῶν τότε ἀτελῶν μέσων τῆς συγκοινωνίας, νόμος ἦτο ἐν Ἀθίνας νὰ καθαρσῆ ἡ πόλις, τοῦτ' ἔστι, νὰ μὴ ἐκτελήται καμμία θανατικὴ ποινὴ μέχρι τῆς ἐπιούσης τῆς ἐπιστροφῆς τοῦ πλοίου. Ἐπειδὴ λοιπὸν καὶ κατὰ τὴν καταδίκην τοῦ Σωκράτους συνέπεσε νὰ ἔχη ἀρχίσει ἤδη ἡ εἰς Δῆλον θεωρία, ἐδέησε ν' ἀναβληθῆ ἡ ἐκτέλεσις τῆς ποινῆς αὐτοῦ, νὰ μείνῃ δ' οὗτος ἐν τῇ φυλακῇ ἐπὶ 30 ἡμέρας μέχρι τῆς ἐπιστροφῆς τοῦ πλοίου. Κατὰ τοῦτον τὸν χρόνον τῆς φυλακίσεως τοῦ Σωκράτους ἐφοίτων εἰς τὴν φυλακὴν καθ' ἐκάστην οἱ φίλοι καὶ μαθηταὶ του ἐπισκεπτόμενοι αὐτόν, τὸ μὲν, ἵνα μὴ στενοχωρῆται οὗτος μένων μόνος ἐν τῇ καταλαβούσῃ αὐτὸν δυστυχίᾳ, τὸ δὲ καὶ ἵνα διδάσκωνται ὑπ' αὐτοῦ. Οὗτοι κατὰ τὰς ἐπισκέψεις αὐτῶν προέτειναν πολλάκις εἰς τὸν Σωκράτη νὰ δρατετεύσῃ ἐκ τῆς φυλακῆς καὶ νὰ σωθῆ· εἰς τοῦτο μάλιστα προέτρπευεν αὐτὸν ὑπὲρ πάντας τοὺς ἄλλους ὁ Κρίτων. Ὁ Κρίτων ἦτο πλούσιος Ἀθηναῖος ἔχων πολλὰ καὶ μεγάλα ἐν Ἀττικῇ κτήματα, συνεδέετο δὲ διὰ στενοτάτης φιλίας πρὸς τὸν Σωκράτη καὶ ἦτο σινομήλικος αὐτοῦ. Περὶ αὐτοῦ μάλιστα λέγεται καὶ ὅτι ἐβοήθει οἰκονομικῶς τὸν Σωκράτη, διότι οὗτος μὴ λαμβάνων μισθὸν διὰ τὴν διδασκαλίαν αὐτοῦ δὲν ἐπῆρκε εἰς τὰς οἰκιακὰς αὐτοῦ ἀνάγκας. Ὁ Κρίτων λοιπὸν οὗτος καὶ πρότερον πολλάκις προέτρπευε τὸν Σωκράτη νὰ δρατετεύσῃ προσφερόμενος νὰ καταβάλλῃ ἕξ ἰδίων πᾶσαν δαπάνην χρημάτων καὶ νὰ πράξῃ ὅ,τιδήποτε ἀπαιτεῖτο εἰς τοῦτο, ἀλλ' ὁ Σωκράτης ἠρνεῖτο ὅτε ὅμως ἔμαθεν, ὅτι τὸ πλοῖον ἐπιστρέφον ἐφθάσεν ἤδη εἰς τὸ Σούνιον καὶ ὅτι μετὰ μίαν ἢ δύο ἡμέρας θὰ φθάσῃ εἰς Πειραιᾶ, ἔσπευσεν εἰς τὴν φυλακὴν ὄρθρου βαθέος (τῇ 20 Ἰουνίου 399 καθ' ἡμᾶς) καὶ προσεπάθησε νὰ πείσῃ τὸν Σωκράτη νὰ ὑπακούσῃ εἰς

τὰς προτροπὰς του, διότι, ἂν δὲν ἐλείθετο καὶ τώρα, δὲν ὑπῆρχε πλέον ἄλλος καιρὸς. Ὁ Σωκράτης συνηθισμένος νὰ μὴ πράττει τίποτε, χωρὶς νὰ σκεφθῆ ἂντὸ καλῶς πρότερον καὶ χωρὶς ν' ἀναμετρήσῃ τὴν σπουδαιότητα τῆς πράξεως καὶ τὰποτελέσματα, τὰ ὁποῖα αὕτη ἰδύνατο νὰ φέρῃ, προσέτεινε νὰ συζητήσωσι τὸ πρᾶγμα καὶ ἂν εὕρωσιν ὅτι πρέπει νὰ γίνῃ, νὰ κάμωσιν αὐτό, εἰ δὲ μὴ, νὰ μὴ κάμωσι. Τὴν συζήτησιν ταύτην *περὶ τοῦ πρακτέου* ἐδέχθη κατ' ἀνάγκην ὁ Κρίτων, τὰ δὲ κατ' αὐτὴν μεταξὺ Σωκράτους καὶ Κρίτωνος λεχθέντα ἀνέγραψεν ὁ Πλάτων εἰς τὸν διάλογον αὐτοῦ τὸν ἐπιγραφόμενον ἐκ τούτου *Κρίτων*. Ἐπειδὴ δ' αἱ κατὰ τὴν συζήτησιν ἐκφρασθεῖσαι γνῶμαι περὶ πατρίδος καὶ τῶν πρὸς αὐτὴν καθηκόντων τοῦ πολίτου εἶναι σπουδαιόταται καὶ λαμπρόταται, ὁ *Κρίτων* τοῦ Πλάτωνος εἶναι τρόπον τινὰ τὸ πολιτικὸν αὐτοῦ Εὐαγγέλιον, ἐκ τοῦ ὁποίου ἕκαστος διδάσκεται, ποῖα τὰ πρὸς τὴν πατρίδα καθήκοντα.

ΑΤΣΣ

[ἢ περὶ τοῦ πρακτέου, ἡθικος.]

ΤΑ ΤΟΥ ΔΙΑΛΟΓΟΥ ΠΡΟΣΩΠΑ
ΣΩΚΡΑΤΗΣ—ΚΡΙΤΩΝ

Ι. Σω. Τί τηνικάδε ἀφίξαι, ὦ Κρίτων; ἢ οὐ πρόψ ἔτι ἐστίν;

Κρ. Πάνυ μὲν οὖν.

Σω. Πηνίκα μάλιστα;

Κρ. Ὅρθρος βαθύς.

Σω. Θαυμάζω, ὅπως ἠθέλησέ σοι ὁ τοῦ δεσμοπηγίου φύλαξ ὑπακοῦσαι.

Κρ. Εὐνήθης ἤδη μοί ἐστιν, ὦ Σώκρατες, διὰ τὸ πολλάκις δεῦρο φοιτᾶν, καί τι καὶ εὐηργέτηται ὑπ' ἐμοῦ.

Σω. Ἄρτι δὲ ἵκεις ἢ πάλαι;

Κρ. Ἐπεικῶς πάλαι.

Σω. Εἶτα πῶς οὐκ εὐθὺς ἐπήγειράς με, ἀλλὰ σιγῇ παρακάθησαι;

Κρ. Οὐ μὰ τὸν Δί', ὦ Σώκρατες, οὐδ' ἂν αὐτὸς ἤθελον ἐν τολαύτῃ τε ἀγρυπνίᾳ καὶ λύπῃ εἶναι· ἀλλὰ καὶ σοῦ πάλαι θαυμάζω αἰσθανόμενος ὡς ἠδέως καθεύδεις· καὶ ἐπίτηδές σε οὐκ ἵγχειρον, ἵνα ὡς ἤδιστα διάγῃς. Καὶ πολλάκις μὲν δὴ σε καὶ πρότερον ἐν παντὶ τῷ βίῳ ἠὲ δαιμόνισα τοῦ τρόπου, πολὺ δὲ μάλιστα ἐν τῇ νῦν παρεστῶσῃ ξυμφορᾷ, ὡς ῥαδίως αὐτὴν καὶ πρῶτως φέρεις.

Σω. Καὶ γὰρ ἄν, ὦ Κρίτων, πλημμυελῆς εἴη ἀγανακτεῖν τηλικούτων ὄντα, εἰ δεῖ ἄρτι τελευτᾶν.

Κρ. Καὶ ἄλλοι, ὦ Σώκρατες, τηλικούτοι ἐν τοιαύταις ξυμφοραῖς ἀλίσκονται, ἀλλ' οὐδὲν αὐτοὺς ἐπιλύεται ἢ ἡλικία τοῦ μὴ οὐχὶ ἀγανακτεῖν πῆ παρούσῃ τύχῃ.

Σω. Ἔστι ταῦτα. Ἀλλὰ τί δὴ οὕτω πρόφ' ἀφίξαι;

Κρ. Ἀγγελίαν, ὦ Σώκρατες, φέρων χαλεπὴν, οὐ σοί, ὡς ἐμοὶ φαίνεται, ἀλλ' ἐμοὶ καὶ τοῖς σοῖς ἐπιτηδεύουσιν πᾶσι καὶ χαλεπὴν καὶ βαρείαν, ἣν ἐγώ, ὡς ἐμοὶ δοκῶ, ἐν τοῖς βαρύτατ' ἄν ἐνέγκαιμι.

Σω. Τίνα ταύτην; ἢ τὸ πλοῖον ἀφίκεται ἐκ Δήλου, οὐ δεῖ ἀφικομένου τεθνάναι με;

Κρ. Οὐ τοι δὴ ἀφίκεται, ἀλλὰ δοκεῖ μὲν μοι ἤξειν τήμερον, ἐξ ὧν ἀπαγγέλλουσιν ἴκοντές τινες ἀπὸ Σουνίου καὶ καταλιπόντες ἐκεῖ αὐτό. Δήλον οὖν ἐκ τούτων τῶν ἀγγελιῶν, ὅτι ἤξει τήμερον καὶ ἀνάγκη δὴ ἐς αὔριον ἔσται, ὦ Σώκρατες, τὸν βίον σε τελευτᾶν.

Π. Σω. Ἀλλ', ὦ Κρίτων, τύχῃ ἀγαθῇ. Εἰ ταύτη τοῖς θεοῖς φίλον, ταύτη ἔστω. Οὐ μέντοι οἶμαι ἤξειν αὐτὸ τήμερον.

Κρ. Πέθεν τοῦτο τεκμαίρει;

Σω. Ἐγὼ σοι ἐρῶ. Τῇ γὰρ που ὑστεραία δεῖ με ἀποθνήσκειν ἢ ἢ ἄν ἔλθῃ τὸ πλοῖον.

Κρ. Φασὶ γέ τοι δὴ οἱ τούτων κύριοι.

Σω. Οὐ τοίνυν τῆς ἐπιούσης ἡμέρας οἶμαι αὐτὸ ἤξειν, ἀλλὰ τῆς ἐτέρας. Τεκμαίρομαι δὲ ἕκ τινος ἐνυπνίου, ὃ ἐόρακα ὀλίγον πρότερον, ταύτης τῆς νυκτός· καὶ κινδυνεύεις ἐν καιρῷ τινι οὐκ ἐγεῖραί με.

Κρ. Ἦν δὲ δὴ τί τὸ ἐνύπνιον;

Σω. Ἐδόκει τίς μοι γυνὴ προσελθοῦσα καλὴ καὶ εὐειδής, λευκὰ ἱμάτια ἔχουσα, καλέσαι με καὶ εἰπεῖν· ὦ Σώκρατες, ἡματί κεν τριτάτῳ Φθίην ἐρίβωλον ἴκοιο.

Κρ. Ἄτοπον τὸ ἐνύπνιον, ὦ Σώκρατες.

Σω. Ἐναργές μὲν οὖν, ὡς γ' ἐμοὶ δοκεῖ, ὦ Κρίτων.

III. Κρ. Διὰν γε, ὡς ἔοικεν. Ἄλλ', ὦ δαιμόνιε Σώκρατες, ἔτι καὶ νῦν ἐμοὶ πιθῶ καὶ σώθητι· ὡς ἐμοί, ἐὰν σὺ ἀποθάνῃς, οὐ μία ξυμφορὰ ἐστίν, ἀλλὰ χωρὶς μὲν τοῦ ἐστερηθῆσαι τοιοῦτου ἐπιτηδείου, οἷον ἐγὼ οὐδένα μήποτε εὐρήσω, ἔτι δὲ καὶ πολλοῖς δόξω, οἳ ἐμὲ καὶ σὲ μὴ καλῶς ἴσασιν, ὡς οἶός τ' ὄν σε σφίξειν, εἰ ἤθελον ἀναλίσκειν χρήματα, ἀμελήσαι. Καίτοι τίς ἂν αἰσχίων εἶη ταύτης δόξα ἢ δοκεῖν χρήματα περὶ πλείονος ποιῆσθαι ἢ φίλους; οὐ γὰρ πείσονται οἱ πολλοί, ὡς σὺ αὐτὸς οὐκ ἠθέλησας ἀπιέναι ἐνθένδε, ἡμῶν προθυμομένων.

Σω. Ἄλλὰ τί ἡμῖν, ὦ μακάριε Κρίτων, οὕτω τῆς τῶν πολλῶν δόξης μέλει; οἱ γὰρ ἐπεικίστατοι, ὧν μᾶλλον ἄξιον φροντίζειν, ἠγγήσονται αὐτὰ οὕτω πεπραχθαι, ὥσπερ ἂνπραχθῆ.

Κρ. Ἄλλ' ὄρθς δὴ, ὅτι ἀνάγκη, ὦ Σώκρατες, καὶ τῆς τῶν πολλῶν δόξης μέλειν. Αὐτὰ δὲ δήλα τὰ παρόντα νυνί, ὅτι οἰοί τ' εἰσὶν οἱ πολλοὶ οὐ τὰ σμικρότατα τῶν κακῶν ἐξεργάζεσθαι, ἀλλὰ τὰ μέγιστα σχεδόν, ἐὰν τις ἐν αὐτοῖς διαθεβλημένος ἦ.

Σω. Εἰ γὰρ ὄφελον, ὦ Κρίτων, οἰοί τ' εἶναι οἱ πολλοὶ τὰ μέγιστα κακὰ ἐξεργάζεσθαι, ἵνα οἰοί τ' ἦσαν αὐ καὶ ἀγαθὰ τὰ μέγιστα, καὶ καλῶς ἂν εἶχε· νῦν δὲ οὐδέτερα οἰοί τε· οὔτε γὰρ φρόνιμον οὔτε ἄφρονα δυνατοὶ ποιῆσαι, ποιούσι δὲ τοῦτο ὅ,τι ἂν τύχωσιν.

IV. Κρ. Ταῦτα μὲν δὴ οὕτως ἐχέτω· τάδε δέ, ὦ Σώκρατες, εἰπέ μοι· ἄρά γε μὴ ἐμοῦ προμηθεὶ καὶ τῶν ἄλλων ἐπιτηδείων, μὴ, ἐὰν σὺ ἐνθένδε ἐξέλθῃς, οἱ συκοφάνται ἡμῖν πράγματα παρέχωσιν ὡς σὲ ἐνθένδε ἐκκλέψασι καὶ ἀναγκασθῶμεν ἢ καὶ πᾶσαν τὴν οὐσίαν ἀποβαλεῖν ἢ συχνὰ χρήματα ἢ ἄλλο τι πρὸς τοῦτοις παθεῖν; εἰ γάρ τι τοιοῦτον φοβεῖ, ἔασον αὐτὸ χαίρειν· ἡμεῖς γάρ που δίκαιοι ἐσμεν σώσαντές σε κινδυνεύειν τοῦτον τὸν κίνδυνον καί, ἐὰν δέῃ, ἔτι τούτου μείζω· ἀλλ' ἐμοὶ πείθου καὶ μὴ ἄλλως ποίει.

Σω. Καὶ ταῦτα προμηθεῖμαι, ὦ Κρίτων, καὶ ἄλλα πολλά.

Κο. Μήτε τοίνυν ταῦτα φοβοῦ· καὶ γὰρ οὐδὲ πολὺ τὰργύριον ἐστίν, ὃ θέλουσι λαβόντες τινὲς σῶσαι σε καὶ ἐξαγαγεῖν ἐνθένδε. Ἐπειτα οὐχ ὄραξ τούτους τοὺς συκοφάντας ὡς εὐτελεῖς καὶ οὐδὲν ἂν δέοι ἐπ' αὐτοὺς πολλοῦ ἀργυρίου; σοὶ δὲ ὑπάρχει μὲν τὰ ἐμὰ χρήματα, ὡς ἐγῶμαι, ἱκανά· ἔπειτα καὶ εἴ τι ἐμοῦ κηδόμενος οὐκ οἶει δεῖν ἀναλίσκειν τὰμά, ξένοι οὗτοι ἐνθάδε ἔτοιμοι ἀναλίσκειν· εἰς δὲ καὶ κεκόμικεν ἐπ' αὐτὸ τοῦτο ἀργύριον ἱκανόν, Σιμίνας ὁ Θηβαῖος· ἔτοιμος δὲ καὶ Κέβης καὶ ἄλλοι πολλοὶ πάνυ. Ὅστε, ὅπερ λέγω, μήτε ταῦτα φοβούμενος ἀποκάμης σαυτὸν σῶσαι μήτε, ὃ ἔλεγες ἐν τῇ δικαστηρίῳ, δυσχερές σοι γενέσθω, ὅτι οὐκ ἂν ἔχοις ἐξελθὼν ὅ,τι χροῖο σαυτῷ· πολλὰ γὰρ μὲν καὶ ἄλλοσε, ὅποι ἂν ἀφίκη, ἀγαπήσουσί σε· ἐὰν δὲ βούλη εἰς Θετταλίαν ἵέναι, εἰσὶν ἐμοὶ ἐκεῖ ξένοι, οἳ σε περὶ πολλοῦ ποιήσονται καὶ ἀσφάλειάν σοι παρέξονται, ὥστε σε μηδένα λυπεῖν τῶν κατὰ Θετταλίαν.

V. Ἐτι δέ, ὦ Σώκρατες, οὐδὲ δίκαιόν μοι δοκεῖς ἐπιχειρεῖν πρᾶγμα, σαυτὸν προδοῦναι, ἐξὸν σωθῆναι· καὶ τοιαῦτα σπεύδεις περὶ σεαυτὸν γενέσθαι, ἅπερ ἂν καὶ οἱ ἐχθροὶ σου σπεύσαιέν τε καὶ ἔσπευσαν, σὲ διαφθεῖραι βουλόμενοι. Πρὸς δὲ τούτοις καὶ τοὺς υἱεῖς τοὺς σαυτοῦ ἔμοιγε δοκεῖς προδιδόναι, οὓς σοὶ ἐξὸν καὶ ἐκθρέψαι καὶ ἐκπαιδεῦσαι οἰχίσει καταλιπὼν καὶ τὸ σὸν μέρος, ὅτι ἂν τύχῃσι, τοῦτο πράξουσι· τεύξονται δέ, ὡς τὸ εἰκός, τοιούτων, οἷάπερ εἴωθε γίνεσθαι ἐν ταῖς ὀρφανίαις περὶ τοὺς ὀρφανούς. Ἡ γὰρ οὐ χροῖο ποιεῖσθαι παιδᾶς ἢ ξυνδιαταλαιπωρεῖν καὶ τρέφοντα καὶ παιδεύοντα· σὺ δέ μοι δοκεῖς τὰ βραθυμότατα αἰρεῖσθαι· χροῖο δέ, ἅπερ ἂν ἀνὴρ ἀγαθὸς καὶ ἀνδρεῖος ἔλοιτο, ταῦτα αἰρεῖσθαι, φάσκοντά γε δὴ ἀρετῆς διὰ παντὸς τοῦ βίου ἐπιμελεῖσθαι· ὡς ἐγώ γε καὶ ὑπὲρ σοῦ καὶ ὑπὲρ ἡμῶν τῶν σῶν ἐπιτηδείων αἰσχύνομαι, μὴ δόξη ἅπαν τὸ πρᾶγμα τὸ περὶ σὲ ἀνανδρία τινί, τῇ ἡμετέρᾳ, πεπραχθῆαι, καὶ ἡ εἴσοδος τῆς δίκης εἰς τὸ δικαστήριον, ὡς εἰσῆλθεν,

ἔξεν μὴ εἰσελθεῖν, καὶ αὐτὸς ὁ ἀγών, ὡς ἐγένετο, καὶ τὸ τελευ-
ταιον δὴ τουτί, ὡσπερ κατάγγελως τῆς πράξεως, κακία τινὶ καὶ
ἀνανδρίᾳ τῇ ἡμετέρᾳ διαπεφευγέναι ἡμᾶς δοκεῖν, οἵτινές σε
οὐχὶ ἐσώσαμεν, οὐδὲ σὺ σαυτόν, οἶόν τε ὄν καὶ δυνατόν, εἴ τι
καὶ σμικρὸν ἡμῶν ὄφελος ἦν. Ταῦτ' οὖν, ὦ Σώκρατες, ὄρα μὴ
ἅμα τῷ κακῷ καὶ αἰσχρῷ ἢ σοὶ τε καὶ ἡμῖν. Ἀλλὰ βουλεύου,
μᾶλλον δὲ οὐδὲ βουλεύεσθαι ἔτι ὦρα, ἀλλὰ βεβουλεύσθαι. Μία
δὲ βουλή· τῆς γὰρ ἐπιούσης νυκτὸς πάντα ταῦτα δεῖ πεπραχθαι.
Εἰ δέ τι περιμενοῦμεν, ἀδύνατον καὶ οὐκέτι οἶόν τε. Ἀλλὰ
παντὶ τρόπῳ, ὦ Σώκρατες, πείθου μοι καὶ μηδαμῶς ἄλλως ποιεῖ.

VI. Σω. ὦ φίλε Κρίτων, ἡ προθυμία σου πολλοῦ ἀξία, εἰ
μετὰ τινος ὀρθότητος εἶη· εἰ δὲ μή, ὅσῳ μείζων, τοσούτῳ χαλε-
πωτέρα. Σκοπεῖσθαι οὖν χρὴ ἡμᾶς, εἴτε ταῦτα πρακτέον εἴτε μή·
ὡς ἐγὼ οὐ μόνον νῦν, ἀλλὰ καὶ αἰεὶ τοιοῦτος, οἷος τῶν ἐμῶν μη-
δενὶ ἄλλῳ πειθεσθαι ἢ τῷ λόγῳ, ὅς ἂν μοι λογιζομένῳ βέλτιστος
φαίνηται. Τοὺς δὲ λόγους, οὓς ἐν τῷ ἔμπροσθεν ἔλεγον, οὐ
δύναμαι νῦν ἐκβαλεῖν, ἐπειδὴ μοι ἤδη ἡ τύχη γέγονεν, ἀλλὰ
σχεδόν τι ὅμοιοι φαίνονται μοι καὶ τοὺς αὐτοὺς πρεσβεύω καὶ
τιμῶ, οὓσπερ καὶ πρότερον· ὦν ἂν μὴ βελτίῳ ἔχωμεν λέγειν ἐν
τῷ παρόντι, εὖ ἴσθι, ὅτι οὐ μὴ σοὶ ξυγχωρήσω, οὐδ' ἂν πλείω
τῶν νῦν παρόντων ἢ τῶν πολλῶν δύναμις ὡσπερ παιδᾶς ἡμᾶς
μορμολύττηται δεσμούςσιν καὶ θανάτους ἐπιπέμπουσα καὶ χρημάτων
ἀφαιρέσεις. Πῶς οὖν ἂν μετριώτατα σκοποῖμεθα αὐτά; εἰ πρώ-
τον μὲν τοῦτον τὸν λόγον ἀναλάβοιμεν, ὃν σὺ λέγεις περὶ τῶν
δοξῶν, πότερον καλῶς ἐλέγετο ἐκάστοτε ἢ οὐ, ὅτι ταῖς μὲν δεῖ
τῶν δοξῶν προσέχειν τὸν νοῦν, ταῖς δὲ οὐ· ἢ πρὶν μὲν ἐμὲ δεῖν
ἀποθνήσκειν καλῶς ἐλέγετο, νῦν δὲ κατάδηλος ἄρα ἐγένετο, ὅτι
ἄλλως ἔνεκα λόγου ἐλέγετο, ἦν δὲ παιδιὰ καὶ φλυαρία ὡς ἀλη-
θῶς; ἐπιθυμῶ δ' ἐγὼ γε ἐπισκέψασθαι, ὦ Κρίτων, κοινῇ μετὰ σοῦ,
εἴ τί μοι ἀλλοιότερος φανεῖται, ἐπειδὴ ὧδε ἔχω, ἢ ὁ αὐτός, καὶ
ἐάσομεν χαίρειν ἢ πεισόμεθα αὐτῷ. Ἐλέγετο δὲ πως, ὡς ἐγῶμαι,

ἐκάστοτε ὡδὲ ὑπὸ τῶν οἰομένων τι λέγειν, ὡς περ νῦν δὴ ἐγὼ ἔλεγον, ὅτι τῶν δοξῶν, ἅς οἱ ἄνθρωποι δοξάζουσι, δέοι τὰς μὲν περὶ πολλοῦ ποιεῖσθαι, τὰς δὲ μὴ. Τοῦτο πρὸς θεῶν, ὧ Κρίτων, οὐ δοκεῖ καλῶς σοι λέγεσθαι; σὺ γάρ, ὅσα γε τάνθρώπεια, ἐκτὸς εἰ τοῦ μέλλειν ἀποθνήσκειν αὔριον καὶ οὐκ ἂν σε παρακροῦσι ἢ παροῦσα ξυμφορὰ σκόπει δὴ; οὐχ ἱκανῶς δοκεῖ σοι λέγεσθαι, ὅτι οὐ πάσας χρῆ τὰς δόξας τῶν ἀνθρώπων τιμᾶν, ἀλλὰ τὰς μὲν, τὰς δ' οὐ; οὐδὲ πάντων, ἀλλὰ τῶν μὲν, τῶν δ' οὐ; τί φήεις; ταῦτα οὐχὶ καλῶς λέγεται;

Κρ. Καλῶς.

Σω. Οὐκοῦν τὰς μὲν χρηστὰς τιμᾶν, τὰς δὲ πονηρὰς μὴ;

Κρ. Ναί.

Σω. Χρησταὶ δὲ οὐχ αἱ τῶν φρονίμων, πονηραὶ δὲ αἱ τῶν ἀφρόνων;

Κρ. Πῶς δ' οὐ;

VII. Σω. Φέρε δὴ, πῶς αὖ τὰ τοιαῦτα ἐλέγετο; γυμναζόμενος ἀνὴρ καὶ τοῦτο πράττων πότερον παντὸς ἀνδρὸς ἐπαίνῳ καὶ φόγῳ καὶ δόξῃ τὸν νοῦν προσέχει ἢ ἐνὸς μόνου ἐκείνου, ὅς ἂν τυγχάνῃ ἰατρὸς ἢ παιδοτρίβης ὢν;

Κρ. Ἐνὸς μόνου.

Σω. Οὐκοῦν φοβεῖσθαι χρῆ τοὺς φόγους καὶ ἀσπάζεσθαι τοὺς ἐπαίνους τοὺς τοῦ ἐνὸς ἐκείνου, ἀλλὰ μὴ τοὺς τῶν πολλῶν.

Κρ. Δῆλα δὴ.

Σω. Ταύτη ἄρα αὐτῷ πρακτέον καὶ γυμναστέον καὶ ἐδεστέον γε καὶ ποτέον, ἢ ἂν τῷ ἐνὶ δοκῇ, τῷ ἐπιστάτῃ καὶ ἐπαῖοντι, μᾶλλον ἢ ἢ ξύμπασι τοῖς ἄλλοις.

Κρ. Ἔστι ταῦτα.

Σω. Εἰεν ἀπειθήσας δὲ τῷ ἐνὶ καὶ ἀτιμάσας αὐτοῦ τὴν δόξαν καὶ τοὺς ἐπαίνους, τιμήσας δὲ τοὺς τῶν πολλῶν καὶ μὴδὲν ἐπαῖόντων, ἄρα οὐδὲν κακὸν πείσεται;

Κρ. Πῶς γὰρ οὐ;

Σω. Τί δ' ἔστι τὸ κακὸν τοῦτο καὶ ποῖ τείνει καὶ εἰς τί τῶν τοῦ ἀπειθοῦντος;

Κρ. Δῆλον ὅτι εἰς τὸ σῶμα· τοῦτο γὰρ διόλλυσι.

Σω. Καλῶς λέγεις. Οὐκοῦν καὶ τᾶλλα, ὦ Κρίτων, οὕτως, ἵνα μὴ πάντα διώμεν, καὶ δὴ καὶ περὶ τῶν δικαίων καὶ ἀδίκων καὶ αἰσχροῶν καὶ καλῶν καὶ ἀγαθῶν καὶ κακῶν, περὶ ὧν νῦν ἡ βουλή ἡμῖν ἐστὶ, πότερον τῇ τῶν πολλῶν δόξῃ δεῖ ἡμᾶς ἔπεσθαι καὶ φοβεῖσθαι αὐτὴν ἢ τῇ τοῦ ἐνός, εἴ τίς ἐστὶν ἐπαῖων, ὃν δεῖ καὶ αἰσχύνεσθαι καὶ φοβεῖσθαι μᾶλλον ἢ ξύμπαντας τοὺς ἄλλους; ᾧ εἰ μὴ ἀκολουθήσομεν, διαφθεροῦμεν ἐκεῖνο καὶ λωδηρόμεθα, ὃ τῷ μὲν δικαίῳ βέλτιον ἐγίγνετο, τῷ δὲ ἀδίκῳ ἀπώλυτο. Ἡ οὐδέν ἐστι τοῦτο;

Κρ. Οἶμαι· ἔγωγε, ὦ Σώκρατες.

VIII. Σω. Φέρε δὴ, ἐὰν τὸ ὑπὸ τοῦ ὑγιεινοῦ μὲν βέλτιον γιγνόμενον, ὑπὸ τοῦ νοσώδους δὲ διαφθειρόμενον διολέσωμεν, πειθόμενοι μὴ τῇ τῶν ἐπαϊόντων δόξῃ, ἀρα βιωτὸν ἡμῖν ἐστὶ διεφθαρμένου αὐτοῦ; ἐστὶ δέ που τοῦτο τὸ σῶμα· ἢ οὐχί;

Κρ. Ναί.

Σω. Ἄρ' οὖν βιωτὸν ἡμῖν ἐστὶ μετὰ μοχθηροῦ καὶ διεφθαρμένου σώματος;

Κρ. Οὐδαμῶς.

Σω. Ἄλλὰ μετ' ἐκείνου ἄρ' ἡμῖν βιωτὸν διεφθαρμένου, ὃ τὸ ἀδικον μὲν λωδᾶται, τὸ δὲ δίκαιον ὀνίνησιν; ἢ φαυλότερον ἡγούμεθα εἶναι τοῦ σώματος ἐκεῖνο, ὅ,τι ποτ' ἐστὶ τῶν ἡμετέρων, περὶ ὃ ἢ τε ἀδικία καὶ ἢ δικαιοσύνη ἐστίν;

Κρ. Οὐδαμῶς.

Σω. Ἄλλὰ τιμιώτερον;

Κρ. Πολύ γε.

Σω. Οὐκ ἄρα, ὦ βέλτιστε, πάνυ ἡμῖν οὕτω φροντιστέον, τί ἐροῦσιν οἱ πολλοὶ ἡμᾶς, ἀλλ' ὅ,τι ὁ ἐπαῖων περὶ τῶν δικαίων καὶ ἀδίκων, ὃ εἰς, καὶ αὐτὴ ἢ ἀλήθεια. Ὅστε πρῶτον μὲν ταύτη

οὐκ ὀρθῶς εἰσηγεῖ, εἰσηγούμενος τῆς τῶν πολλῶν δόξης δεινὴν ἡμᾶς φροντίζειν περὶ τῶν δικαίων καὶ καλῶν καὶ ἀγαθῶν καὶ τῶν ἐναντίων. Ἀλλὰ μὲν δὴ, φαίη γ' ἂν τις, οἷοί τ' εἰσὶν ἡμᾶς οἱ πολλοὶ ἀποκτινύουσι.

Κρ. Φαίη γὰρ ἂν, ὦ Σώκρατες.

Σω. Ἀληθῆ λέγεις· ἀλλ', ὦ θαυμάσιε, οὐτός τε ὁ λόγος, ὃν διεληλύθαμεν, ἔμοιγε δοκεῖ ὅμοιος εἶναι καὶ πρότερον καὶ τόνδε αὖ σκόπει, εἰ ἔτι μένει ἡμῖν ἢ οὐ, ὅτι οὐ τὸ ζῆν περὶ πλείστου ποιητέον, ἀλλὰ τὸ εὖ ζῆν.

Κρ. Ἀλλὰ μένει.

Σω. Τὸ δὲ εὖ καὶ καλῶς καὶ δικαίως ὅτι ταυτὸν ἐστὶ, μένει ἢ οὐ μένει;

Κρ. Μένει.

ΙΧ. Σω. Οὐκοῦν ἐκ τῶν ὁμολογουμένων τοῦτο σκεπτέον, πότερον δίκαιον ἐμὲ ἐνθένδε πειρασθαι ἐξίεναι μὴ ἀφιέντων Ἀθηναίων ἢ οὐ δίκαιον· καὶ ἐὰν μὲν φαίνεται δίκαιον, πειρώμεθα, εἰ δὲ μὴ, ἐῷμεν. Ἄς δὲ σὺ λέγεις τὰς σκέψεις περὶ τε ἀναλώσεως χρημάτων καὶ δόξης καὶ παιδῶν τροφῆς, μὴ ὡς ἀληθῶς ταῦτα, ὦ Κρίτων, σκέμματα ἢ τῶν ῥαδίως ἀποκτινύντων καὶ ἀναβισκομένων γ' ἂν, εἰ οἷοί τε ἦσαν, οὐδενὶ ξὺν νῶ, τούτων τῶν πολλῶν. Ἡμῖν δ', ἐπειδὴ ὁ λόγος οὕτως αἴρει, μὴ οὐδὲν ἄλλο σκεπτέον ἢ ἢ, ὅπερ νῦν δὴ ἐλέγομεν, πότερον δίκαια πράξομεν καὶ χρήματα τελούντες τούτοις, τοῖς ἐμὲ ἐνθένδε ἐξάξουσιν, καὶ χάριτας καὶ αὐτοὶ ἐξάγοντές τε καὶ ἐξαγόμενοι ἢ τῇ ἀληθείᾳ ἀδικήσομεν ταῦτα πάντα ποιούντες· κἂν φαινόμεθα ἀδίκᾳ αὐτὰ ἐργαζόμενοι, μὴ οὐ δέη ὑπολογίζεσθαι οὐτ' εἰ ἀποθνήσκῃν δεῖ παραμένοντας καὶ ἡσυχίαν ἄγοντας οὐτ' εἰ ἄλλο ἐπιούῃν πάσχειν πρὸ τοῦ ἀδικεῖν.

Κρ. Καλῶς μὲν μοι δοκεῖς λέγειν, ὦ Σώκρατες, ὅρα δέ, τί δρώμεν.

Σω. Σκοπῶμεν, ὦ ἄγαθέ, κοινῇ καὶ εἴ πῃ ἔχεις ἀντιλέγειν,

ἐμοῦ λέγοντος, ἀντίλεγε καί σοι πείσομαι· εἰ δὲ μή, παῦσαι ἤδη, ὦ μακάριε, πολλάκις μοι λέγων τὸν αὐτὸν λόγον, ὡς χρῆ ἐνθένδε, ἀκόντων Ἀθηναίων, ἐμὲ ἀπιέναι· ὡς ἐγὼ περὶ πολλοῦ ποιοῦμαι πείσας σε ταῦτα πράττειν, ἀλλὰ μὴ ἄκοντος. Ὅρα δὲ δὴ τῆς σκέψεως τὴν ἀρχήν, ἐάν σοι ἱκανῶς λέγῃται, καὶ πειρῶ ἀποκρίνεσθαι τὸ ἐρωτώμενον, ἢ ἂν μάλιστα οἴῃ.

Κρ. Ἀλλὰ πειράσομαι.

Χ. Σω. Οὐδενὶ τρόπῳ φαμέν ἐκόντας ἀδικητέον εἶναι ἢ τινὶ μὲν ἀδικητέον τρόπῳ, τινὶ δὲ οὐ; ἢ οὐδαμῶς τό γε ἀδικεῖν οὔτε ἀγαθὸν οὔτε καλόν, ὡς πολλάκις ἡμῖν καὶ ἐν τῷ ἔμπροσθεν χρόνῳ ὠμολογήθη· ἢ πᾶσαι ἡμῖν ἐκείναι αἱ πρόσθεν ὁμολογίαι ἐν ταῖςδε ταῖς ὀλίγαις ἡμέραις ἐκκεχυμένα εἰσὶ καὶ πάλαι, ὦ Κρίτων, ἄρα τηλικοῖδε ἄνδρες πρὸς ἀλλήλους σπουδῆ διαλεγόμενοι ἐλάθομεν ἡμᾶς αὐτοὺς παίδων οὐδὲν διαφέροντες; ἢ παντὸς μᾶλλον οὕτως ἔχει, ὥσπερ τότε ἐλέγετο ἡμῖν, εἴτε φασὶν οἱ πολλοὶ εἴτε μὴ καὶ εἴτε δεῖ ἡμᾶς ἔτι τῶνδε χαλεπώτερα πάσχειν εἴτε καὶ πράότερα, ὅμως τό γε ἀδικεῖν τῷ ἀδικοῦντι καὶ κακὸν καὶ αἰσχρὸν τυγχάνει ὃν παντὶ τρόπῳ; φαμέν ἢ οὐ;

Κρ. Φαμέν.

Σω. Οὐδαμῶς ἄρα δεῖ ἀδικεῖν.

Κρ. Οὐ δῆτα.

Σω. Οὐδὲ ἀδικούμενον ἄρα ἀνταδικεῖν, ὡς οἱ πολλοὶ οἴονται, ἐπειδὴ γε οὐδαμῶς δεῖ ἀδικεῖν.

Κρ. Οὐ φαίνεται.

Σω. Τί δὲ δῆ; κακουργεῖν δεῖ, ὦ Κρίτων, ἢ οὐ;

Κρ. Οὐ δεῖ δῆπου, ὦ Σώκρατες.

Σω. Τί δέ; ἀντικακουργεῖν κακῶς πάσχοντα, ὡς οἱ πολλοὶ φασι, δίκαιον ἢ οὐ δίκαιον;

Κρ. Οὐδαμῶς.

Σω. Τὸ γὰρ που κακῶς ποιεῖν ἀνθρώπους τοῦ ἀδικεῖν οὐδὲν διαφέρει.

Κρ. Ἀληθῆ λέγεις.

Σω. Ούτε ἄρα ἀνταδικεῖν δεῖ οὔτε κακῶς ποιεῖν οὐδένα ἀνθρώπων, οὐδ' ἂν ὄτι οὖν πάσχη ὑπ' αὐτῶν, καὶ ὄρα, ὦ Κρίτων, ταῦτα καθομολογῶν, ὅπως μὴ παρὰ δόξαν ὁμολογήῃς. Οἶδα γάρ, ὅτι ὀλίγοις τισὶ ταῦτα καὶ δοκεῖ καὶ δόξει. Οἷς οὖν οὕτω δέδοκται καὶ οἷς μὴ, τούτοις οὐκ ἔστι κοινὴ βουλή, ἀλλ' ἀνάγκη τούτους ἀλλήλων καταφρονεῖν, ὀρῶντας τὰ ἀλλήλων βουλευόμενα. Σκόπει δὴ οὖν καὶ σὺ εὖ μάλα, πότερον κοινωνεῖς καὶ ξυνδοκεῖ σοι καὶ ἀρχόμεθα ἐντεῦθεν βουλευόμενοι, ὡς οὐδέποτε ὀρθῶς ἔχοντος οὔτε τοῦ ἀδικεῖν οὔτε τοῦ ἀνταδικεῖν οὔτε κακῶς πάσχοντα ἀμύνεσθαι ἀντιδρῶντα κακῶς, ἢ ἀφίστασαι καὶ οὐ κοινωνεῖς τῆς ἀρχῆς; ἐμοὶ μὲν γὰρ καὶ πάλαι οὕτω καὶ νῦν ἔτι δοκεῖ, σοὶ δὲ εἴ πῃ ἄλλη δέδοκται, λέγε καὶ δίδασκει. Εἰ δὲ ἐμμένεις τοῖς πρόσθεν, τὸ μετὰ τοῦτο ἄκουε.

Κρ. Ἄλλ' ἐμμένω τε καὶ ξυνδοκεῖ μοι· ἀλλὰ λέγε.

Σω. Λέγω δὴ αὐτὸ μετὰ τοῦτο, μᾶλλον δ' ἐρωτῶ πότερον, ἢ ἂν τις ὁμολογήσῃ τῆ δίκαια ὄντα, ποιητέον ἢ ἐξαπατητέον;

Κρ. Ποιητέον.

XI. Σω. Ἐκ τούτων δὴ ἄθρει. Ἀπιόντες ἐνθένδε ἡμεῖς μὴ πείσαντες τὴν πόλιν, πότερον, κακῶς τινὰς ποιούμεν, καὶ ταῦτα οὓς ἤμισα δεῖ, ἢ οὐ; καὶ ἐμμένομεν, οἷς ὁμολογήσαμεν δίκαιοις οὖσιν, ἢ οὐ;

Κρ. Οὐκ ἔχω, ὦ Σώκρατες, ἀποκρίνασθαι πρὸς ὃ ἐρωτᾷς· οὐ γὰρ ἐννοῶ.

Σω. Ἄλλ' ὧδε σκόπει. Εἰ, μέλλουσιν ἡμῖν ἐνθένδε εἴτε ἀποδιδράσκειν εἴθ' ὅπως δεῖ ὀνομάσαι τοῦτο, ἐλθόντες οἱ νόμοι καὶ τὸ κοινὸν τῆς πόλεως ἐπιστάντες ἔροιντο· εἰπέ μοι, ὦ Σώκρατες, τί ἐν νῆ ἔχεις ποιεῖν; ἄλλο τι ἢ τούτῳ τῷ ἔργῳ, ᾧ ἐπιχειρεῖς, διανοεῖ τούς τε νόμους ἡμᾶς ἀπολέσαι καὶ ξύμπασαν τὴν πόλιν τὸ σὸν μέρος; ἢ δοκεῖ σοι οἷόν τε ἔτι ἐκαίην τὴν πόλιν εἶναι καὶ μὴ ἀνατετράφθαι, ἐν ἣ αἱ γινόμεναί δίκαια μὴδὲν ἰσχύουσιν,

ἀλλ' ὑπὸ ἰδιωτῶν ἄκυροί τε γίνονται καὶ διαφθείρονται; τί ἐροῦμεν, ὦ Κρίτων, πρὸς ταῦτα καὶ ἄλλα τοιαῦτα; πολλὰ γὰρ ἂν τις ἔχοι, ἄλλως τε καὶ βήτωρ, εἰπεῖν ὑπὲρ τούτου τοῦ νόμου ἀπολλυμένου, ὅς τὰς δίκας τὰς δικασθείσας προστάττει κυρίας εἶναι. Ἡ ἐροῦμεν πρὸς αὐτούς, ὅτι ἡδίκηει γὰρ ἡμᾶς ἢ πόλις καὶ οὐκ ὀρθῶς τὴν δίκην ἔκρινε; ταῦτα ἢ τί ἐροῦμεν;

Κρ. Ταῦτα νῆ Δί', ὦ Σώκρατες.

XII. Σω. Τί οὖν, ἂν εἴπωσιν οἱ νόμοι; ὦ Σώκρατες, ἢ καὶ ταῦτα ὠμολόγητο ἡμῖν τε καὶ σοὶ ἢ ἐμμενεῖν ταῖς δίκαις, αἷς ἂν ἢ πόλις δικάζῃ; εἰ οὖν αὐτῶν θαυμάζοιμεν λεγόντων, ἴσως ἂν εἴποιεν, ὅτι, ὦ Σώκρατες, μὴ θαύμαζε τὰ λεγόμενα, ἀλλ' ἀποκρίνου, ἐπειδὴ καὶ εἴωθας χρῆσθαι τῇ ἐρωτᾷ τε καὶ ἀποκρίνεσθαι. Φέρε γάρ, τί ἐγκαλῶν ἡμῖν καὶ τῇ πόλει ἐπιχειρεῖς ἡμᾶς ἀπολλύναι; οὐ πρῶτον μὲν σε ἐγεννήσαμεν ἡμεῖς καὶ δι' ἡμῶν ἐλάβθανε τὴν μητέρα σου ὁ πατήρ καὶ ἐφύτευσέν σε; φράσον οὖν τούτοις ἡμῶν, τοῖς περὶ τοὺς γάμους, μέμφει τι ὡς οὐ καλῶς ἔχουσιν; οὐ μέφομαι, φαίην ἂν. Ἀλλὰ τοῖς περὶ τὴν τοῦ γενομένου τροφήν τε καὶ παιδείαν, ἐν ἣ καὶ σὺ ἐπαιδεύθης; ἢ οὐ καλῶς προσέταττον ἡμῶν οἱ ἐπὶ τούτοις τεταγμένοι παραγγέλлонτες τῇ πατρὶ τῇ σφ' σε ἐν μουσικῇ καὶ γυμναστικῇ παιδεύειν; Καλῶς, φαίην ἂν. Εἶεν. Ἐπειδὴ δὲ ἐγένου τε καὶ ἐξετράφης καὶ ἐπαιδεύθης, ἔχοις ἂν εἰπεῖν πρῶτον μὲν ὡς οὐχὶ ἡμέτερος ἦσθα καὶ ἔκγονος καὶ δοῦλος, αὐτός τε καὶ οἱ σοὶ πρόγονοι; καὶ εἰ ταυθ' οὕτως ἔχει, ἄρ' ἐξ ἴσου οἶε εἶναι σοὶ τὸ δίκαιον καὶ ἡμῖν καὶ ἅττ' ἂν ἡμεῖς σε ἐπιχειρῶμεν ποιεῖν, καὶ σὺ ταῦτα ἀντιποιεῖν οἶε δίκαιον εἶναι; ἢ πρὸς μὲν ἄρα σοὶ τὸν πατέρα οὐκ ἐξ ἴσου ἦν τὸ δίκαιον καὶ πρὸς τὸν δεσπότην, εἴ σοι ὦν ἐτύγχανεν, ὥστε, ἅπερ πάσχοις, ταῦτα καὶ ἀντιποιεῖν, οὔτε κακῶς ἀκούοντα ἀντιλέγειν οὔτε τυπτόμενον ἀντιτύπτειν οὔτε ἄλλα τοιαῦτα πολλὰ πρὸς δὲ τὴν πατρίδα ἄρα καὶ τοὺς νόμους ἐξέσται σοι, ὥστε, ἐάν σε ἐπιχειρῶμεν ἡμεῖς ἀπολλύναι, δίκαιον ἡγούμενοι εἶναι, καὶ

σὺ δὲ ἡμᾶς καὶ τὴν πατρίδα, καθ' ὅσον δύνασαι, ἐπιχειρήσεις ἀνταπολλύναи καὶ φήσεις ταῦτα ποιῶν δίκαια πράττειν, ὁ τῆ ἀληθείᾳ τῆς ἀρετῆς ἐπιμελόμενος; ἢ οὕτως εἶ σοφός, ὥστε λέλγθῆ σε, ὅτι μητρὸς τε καὶ πατρὸς καὶ τῶν ἄλλων προγόνων ἀπάντων τιμιώτερόν ἐστιν ἢ πατρίς καὶ σεμνότερον καὶ ἀγιώτερον καὶ ἐν μείζονι μοῖρα καὶ παρὰ θεοῖς καὶ παρ' ἀνθρώποις τοῖς νοῦν ἔχουσι, καὶ σέβεσθαι δεῖ καὶ μᾶλλον ὑπεῖκειν καὶ θωπεύειν πατρίδα χαλεπαίνουσαν ἢ πατέρα καὶ ἢ πείθειν ἢ ποιεῖν, ἃ ἂν κελεύῃ, καὶ πάσχειν, ἐάν τι προστάτῃ παθεῖν, ἡσυχίαν ἄγοντα, ἐάν τε τύπτεσθαι ἐάν τε δεῖσθαι ἐάν τε εἰς πόλεμον ἄγγη τρωθησόμενον ἢ ἀποθανούμενον, ποιητέον ταῦτα καὶ τὸ δίκαιον οὕτως ἔχει καὶ οὐχὶ ὑπεικτέον, οὐδ' ἀναχωρητέον, οὐδὲ λειπτέον τὴν τάξιν, ἀλλὰ καὶ ἐν πολέμῳ καὶ ἐν δικαστηρίῳ καὶ πανταχοῦ ποιητέον, ἃ ἂν κελεύῃ ἢ πόλις καὶ ἢ πατρίς, ἢ πείθειν αὐτήν, ἢ τὸ δίκαιον πέφυκε, βιάζεσθαι δὲ οὐχ ὅσιον οὔτε μητέρα οὔτε πατέρα, πολὺ δὲ τούτων ἔτι ἦττον τὴν πατρίδα; τί φήσομεν πρὸς ταῦτα, ὦ Κρίτων; ἀληθῆ λέγειν τοὺς νόμους ἢ οὐ;

Κρ. Ἐμοιγε δοκεῖ.

XIII. Σω. Σκόπει τοίνυν, ὦ Σώκратες, φαίεν ἂν ἴσως αἱ νόμοι, εἰ ἡμεῖς ταῦτα ἀληθῆ λέγομεν, ὅτι οὐ δίκαια ἡμᾶς ἐπιχειρεῖς δρᾶν, ἃ νῦν ἐπιχειρεῖς. Ἡμεῖς γάρ σε γεννήσαντες, ἐκθρέψαντες, παιδεύσαντες, μεταδόντες ἀπάντων, ὧν οἱοί τ' ἦμεν καλῶν, σοὶ καὶ τοῖς ἄλλοις πᾶσι πολίταις, ὅμως προαγορεύομεν τῷ ἐξουσίαν πεποιηθέναι Ἀθηναίων τῷ βουλομένῳ, ἐπειδὴν δοκιμασθῆ καὶ ἴδῃ τὰ ἐν τῇ πόλει πράγματα καὶ ἡμᾶς τοὺς νόμους, ᾧ ἂν μὴ ἀρέσκωμεν ἡμεῖς, ἐξεῖναι λαβόντα τὰ αὐτοῦ ἀπιέναι, ὅποι ἂν βούληται. Καὶ οὐδεὶς ἡμῶν ἐμποδῶν ἐστιν, οὐδ' ἀπαγορεύει, ἐάν τέ τις βούληται ὑμῶν εἰς ἀποικίαν ἰέναι, εἰ μὴ ἀρέσκωμεν ἡμεῖς τε καὶ ἢ πόλις, ἐάν τε μετοικεῖν ἄλλοσέ ποι ἑλθῶν, ἰέναι ἐκεῖσε, ὅποι ἂν βούληται, ἔχοντα τὰ αὐτοῦ. Ὅς δ' ἂν ὑμῶν παραμεινῆ ὄρων, ὃν τρόπον ἡμεῖς τάς τε δίκας δικάζομεν

καὶ τὰλλα τὴν πόλιν διοικοῦμεν, ἤδη φαμέν τούτον ὁμολογηκῆ-
ναι ἔργῳ ἡμῖν, ἃ ἂν ἡμεῖς κελεύωμεν, ποιήσῃν ταῦτα καὶ τὸν
μὴ πειθόμενον τριχῆ φαμέν ἀδικεῖν, ὅτι τε γεννηταῖς οὖσιν ἡμῖν
οὐ πείθεται καὶ ὅτι τροφεῦσι καὶ ὅτι ὁμολογήσας ἡμῖν πείθεσθαι
οὔτε πείθεται οὔτε πείθει ἡμᾶς, εἰ μὴ καλῶς τι ποιοῦμεν, προ-
τιθέντων ἡμῶν καὶ οὐκ ἀγρίως ἐπιταττόντων ποιεῖν, ἃ ἂν
κελεύωμεν, ἀλλὰ ἐφιέντων δυοῖν θᾶτερα, ἢ πείθειν ἡμᾶς ἢ ποιεῖν,
τούτων οὐδέτερα ποιεῖ.

XIV. Ταύταις δὴ φαμέν καὶ σέ, ὦ Σώκρατες, ταῖς αἰτίαις
ἐνέξεσθαι, εἴπερ ποιήσεις ἃ ἐπινοεῖς, καὶ οὐχ ἦκιστα Ἀθηναίων
σέ, ἀλλ' ἐν τοῖς μάλιστα. Εἰ οὖν ἐγὼ εἶποιμι, διατί δή; ἴσως ἂν
μου δικαίως καθάπτουτο λέγοντες, ὅτι ἐν τοῖς μάλιστα Ἀθη-
ναίων ἐγὼ αὐτοῖς ὁμολογηκῶς τυγχάνω ταύτην τὴν ὁμολογίαν.
Φαίεν γὰρ ἂν ὅτι, ὦ Σώκρατες, μέγала ἡμῖν τούτων τεκμήριά
ἔστιν, ὅτι σοὶ καὶ ἡμεῖς ἠρέσκομεν καὶ ἡ πόλις· οὐ γὰρ ἂν ποτε
τῶν ἄλλων Ἀθηναίων ἀπάντων διαφερόντως ἐν αὐτῇ ἐπεδήμεις,
εἰ μὴ σοὶ διαφερόντως ἠρεσκε, καὶ οὐτ' ἐπὶ θεωρίαν πώποτε ἐκ
τῆς πόλεως ἐξήλθες, ὅτι μὴ ἄπαξ εἰς Ἴσθμόν, οὔτε ἄλλοσε οὐδα-
μόσε, εἰ μὴ ποὶ στρατευόμενος, οὔτε ἄλλην ἀποδημίαν ἐποιήσω
πώποτε ὡσπερ οἱ ἄλλοι ἄνθρωποι, οὐδ' ἐπιθυμία σε ἄλλης πόλεως
οὐδὲ ἄλλων νόμων ἔλαβεν εἰδέναι, ἀλλὰ ἡμεῖς σοὶ ἱκανοὶ ἤμεν
καὶ ἡ ἡμετέρα πόλις· οὕτω σφόδρα ἡμᾶς ἡροῦ καὶ ὁμολόγεις
καθ' ἡμᾶς πολιτεύσεσθαι τά τε ἄλλα καὶ παιδας ἐν αὐτῇ ἐποιήσω,
ὡς ἀρεσκούσης σοὶ τῆς πόλεως. Ἔτι τοίνυν ἐν αὐτῇ τῇ δίκῃ
ἐξῆν σοὶ φυγῆς τιμήσασθαι, εἰ ἐβούλου, καί, ὅπερ νῦν ἀκούσης
τῆς πόλεως ἐπιχειρεῖς, τότε ἐκούσης ποιῆσαι. Σὺ δὲ τότε μὲν
ἐκαλλωπίζου ὡς οὐκ ἀγανακτῶν, εἰ δέοι τεθνήσκειν σε, ἀλλ' ἡροῦ,
ὡς ἔφησθα, πρὸ τῆς φυγῆς θάνατον· νῦν δὲ οὐτ' ἐκείνους τοὺς
λόγους αἰσχύνει οὔτε ἡμῶν τῶν νόμων ἐντρέπει, ἐπιχειρῶν δια-
φθεῖραι, πράττεις τε, ἄπερ ἂν δούλος φαιλύτατος πράξειεν, ἀπο-
διδράσκειν ἐπιχειρῶν παρὰ τὰς ξυνοθήκας τε καὶ τὰς ὁμολογίας,

καθ' ἄς ἡμῖν ξυνέθου πολιτεύσεσθαι. Πρῶτον μὲν οὖν ἡμῖν τοῦτ' αὐτὸ ἀπόκρισαι, εἰ ἀληθῆ λέγομεν φάσκοντές σε ὁμολογηκέναι πολιτεύσεσθαι καθ' ἡμᾶς ἔργῳ, ἀλλ' οὐ λόγῳ, ἢ οὐκ ἀληθῆ. Τί φῶμεν πρὸς ταῦτα, ὦ Κρίτων; ἄλλο τι ἢ ὁμολογῶμεν;

Κρ. Ἀνάγκη, ὦ Σώκρατες.

Σω. Ἄλλο τι οὖν, ἂν φαίεν, ἢ ξυνθήκας τὰς πρὸς ἡμᾶς αὐτοὺς καὶ ὁμολογίας παραβαίνεις, οὐκ ὑπ' ἀνάγκης ὁμολογήσας, οὐδὲ ἀπατηθεῖς, οὐδὲ ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ ἀναγκασθεὶς βουλευσασθαι, ἀλλ' ἐν ἔτεσιν ἐβδομήκοντα, ἐν οἷς ἐξήν σοι ἀπιέναι εἰ μὴ ἡρέσκομεν ἡμεῖς, μηδὲ δίκαιαι ἐφαίνοντό σοι αἱ ὁμολογίαι εἶναι. Σὺ δὲ οὔτε Λακεδαιμόνα προηροῦ οὔτε Κρήτην, ἄς δὴ ἐκάστοτε φῆς εὐνομεῖσθαι, οὔτε ἄλλην οὐδεμίαν τῶν Ἑλληνίδων πόλεων, οὐδὲ τῶν βαρβαρικῶν, ἀλλὰ ἐλάττω ἐξ αὐτῆς ἀπεδήμησας ἢ οἱ χωλοὶ τε καὶ τυφλοὶ καὶ οἱ ἄλλοι ἀνάπηροί· οὕτω σοι διαφερόντως τῶν ἄλλων Ἀθηναίων ἡρεσκεν ἢ πόλις τε καὶ ἡμεῖς. Τίνι γὰρ ἂν πόλις ἀρέσκει ἄνευ νόμων; νῦν δὲ δὴ οὐκ ἐμμενεῖς τοῖς ὁμολογημένοις; ἐὰν ἡμῖν γε πείθῃ, ὦ Σώκρατες· καὶ οὐ καταγέλαστός γε ἔσει ἐκ τῆς πόλεως ἐξελθών.

XV. Σκόπει γὰρ δὴ, ταῦτα παραβάς καὶ ἐξαμαρτῶν τι τούτων, τί ἀγαθὸν ἐργάσει σαυτὸν ἢ τοὺς ἐπιτηδείους τοὺς σαυτοῦ. Ὅτι μὲν γὰρ κινδυνεύσουσί γέ σου οἱ ἐπιτήδαιοι καὶ αὐτοὶ φεύγειν καὶ στερηθῆναι τῆς πόλεως ἢ τὴν οὐσίαν ἀπολέσαι, σχεδὸν τι δῆλον· αὐτὸς δὲ πρῶτον μὲν, ἐὰν εἰς τῶν ἐγγύτατά τινα πόλεων ἔλθῃς, ἢ Θήβαζε ἢ Μέγαράδε—εὐνομοῦνται γὰρ ἀμφοτέραι—πολέμιος ἦξεις, ὦ Σώκρατες, τῇ τούτων πολιτείᾳ καί, ὅσοι περ κήδονται τῶν αὐτῶν πόλεων, ὑποβλέψονται σε, διαφθορέα ἡγούμενοι τῶν νόμων καὶ βεβαιώσεις τοῖς δικασταῖς τὴν δόξαν, ὥστε δοκεῖν ὀρθῶς τὴν δίκην δικάσαι· ὅστις γὰρ νόμων διαφθορεὺς ἐστι, σφόδρα που δόξειεν ἂν νέων γε καὶ ἀνοήτων ἀνθρώπων διαφθορεὺς εἶναι. Πότερον οὖν φεύξει τὰς τε εὐνομου-

μένας πόλεις καὶ τῶν ἀνδρῶν τοὺς κοσμιωτάτους; καὶ τοῦτο ποιοῦντι ἄρα ἄξιόν σοι ζῆν ἔσται; ἢ πλησιάσεις τούτοις καὶ ἀναίσχυντήσεις διαλεγόμενος—τίνας λόγους, ὦ Σώκρατες, ἢ οὐσπερ ἐνθάδε, ὡς ἢ ἀρετὴ καὶ ἢ δικαιοσύνη πλείστου ἄξιον τοῖς ἀνθρώποις καὶ τὰ νόμιμα καὶ οἱ νόμοι; καὶ οὐκ οἶει ἄσχημον ὄν φανεῖσθαι τὸ τοῦ Σωκράτους πρᾶγμα; οἶεσθαί γε χρή. Ἄλλ' ἐκ μὲν τούτων τῶν τόπων ἀπαρεῖς, ἤξεις δὲ εἰς Θετταλίαν παρὰ τοὺς ξένους τοὺς Κρίτωνος· ἐκεῖ γὰρ δὴ πλείστη ἀταξία καὶ ἀκολασία καὶ ἴσως ἂν ἠδέως σου ἀκούοιεν, ὡς γελοίως ἐκ τοῦ δεσμοτηρίου ἀπεδίδρασκες σκευὴν τέ τινα περιθέμενος ἢ διφθέραν λαβὼν ἢ ἄλλα, οἷα δὴ εἰώθασιν ἐνσκευάζεσθαι οἱ ἀποδιδράσκοντες καὶ τὸ σχῆμα τὸ σαυτοῦ μεταλλάξας· ὅτι δὲ γέρων ἀνὴρ, σμικροῦ χρόνου τῷ βίῳ λοιποῦ ὄντος, ὡς τὸ εἰκός, ἐτόλμησας οὕτως αἰσχροῦς ἐπιθυμεῖν ζῆν, νόμους τοὺς μεγίστους παραβάς, οὐδεὶς ὅς ἐρεῖ; ἴσως, ἂν μὴ τινα λυπῆς· εἰ δὲ μὴ, ἀκούσει, ὦ Σώκρατες, πολλὰ καὶ ἀνάξια σαυτοῦ. Ὑπερχόμενος δὴ βιώσει πάντας ἀνθρώπους καὶ δουλεύων· τί ποιῶν; ἢ εὐωχούμενος, ὡσπερ ἐπὶ δειπνον ἀποδεδημηκῶς εἰς Θετταλίαν; λόγοι δὲ ἐκεῖνοι, οἱ περὶ δικαιοσύνης τε καὶ τῆς ἄλλης ἀρετῆς, ποῦ ἡμῖν ἔσονται; ἀλλὰ δὴ τῶν παιδῶν ἕνεκα βούλει ζῆν, ἵνα αὐτοὺς ἀγαγὼν θρέψῃς τε καὶ παιδεύῃς; τί δέ; εἰς Θετταλίαν αὐτοὺς ἀγαγὼν θρέψεις τε καὶ παιδεύσεις ξένους ποιήσας, ἵνα καὶ τοῦτο ἀπολαύσωσιν; ἢ τοῦτο μὲν οὐ, αὐτοῦ δὲ τρεφόμενοι, σοῦ ζῶντος, βέλτιον θρέψονται καὶ παιδεύονται, μὴ ξυνόντος σου αὐτοῖς; οἱ γὰρ ἐπιτήδειοι οἱ σοὶ ἐπιμελήσονται αὐτῶν. Πότερον, ἐὰν εἰς Θετταλίαν ἀποδημήσῃς, ἐπιμελήσονται, ἐὰν δὲ εἰς Ἄδου ἀποδημήσῃς, οὐχὶ ἐπιμελήσονται; εἴπερ γέ τι ὄφελος αὐτῶν ἔστι, τῶν σοι φασκόντων ἐπιτηδείων εἶναι, οἶεσθαί γε χρή.

XVI. Ἄλλ', ὦ Σώκρατες, πειθόμενος ἡμῖν τοῖς σοῖς τροφεῦσι μῆτε παιδάς περὶ πλείονος ποιοῦ μῆτε τὸ ζῆν μῆτε ἄλλο μὴδὲν πρὸ τοῦ δικαίου, ἵνα εἰς Ἄδου ἐλθὼν ἔχῃς πάντα ταῦτα ἀπολο-

γήσασθαι τοῖς ἐκεῖ ἄρχουσιν· οὔτε γὰρ ἐνθάδε σοι φαίνεται ταῦτα πράττοντι ἄμεινον εἶναι, οὐδὲ δικαιότερον, οὐδὲ ὀσιώτερον, οὐδὲ ἄλλω τῶν σῶν οὐδενί, οὔτε ἐκεῖσε ἀφικομένῳ ἄμεινον ἔσται. Ἄλλὰ νῦν μὲν ἡδικοημένος ἄπει, ἐὰν ἀπίης, οὐχ ὑφ' ἡμῶν τῶν νόμων, ἀλλ' ὑπ' ἀνθρώπων· ἐὰν δὲ ἐξέλθῃς οὕτως αἰσχροῦς ἀνταδικήσας τε καὶ ἀντικακουργήσας, τὰς σαυτοῦ ὁμολογίας τε καὶ ξυνοθήκας τὰς πρὸς ἡμᾶς παραβᾶς· καὶ κακὰ ἐργασάμενος τούτους, οὓς ἡκιστα ἔδει, σαυτόν τε καὶ φίλους καὶ πατρίδα καὶ ἡμᾶς, ἡμεῖς τέ σοι χαλεπανοῦμεν ζῶντι καὶ ἐκεῖ οἱ ἡμέτεροι ἀδελφοί, οἱ ἐν Ἄδου νόμοι, οὐκ εὐμενῶς σε ὑποδέχονται, εἰδότες, ὅτι καὶ ἡμᾶς ἐπεχείρησας ἀπολέσαι τὸ σὸν μέρος. Ἄλλὰ μὴ σε πείσῃ Κρίτων ποιεῖν, ἃ λέγει, μᾶλλον ἢ ἡμεῖς.

XVII. Ταῦτα, ὦ φίλε ἑταῖρε Κρίτων, εὖ ἴσθι, ὅτι ἐγὼ δοκῶ ἀκούειν, ὡσπερ οἱ κορυβαντιῶντες τῶν αὐλῶν, καὶ ἐν ἐμοὶ αὕτη ἢ ἡχὴ τούτων τῶν λόγων βομβεῖ καὶ ποιεῖ μὴ δύνασθαι τῶν ἄλλων ἀκούειν· ἀλλὰ ἴσθι, ὅσα γε τὰ νῦν ἐμοὶ δοκοῦντα, ἐὰν λέγῃς παρὰ ταῦτα, μάτην ἔρεις. Ὅμως μέντοι, εἴ τι οἶσι πλέον ποιήσῃν, λέγε.

Κρ. Ἄλλ', ὦ Σώκρατες, οὐκ ἔχω λέγειν.

Σω. Ἐὰ τοίνυν, ὦ Κρίτων, καὶ πράττωμεν ταύτη, ἐπειδὴ ταύτη ὁ θεὸς ὑφηγεῖται.

ΜΕΡΟΣ Β'. ΣΧΟΛΙΑ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ι.

Α'. Γραμματικά. την:κάδε: χρον. επίρω. = τοιαύτην ὥραν (τόσον ἐνωρίς). — ἄφιξι: παρακ. τοῦ ἀφικνοῦμαι. — οὐ πρό ἔτι: ἐστίν: τὸ οὐ θὰ ληφθῆ μετὰ τοῦ ἔτι = οὐκέτι. — οὐκέτι ἐστίν: δὲν εἶναι πλέον. πρό: ἀτικ. πρωί. ἢ οὐ πρό ἔτι: ἐστίν: ἢ δὲν εἶναι πλέον πρωί, ἐπέ-
ρασε δηλ. ἢ ὥρα.

Πάνυ μὲν οὖν: τὸ πάνυ ἐν ἀποκρίσει, ὡς ἐνταῦθα, χρησιμεύει ὡς ἰσχυρὸν βεβαιωτικὸν προσλαμβάνον καὶ τὸ μὲν οὖν, ὅπερ σημαίνει τὸ βεβαίως· πάνυ μὲν οὖν = βεβαϊότατα, πολὺ βέβαια (πρωί εἶναι).

Πηγίνα: ἐπίρω. χρον. σημαῖνον τὴν ὥραν τῆς ἡμέρας. Τὸ δὲ μάλιστα = περίπου. Πηγίνα μάλιστα = τί ὥρα περίπου εἶναι;

Θαυμάζω: ἀπορω. — ἔπως ἠθέλησε: πλαγ. ἐρώτ. = πῶς ἠθέλησε. — ὑπακούσαι: (νὰ ὑπακούσῃ) νά σου ἀνοίξῃ.

Εὐνήθης: γνώριμος. — διὰ τὸ... φοιτᾶν: ἐπειδὴ ἔρχομαι. — εὐηργέ-
τηται: ἔχει φιλοδορηθῆ. — τι: κάτι τι.

Ἄρτι: πρὸ μικροῦ. — πάλαι: πρὸ πολλοῦ. — ἤκει: ἔχεις ἔλθει.

Ἐπιε: κῶς: ἀρχεταί.

ἐπήγειρας: ἐξῆντισας. — παρκαθήσαι: κάθησαι πλησίον μου. —
σιγῆ: σιωπηλῶς.

Οὐ μὰ τὸν Δί: ἐπὶ ὄρκου τὸ μὰ τίθεται ἐπὶ ἀρνήσεως ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, τὸ δὲ νῆ ἐπὶ καταφάσεως. Μὰ τὸν Δία = μὰ τὸν Θεόν· οὐ μὰ τὸν Δία: ὄχι μὰ τὸν Θεὸν (δηλ. δὲν σ' ἐξῆπνησα, μὰ τὸν Θεόν). — οὐδ' ἂν αὐτὸς ἤθελον: ἀντι αἰτιολογ. προτάσεως = διότι καὶ ἐγὼ ὁ ἴδιος (ἂν ἤμην) δὲν θὰ ἤθελον. — οὐδέ: = οὐ καὶ δέ· τὸ μὲν δέ = καί, τὸ δὲ οὐ = ὄχι, δέν. — σοῦ... θαυμάζω: ἢ γεν. σοῦ εἶναι ἢ αἰτία τοῦ θαυμασμοῦ = διὰ σέ. — ἀίσθάνομενος: διότι βλέπω. Τὸ ἀίσθάνομαι ἐνταῦθα ἀντὶ τοῦ ἔρω. — ὡς ἠδέως καθεύ-
δεις: πλαγ. ἐρώτ. = πόσον γλυκὰ κοιμᾶσαι, ἡσυχῶς. — διάγης: περ-
νῆς τὴν ὥραν. Τί περιεμένομεν ἐνταῦθα ἀντὶ τῆς ὑποτακτ. καὶ

διατί:—ὡς ἤδιστα: τὸ ὡς ἐπιτείνει τὸ ὑπερθ. = ὅσον τὸ δυνατὸν εὐχαριστότατα. — πολλὰκις . . . δὴ: πολλὰς φορὰς μέχρι τοῦδε. — ἐν π. τῷ βίῳ: κατὰ τὴν διάρκειαν ὅλου τοῦ βίου σου. — ἠὺδαμιόνισα: ἀόρ. τοῦ εὐδαμιονίζω = ἐκαλοτύχισα. — τοῦ τρόπου: γεν. τῆς αἰτίας = διὰ τὸν τρόπον σου. — πολὺ δὲ μάλιστα: πολὺ δὲ περισσότερον. — ἐν τῇ συμφορᾷ: κατὰ τὴν συμφορὰν. — τῇ νῦν παρεστῶσῃ: ἡ ὁποία ἔχει παρουσιασθῆ τῶρα. — ὡς φέρεις: αἰτιολ. πρότασις ἐκφράζουσα τὴν αἰτίαν τοῦ ἠὺδαμιόνισα, ἣτις σημαίνεται μὲν διὰ τῆς γεν. τοῦ τρόπου, ἀλλ' ἐπειδὴ παρενέπεσον ἄλλαι λέξεις ἐν τῷ μεταξὺ καὶ ἀπεμακρύνθη αὐτῆς ὁ λέγων, ἐπαναλαμβάνεται διὰ τοῦ ὡς . . . φέρεις = διότι ὑποφέρεις (αὐτήν). — ῥαδίως: ἀγογγύστως. — πράως: ἡσύχως.

Καὶ γὰρ ἄν. . . εἴη: ὁ καὶ ἀναφέρεται εἰς τὸ πλημμελές. — εἴη ἄν. . . θὰ ἦτο. — πλημμελές: (ἐκ τῆς πλήν καὶ μέλος) = τὸ ἐκτὸς μέλους, παρόνονον, ἀνάροστον. — τηλιχ. ὄντα: ἐν ᾧ εἶμαι εἰς τοιαύτην ἡλικίαν. Ποίαν δηλαδὴ; — εἰ δεῖ: πλαγ. ἐρώτησις διὰ τὸ ψυχικοῦ πάθους ἀγανακτεῖν σημαίνουσα τὴν αἰτίαν τῆς ἀγανακτήσεως = διότι πρέπει.

τηλικούτοι: τόσοι τὴν ἡλικίαν, δηλαδὴ; — ἀλίσκοντα: περιπίπτουσι. Ἡ μεταφορὰ ἀπὸ τῶν δικτύων, ἐν οἷς ἀλίσκονται τὰ ἄγρια ζῶα. — οὐδὲν . . . ἀπολύεται: δὲν ἀπαλλάσσει, δὲν ἐμποδίζει καθόλου. — τοῦ μὴ οὐχί: ἀγανακτεῖν: τοῦ νὰ ἀγανακτῶσιν. Αἱ δύο ἀρνήσεις ἀποτελοῦσι κατάρσιν, ἐτέθησαν δ' αὐται, διότι προηγῆται πρότασις ἀρνητικὴ τὸ οὐδὲν ἐπιλύεται. — τῇ πρρ. τύχη: δοτ. τοῦ αἰτίου = διὰ τὴν παροῦσαν δυστυχίαν. Ἡ τύχη εἶναι μέση λέξις σημαίνουσα καὶ καλὴν καὶ κακὴν τύχην. Ἐνταῦθα δηλοῦται τὸ δεύτερον.

Ἔστι ταῦτα: ἀληθῆ εἶναι ταῦτα. — οὕτω: ἐπιτατ. τοῦ πρόφ = τόσον πρῶί.

Ἀγγελίαν . . . φέρων χαλεπὴν: ἐννοεῖται ἀπῖγμαῖ = ἔχω ἔλθει φέρων, ἔχω ἔλθει καὶ σου φέρω. — ἀγγελίαν: εἶδησιν. — χαλεπὴν: δυσάρεστον. — οὐ σοί: δοτ. εἰς τὸ χαλεπὴν = ὄχι διὰ σέ. — ἐπιτηδεύεις: καὶ διὰ τοὺς φίλους σου. — ὡς ἐμοί: δοκῶ: προσοπικῶς ἀντὶ ὡς ἐμοί δοκεῖ = ὡς φαίνεται εἰς ἐμέ. — ἐν τοῖς: παραλείπεται τὸ βρρυτάτοις = ἐν τοῖς βαρυτάτοις, μεταξὺ τῶν βαρυτάτων. — ἄν ἐνέγκαιμι: ἀόρ. τοῦ φέρω = ἤθελον ὑποφέρει. Ἡ δύνατο νὰ τεθῆ ὁ μέλλον ὄσω, ἀλλ' ὁ Κρίτων ἐλπίζει, ὅτι δὲν θὰ συμβῆ τὸ κακόν, διὰ τοῦτο λέγει τὴν εὐκτ. μετὰ τοῦ ἄν, νοουμένης ὡς ὑποθέσεως τῆς φράσεως «εἰ γένοιτο τὸ ἀγγελλόμενον».

Τίνζ ταύτην: ἐννοεῖται φέρεις = ποία εἶναι ἡ εἶδησις αὕτη, τὴν

ὁποῖαν φέρεις;—ἦ: ὁ Σωκρ. ἐνθυμεῖται ἐν τῷ μετὰξὺ τὸ πλοῖον καὶ διὰ τοῦτο λέγει τὸ ἦ.—τὸ πλοῖον: μετὰ τοῦ ἄρθρου, διότι σημαίνει τὸ γνωστὸν πλοῖον.—ὡς ἀρκομένους: χρόν. μετοχ.—τὸ ὁποῖον ὅταν ἔλθῃ, μετὰ τὴν ἀφίξιν τοῦ ὁποῖου.

Ὁὗτοι δὲ: τὸ μὲν οὗτοι=τῷ ὄντι δὲν, τὸ δὲ δὲ=ἦδη, ὥστε οὗτοι δὲ=τῷ ὄντι (πίστευσόν μοι) μέχρι τοῦδε δὲν (ἔχει ἔλθει).—μὲν: βεβαιωτ.=πράγματι.—τῆμερον: ἀτικ.=σήμερον.—ἐξ ὧν ἀπαγγέλλουσιν: καθ' ἕλξιν ἀντὶ «ἐκ τῶν ἀγγελιῶν, ὡς ἀπαγγέλλουσιν»=ἐκ τῶν εἰδήσεων, τὰς ὁποίας φέρουσι (λέγουσι).—ἔρχοντές τινες: τινές, οἱ ὁποῖοι ἔχουν ἔλθει.—καὶ καταλιπόντες: καὶ οἱ ὁποῖοι ἀφῆκαν.—ἐς αὐρίον: μέχρι τῆς αὐρίου, αὐρίου.—τὸν β. σε τελευταίαν: ν' ἀποθάνῃς.

Β'. Πραγματικά.—Πηνηκὰ μάλιστα: Ὁ Σωκράτης ἐρωτᾷ, τί ὥρα εἶναι περὶ σου, διότι τότε δὲν εἶχον ὥρολόγια, ἵνα ζητήσῃ νὰ μάθῃ ἀκριβῶς τὴν ὥραν.—ἄρθρος βελύς: Οἱ παλαιοὶ διήρουν φυσικῶς τὸ ἡμερονύκτιον εἰς τὰ ἐξῆς μέρη: ὄρθρος, πρῶτ' ἢ ἔως, ἀγορὰ πλήθουσα, μεσημβρία, δαίλη πρῶτα, δαίλη δευτέρα, ἑσπέρα, νύξ, μέσαι νύκτες, ὄρθρος βαθύς. Ὁ βαθύς ὄρθρος ἦτο ἡ ὥρα τῆς νυκτὸς ἢ πρὸ τῶν χαραγμάτων (ὄρθρου) 3-4 π. μ. Ἡ διαίρεσις τοῦ ἡμερονυκτίου εἰς τὰς καθ' ἡμᾶς ὥρας ἔγινε τὸ πρῶτον ὑπὸ τοῦ ἀστρονόμου Ἰππάρχου περὶ τὸ 140 π. Χ.—δεσποτήριον φύλαξ: τὸ δεσποτήριον τοῦτο οὐδεμίαν εἶχε σχέσιν πρὸς τὰς σήμερον ἐν Ἀθήναις ὅπισθεν τῆς Ἀκροπόλεως λεγομένης κοινῶς φυλακᾶς τοῦ Σωκράτους.—τηλικῶτον: ἐβδομηκοντούτη. Ἰδε κεφ. XIV.—τὸ πλοῖον: ἡ θεωρὸς ναῦς, ἡ Δηλιάς. Περὶ τούτου λέγει αὐτὸς ὁ Πλάτων (ἐν Φαίδωνι I), ὅτι ἦτο τὸ πλοῖον, ἐν ᾧ ὁ Θησεύς ποτε εἰς Κρήτην τοὺς δὺς ἐπτὰ ἑκαίνους ὄχετο ἄγον καὶ ἔσωσέ τε καὶ αὐτὸς ἐσώθη. Ἐπειδὴ δὲ εἶχον τάξει οἱ πλείοντες εἰς τὸν Ἀπόλλωνα, ὅτι, ἂν σωθῶσι, θὰ φέρουσι θεωρίαν κατ' ἔτος εἰς Δῆλον, οἱ Ἀθηναῖοι ἐξετέλουν τὴν υπόσχεσιν (εὐχὴν) ταύτην κατ' ἔτος. Ἰδὲ Εἰσαγωγὴν ἐν Γ'.

Γ'. Δογικά, αἰσθητικά, ἠθικά. Προσίμιον.—Τί τῆνικαδε ἀφίξαι: Πρῶτος, ὡς βλέπομεν, ὁμιλεῖ ἐν τῷ διαλόγῳ ὁ Σωκράτης. Ἐξ ὧν λέγονται κατωτέρω, νοοῦμεν, ὅτι ὁ διάλογος γίνεται ἐν τῇ φυλακῇ. Ἡ ἐρώτησις δὲ πρώτου τοῦ Σωκράτους εἶναι λογικωτάτη. Θὰ ἦτο βεβαίως ἄτοπον εἰσερχόμενος νὰ ἐγείρῃ διὰ τῶν φωνῶν του ὁ Κρίτων τὸν Σ. ἀναπανόμενον. Ἀλλὰ καὶ ἡ ἐκπλήξις τοῦ Σ. δικαιολογεῖται πληρέστατα, διότι οἱ φίλοι αὐτοῦ συνήθως ἐφοῦτων πρὸς αὐτὸν

τὴν ἡμέραν, τὴν δὲ νύκτα δὲν ἐπετρέπετο ἡ εἴσοδος εἰς τὸ δεσμοτήριον. Ποία ἦτο ἡ αἰτία τῆς νυκτερινῆς ταύτης ἐπισκέψεως τοῦ Κρίτωνος καὶ πῶς ἐπετρέπη εἰς αὐτὸν ἡ εἴσοδος, ἐξηγοῦνται ἐκ τῶν κατωτέρω.

Ἔρω Κρίτων: κλητ. προσφώνησις. Τί χροισιμεύει;

Ἡ οὐ πρὸ ἔτι: Ἄφ' οὗ ἠρώτησε πρῶτον ὁ Σ. τὸν Κρίτωνα, διατί ἤλθε τοιαύτην ὥραν, οὐλλογισθεῖς, ὅτι δυνατὸν νὰ ἀπατᾶται περὶ αὐτὴν (διότι πολλάκις συμβαίνει ὁ κοιμώμενος, ὅταν ἐγείρηται, νὰ νομίζῃ ὅτι εἶναι ἀκόμη πολὺ πρωΐ, ἐν ᾧ ἔχει παρελθεῖ ἡ ὥρα), ἐρωτᾷ «μήπως δὲν εἶναι πλέον πρωΐ, δηλ. παρῆλθεν ἡ ὥρα καὶ ἐγὼ νομίζω, ὅτι εἶναι ἀκόμη πρωΐ;» Ἡ ἐπανορθωτικὴ αὕτη ἐρώτησις εἶναι φυσικωτάτη.

Τοιαύτη εἶναι καὶ ἡ ὅλη σκηνή, τὴν ὁποίαν ὁ συγγραφεὺς ζωγραφίζει ἐνταῦθα, ἵνα εἰσαγάγῃ ἡμᾶς εἰς τὸν διάλογον. Καὶ ἐπειδὴ ὁ λόγος περὶ τῆς σκηνῆς ταύτης, πῶς δυνάμεθα νὰ περιγραφώμεν αὐτὴν ἐκ τῶν λεγομένων μέχρι τοῦ παρακάθῃσαι: καὶ περὶ ποίαν ὥραν φανταζόμεθα τὰ γινόμενα;—

Ἐυνήθης: ἡ σχέσις τῆς φιλίας καὶ τῆς ὁποσδήποτε συμπαθείας γεννᾶται τὸ μὲν ἐκ τῆς συχνῆς συναναστροφῆς, τὸ δὲ ἐξ εὐεργεσίας. Ἄμφοτερά ταῦτα ἀναφέρει ἐνταῦθα ὁ Πλάτων ψυχολογικώτατα.

Εἶτα: ἐκπλήξεως καὶ ἀνυπομονησίας τοῦτο δηλωτικόν. Ὁ Κρίτων σιγῇ παρακαθήμενος εἶχε βεβαίως τὸν λόγον του· ἀλλὰ καὶ ὁ Σ. διακαυλογεῖται ἐκπληκτόμενος καὶ θέλων νὰ μάθῃ αὐτόν. Ὁ λόγος οὗτος, ὡς λέγεται εὐθὺς κατωτέρω, εἶναι, ὅτι ὁ Κ. δὲν ἐπειθύμει νὰ χαλάσῃ τὴν ἡσυχίαν τοῦ Σ., ἀφ' οὗ μάλιστα δὲν ἔμελλε ν' ἀναγγείλῃ εἰς αὐτὸν καὶ εὐχάριστον εἶδησιν.

Ἡδαιμόνισα τοῦ τρόπου: τί ἐννοοῦμεν ἐκ τούτων περὶ τοῦ τρόπου τοῦ Σωκράτους;—

Τηλικούτος ὄντα: Διατί οἱ τηλικούτοι δὲν πρέπει νὰ ἀγανακτῶσι διὰ τὸν θάνατον;—Τί ὅμως γνωρίζομεν ἡμεῖς, ὅτι εἶναι μᾶλλον φυσικόν, ἂν μάλιστα ἐνθυμηθῶμεν τὸν μῦθον «γέρον καὶ θάνατος;»— Ὅστε ποῖος ἔχει περισσότερον δίκαιον, ὁ Σωκράτης λέγων ταῦτα ἢ ὁ Κρίτων τὰ κατωτέρω καὶ διατί ὁ Σ. σέπτεται οὕτω;—

Ἀγγελίαν κλ.: τί συναίσθημα κατέχει τὴν ψυχὴν τοῦ Κ. λέγοντος ταῦτα;—

Τίνα ταύτην; ἦ: Ὅς καὶ ἀνωτέρω ἢ οὐ πρὸ κλ. Ἐνθυμεῖται δηλ. ὁ Σ. ἐν τῷ μεταξύ, ὅτι περιμένεται τὸ πλοῖον καὶ δι' αὐτὸ λέγει ταῦτα.

οὔτοι δὴ: τὸ τοῖ σημαίνει τὴν ἐξ ὑποκειμένου βεβαίωσιν, ὃ δὲ καί, ὃ πρὸ τοῦ ἀνάγκη, δηλοῖ ἀκολουθίαν.

Ἐκ τῶν ἐν τῷ κεφαλαίῳ τούτῳ εἰρημένων συναγομεν ἐν περιλήψει, ὅτι προοιμαζόμενος ὁ Πλάτων ζητεῖ νὰ εἰσαγάγῃ τὸν ἀναγνώστην εἰς τὸ θέμα τοῦ διαλόγου καθιστῶν γνωστὰ τὰ διαλεγόμενα πρόσωπα καὶ παρέχων εἰκόνα τοῦ τόπου καὶ χρόνου, ἐν ᾧ ταῦτα διαλέγονται. Μετὰ ταῦτα εἰσάγει τὸν Κρίτωνα φέροντα τὴν ἀγγελίαν τῆς ἀφίξεως τοῦ ἱεροῦ πλοίου ἐκ Δήλου, μετὰ τὴν ἀφίξιν τοῦ ὁποίου ἀνάγκη νὰ ἐκτελεσθῇ ἡ ποινὴ τοῦ Σωκράτους. Ταῦτα δύνανται νὰ συγκεφαλαιωθῶσιν ἐν τοῖς ἐξῆς:

Προσίμιον.

Ἡ σκηνὴ τοῦ διαλόγου καὶ ἡ λυπηρὰ ἀγγελία.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ II.

Α'. Γραμματικά. τύχη ἀγαθῆ: ἡ ὥρα ἢ καλή, μετὰ τὸ καλόν.— ταύτη: τροπ. ἐπίρω. = οὔτω. — φίλον: ἀγαπητόν.

τεκμαίρει: β' ἐνικ. πρόσ. τοῦ τεκμαίρομαι = συμπεραίνω· ἐνταῦθα = συμπεραίνεις. Τὰ β' ἐνικά πρόσωπα τῶν μέσων καὶ παθητ. ἡμεμάτων ἐν τῇ Ὀριστικῇ τοῦ ἔνεστ. καὶ μέλλ. ἀττικῶς μὲν γράφονται πάντα δι' εἰ, ἰωνικῶς δὲ δι' ἦ.

γάρ: βεβαιωτ. = πράγματι. — πρὸ: ἐνδοιαστικόν = ἂν δὲν ἀπατώμαι, ἴσως. — δεῖ με ἀποθνήσκειν: πρέπει ν' ἀποθάνω. — τῇ ὑστεραίᾳ: δοτ. χρονικῆ = τὴν ἐπομένην. — ἢ ἤ: ὃ β' ὄρος τῆς συγκρίσεως εἰς τὸ συγκριτικὴν σημασίαν ἔχον ὑστεραίᾳ, ἰσοδύναμος πρὸς γενικὴν = τῆς ἡμέρας, καθ' ἦν. — ἢ ἂν ἔλθῃ: ἀόρ. πρότασις ἰσοδύναμος σχεδὸν πρὸς μέλλοντα = καθ' ἦν θὰ ἔλθῃ.

γέ: τοῦλάχιστον. — τοῖ δὴ: βεβαιωτ. = ὡς γινώσκεις βεβαίως. — κύριοι: οἱ ἔχοντες κύριος, οἱ τεταγμένοι εἰς τὰ τοιαῦτα, οἱ ἀρμόδιοι.

οὐκ οἶμαι: δὲν νομίζω. — τῆς ἐπιούσης ἡμέρας: τὴν ἐρχομένην ἡμέραν, τὴν ἡμέραν ἢ ὁποία μᾶς ἔρχεται, ἔξημερώνει. Διατί γενική; — τῆς ἐτέρας: τὴν ἄλλην, τὴν ἐπομένην. — ὀλίγον πρότερον: ὀλίγον πρὶν νὰ ἔλθῃς. — τούτης τῆς νυκτός: αὐτὴν τὴν νύκτα. — κινδυνεύεις: κυρίως σημαίνει πλησιάζεις, ἀλλ' ἐνταῦθα καταντᾷ εἰς τὸ φαίνεσαι ἢ φαίνεται, ἀπροσώπως, διότι ὁ πλησιάζων φαίνεται. — οὐκ ἐγείραί με: ὅτι

δέν με ἐξύπνισες.—ἐν καιρῷ τινι: καιρὸς εἶναι ἢ κατάλληλος ὥρα, ἢ δ' ἄορ. ἀντωνυμία κολάζει τὴν σημασίαν τοῦ καταλλήλου, ὥστε ἐν καιρῷ τινι:—εἰς κατάλληλον ὅποσδήποτε ὥραν. Σημειωτέον ὅμως, ὅτι ἀνάγκη νὰ τονισθῇ τοῦτο τὸ κατάλληλον, ἀνάγκη δηλ. νὰ ἐξηγηθῇ ὡς ἐξῆς: καὶ κινδυνεύεις—καὶ φαίνεσαι (ἢ φαίνεται) ἐν καιρῷ τινι:—ὅτι εἰς κατάλληλον ὅποσδήποτε ὥραν, οὐκ ἐγείραί με—δέν με ἐξύπνισες, δηλ. ὅτι καλὰ ἔκαμες καὶ δέν με ἐξύπνισες. Εἶδομεν δ' ἀνωτέρω, ὅτι ὁ Κρίτων ἐλθὼν σιγῇ παρεκάθητο, χωρὶς νὰ ἐξυπνίσῃ τὸν Σωκράτη, ὁ δὲ ἐν καταλλήλῳ ὥρᾳ πρῶτων τοῦτο καλὰ κάμνει.

καλή καὶ εὐειδής: ὥραία καὶ εὐμορφος.—καλέσαι με: μ' ἐκάλεσε, μ' ἐφώναξε με τὸ ὄνομά μου.

ἡματι: δοτ. χρον. ἡμαρ· ἰων.—ἡ ἡμέρα.—τριτάτῳ: ποιητικῶς ἀντὶ τρίτῳ. ἡματι τριτάτῳ—τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ, μετὰ δύο ἡμέρας.—ἴκοιό κεν: ἰων. ἀντὶ τοῦ ἴκοιο ἄν—δύνασαι νὰ φθάσης, θὰ φθάσης.—ἐρίδωλον: (ἐκ τοῦ ἐρι τοῦ ἐπιτατικοῦ καὶ βῶλος)—εὐφορον.—Φθίην: ἰωνικῶς ἀντὶ Φθίαν—Φθιώτιδα. Ἡ ἀπλή αιτιατ. ποιητικῶς ἀντὶ τῆς μετὰ τῆς προθέσεως εἰς—εἰς τὴν εὐφορον Φθιώτιδα.

*Ατοπον—παράδοξον, ἀλλόκοτον.

*Ἐναργές μὲν οὖν: τὸ μὲν ἐναργές—ὀλοφάνερον, τὸ δὲ μὲν οὖν ἔχει ἀντιθετικὴν τινα σημασίαν καὶ ἐπανορθωτικὴν τῶν προειρημένων ἰσοδυναμοῦν πρὸς τὸ ἡμέτερον δὲν λέγεις καλύτερα ὅτι. Τὸ ἐναργές μὲν οὖν ἄρα ἐξηγητέον: (τί λέγεις παράδοξον;) δὲν λέγεις καλύτερα, ὅτι εἶναι ὀλοφάνερον; ἢ συντομώτερον· ἀλλ' ὅμως ὀλοφάνερον.

Β'. Πραγματικά. Οἱ τούτων κύριαι: Τοιοῦτοι ἦσαν ἐν Ἀθήναις οἱ ἔνδεκα. Ἦσαν δ' οὗτοι ἄρχοντες (δέκα μεθ' ἑνὸς γραμματέως) προσομοιάζοντες πρὸς τὴν παρ' ἡμῶν Ἀστυνομίαν. Προΐσταντο τῶν φυλακῶν καὶ ἐφρόντιζον περὶ ἐκτελέσεως τῶν ὑπὸ τῶν δικαστηρίων ἐπιβαλλομένων ποινῶν.—ἡματί κεν τριτάτῳ: ἐκ τῆς Ἰλιάδος τοῦ Ὁμήρου (I, 363). Ὁ Πλάτων μετέβαλε μόνον τὸ πρόσωπον τοῦ ὀνόματος.—*Ατοπον: διατί ἄρα γε;—

Γ'. Λογικά, αἰσθητικά, ἠθικά. (Μέρος β' τοῦ προοιμίου). τύχη ἀγαθῆ: Διὰ τῶν λέξεων τούτων δηλοῦται ἡ ψυχικὴ γαλήνη καὶ ἀταραξία τοῦ Σωκράτους. Τὸ αὐτὸ δηλοῖ καὶ ἡ ἐπιαναφορὰ τοῦ ταύτη—ταύτη μετὰ τῆς Προστακτικῆς.

τῇ γάρ που: τὸ βεβαιωτικὸν γὰρ κολάζεται διὰ τοῦ πού, τὸ ὁποῖον εἶναι ἐνδοιαστικόν.

ἐνύπνιον: Ἡ ἐκλογὴ τοῦ λεγομένου ἐνυπνίου παρὰ πολὺ ἐπιτυχίης, διότι καὶ σήμερον οἱ Ἕλληνες τὸν θάνατον παρομοιάζουσι πρὸς ταξείδιον καὶ ἢ ὄψις ἐνυπνίου παριστῶντος ἀναχωροῦντα ἢ μέλλοντα ν' ἀναχωρήσῃ τὸν ἄρρωστον νομίζεται κακὸν προμήνυμα. Ἐπιτυχεστάτη καὶ ἢ χοῆσις τοῦ ὀμηρικοῦ στίχου, δι' οὗ καθίσταται τὸ ἐνύπνιον ἐναογέστατον. Τὸ β' ἄρα μέρος τοῦ προοιμίου εἶναι :

Ἡ ἀταρξία καὶ τὸ ὄνειρον τοῦ Σωκράτους.

Οὕτως ἐν τῷ προοίμῳ μετὰ τὸν προσανατολισμὸν, οὕτως εἰπεῖν, ἡμῶν τῶν ἀναγνωστῶν ὡς πρὸς τὸν τόπον καὶ χρόνον, ἐν ᾧ γίνεται ὁ διάλογος, τὰ λοιπὰ χρησιμεύουσιν εἰς ζωηρὸν εὐθὺς χαρακτηρισμὸν τῶν διαλεγομένων προσώπων. Καὶ πῶς μὲν ἐκάτερον χαρακτηρίζεται, εὐκόλον εἶναι νὰ νοηθῇ, ἢ δ' ἀντίθεσις τῶν χαρακτήρων συντείνει τὰ μέγιστα εἰς τὴν ζωηρότητα τῆς εἰκόνας καὶ δεικνύει ἐκ πρώτης ὄψεως τοῦ καλλιτέχου τὴν δύναμιν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΙΙ.

Α'. Γραμματικά. Λίαν γε: πολὺ πράγματι (ἐναογές).—ὡς ἔοικεν: πρὸς τὸ εἶκω=ὀμοιάζω, φαίνομαι, ἔξ οὗ καὶ ἡ εἰκὼν.—δαίμονες: εὐλογημένε.—ἔτι καὶ νῦν: ἀκόμη καὶ τώρα (τὴν τελευταίαν δηλ. ὥραν).—πιθοῦ: (ἀόρ. β'. τοῦ πείθομαι) ἄκουσόν μου.—ὡς: διότι. χωρίς: πλὴν, ἐκτὸς τοῦ...—ἐστερηθῆαι: ἰσοδυναμεῖ πρὸς μετ' ὀλίγον μέλλοντα=τοῦ ὅτι θὰ ἔχω στερηθῆ. —οὐδένα μήποτε εὐρήσω: οὐ μὴ εὐρήσω τινά ποτε=δὲν θὰ εὔρω ποτὲ κανένα ἄλλον.—δόξω: θὰ φανῶ.—οἱ... μὴ καλῶς ἴσασιν: ἂν μερικοὶ δὲν γνωρίζουν καλῶς, ὅσοι δὲν γνωρίζουν καλῶς.—ὡς: ὅτι δῆθεν.—οἶός τ' ὦν: ἐναντ. μετοχ.=ἐν ᾧ ἠδυνάμην.—ἀναλίσκεν: νὰ ἐξοδεύω.—ἀμελήσαι: ἐν ᾧ προηγουμένως ἐτέθη ὡς, καὶ περιεμένομεν πρότασιν εἰδικὴν (ὡς ἠμέλησα λ. χ.), αἰφνιδίως ἐτέθη Ἐπαρέμφατον. Τοῦτο συνέβη, διότι παρενέπεσον ἄλλα ἐν τῷ μεταξὺ καὶ ἀπεμακρύνθη ὁ λόγος τοῦ ὡς, ὥστε λησμονήσας αὐτό, ἐνθυμούμενος ὅμως τὸ ὄμμα δόξω, εἶπε τὸ εἰδικὸν Ἐπαρέμφατον ἀμελήσαι, ὡς ἂν νὰ ἔλεγεν ἀπλῶς δόξω ἀμελήσαι:—θὰ φανῶ ὅτι ἠμέλησα.—καὶ τοι: καὶ τῇ ἀληθείᾳ.—αἰσχίων: χειροτέρα.—δόξα: φήμη.—ἢ δοκεῖν: ὁ β' ὄρος τῆς συγκρίσεως διὰ τὸ αἰσχίων εἶναι τὸ ταύτης, τὸ δὲ ἢ δοκεῖν, τὸ ὁποῖον ἰσοδυναμεῖ πρὸς γενικὴν (τοῦδοκεῖν), εἶναι ἐπεξήγησις τοῦ β'

ὄρου τούτου=τοῦ νὰ φαίνομαι δηλαδή.—περὶ πλείονος ποιείσθαι: ὅτι προτιμῶ.—οὐ... πείσονται: δὲν θὰ πιστεύσουν.—οἱ πολλοί: ὁ κόσμος.—ἡμῶν προθυμουμένων: ἐν ᾧ ἡμεῖς ἐδεικνύομεν προθυμίαν.

Ἄλλὰ τί ἡμῖν. . . μέλει: ἀλλὰ τί μας μέλει.—μακάριε: καλότυχε.—οὕτω: τόσον.—τῆς τῶν πολλῶν δόξης: διὰ τὴν γνώμην τοῦ κόσμου.—οἱ . . . ἐπεικίστατοι: ὅσοι εἶναι παρὰ πολὺ ὅπως πρέπει, οἱ φρόνιμοι ἄνθρωποι.—φροντίζειν: νὰ φροντίζωμεν.—ἡγήσονται: μέλλ. τοῦ ἡγεύμαι=θὰ νομίσωσιν.—οὕτω πεπραχθαι: τὸ οὕτω ἐπὶ ἠθικῆς σημασίας= ὅτι οὕτως ἔχουσι πραχθῆ (δηλ. καλῶς ἢ κακῶς).—ὡσπερ ἂν πραχθῆ: ἄορ. πρότασις= ὅπως ἀκριβῶς πραχθῶσι (δηλ. ἂν καλῶς, καλὰ εἰ δὲ μή, κακά).

Ἄλλ' ὄραξ δῆ: ἀλλὰ βλέπεις ἤδη.—καὶ τῆς τ. π. δ. μέλλειν: νὰ φροντίζωμεν καὶ περὶ τῆς γνώμης τοῦ κόσμου.—νοῦ: τώρα δά.—οἷοί τ' εἰσίν: εἶναι ἱκανοί.—ἐξεργάζεσθαι: νὰ κάμνωσιν.—ἐάν τις διαδεδημένος ἦ: ἂν ἔχη διαβληθῆ κανεῖς.—ἐν αὐτοῖς: μεταξύ αὐτῶν.

Εἰ γὰρ ὄφελον: εὐχὴ ἀνεκτέλεστος—εἶθε τῷ ὄντι.—ἔνα οἷοί τ' ἦσαν: τελ. πρότ. καθ' Ὀριστ. ἱστορικοῦ χρόνου, διότι σημαίνει τὸ ἀνεκτέλεστον ἢ ἀπραγματοποίητον=διὰ τὸ ἦσαν ἱκανοί.—αὐ: ἐξ ἄλλου, ἀφ' ἑτέρου.—καὶ ἀγαθὰ τὰ μέγιστα: ἐννοεῖται ἐξεργάζεσθαι.—καλῶς ἂν εἶχε: δυνατ. λόγος δι' ἱστορικοῦ χρόνου Ὀριστικῆς καὶ τοῦ ἂν, διότι σημαίνει καὶ οὗτος τὸ ἀπραγματοποίητον=καὶ καλῶς θὰ εἶχε (τὸ προῖμα), θὰ ἐπῆγαινε καλά.—νῦν δέ: τώρα ὅμως.—οὐδέτερα: οὔτε τὸ ἔν οὔτε τὸ ἄλλο.—φρόνιμον . . . ἄφρονα: ἄορ. ἐννοεῖται ἄνθρωπον.—εἶ τι ἂν τύχωσιν: ἄορ. πρότ.=ὅ,τι τύχωσιν (ὅ,τι τύχη).

Γ'. Λογικά, αἰσθητικά, ἠθικά. Εἰσβολὴ τοῦ διαλόγου.—ἀλλ' ὃ δ. Σώκρατες: διὰ μὲν τοῦ ἀλλὰ προτρέπει ὁ Κ. τὸν Σ. εἰς ἐκτέλεσιν τῆς προτάσεώς του (πιθοῦ καὶ σώθητι), διὰ δὲ τῆς προσφωνήσεως (ὃ δ. Σ.) δεικνύει τὴν ἄκραν αὐτοῦ πρὸς αὐτὸν ἀγάπην καὶ ἀφοσίωσιν.

ἔτι καὶ νῦν: τὸ μὲν νῦν θέλει νὰ δεῖξῃ τὴν τελευταίαν στιγμὴν, τὸ δὲ καὶ ἐλαττωτικὸν ὄν σημαίνει, ὅτι, ἂν δὲν ἐπείσθη ἄλλοτε προηγουμένως ὁ Σ. παρακαλούμενος, τώρα τοῦλάχιστον τὴν τελευταίαν στιγμὴν ἀνάγκη νὰ πεισθῆ.

ὡς ἐμοί. . . ἔτι δὲ. . . δόξω: τὸ ἀνακόλουθον τοῦ λόγου ἐνταῦθα δεικνύει τὸ κατέχον τὴν ψυχὴν τοῦ Κ. συναίσθημα. Καὶ τὸ οὐδένα δὲ κατὰ πρόληψιν τιθέμενον λαμβάνει τόνον καὶ δύναμιν.

χρήματα ἢ φίλους: οἱ παλαιοὶ ἐνόμιζον αἰσχρὸν νὰ προτιμᾷ κανεῖς

τὰ χορήματα παρὰ τοὺς φίλους, διότι πράγματι τοῦ εἰλικρινοῦς καὶ πιστοῦ φίλου οὐδὲν πολυτιμότερον, ἀλλὰ καὶ οὐδὲν διὰ τοῦτο σπανιώτερον, διότι οἱ πλείστοι τῶν φιλικῶς πρὸς ἡμᾶς φερομένων εἶναι συνήθως διπλοὶ φίλοι καὶ ὄχι φίλοι. Ὁ Κρίτων ὡς ἀληθῆς φίλος αἰσχύνεται νὰ λεχθῆ περὶ αὐτοῦ ὅτι δὲν εἶναι πιστὸς καὶ εἰλικρινής.

Ἐκ τῶν μέχρι τοῦδε εἰρημένων βλέπομεν, ὅτι ὁ Κρίτων πρῶτον μὲν προτείνει εἰς τὸν Σ. νὰ φύγη, ἔπειτα δὲ προσπαθεῖ νὰ πείσῃ αὐτὸν εἰς τοῦτο φέρον ὡς ἐπιχείρημα τὴν κακὴν φήμην, ἣτις θὰ διαχυθῆ περὶ αὐτοῦ ὡς φιλαργύρου μᾶλλον ἢ φίλου. Ἐκ τούτων ἄρα δήλον, ὅτι ἐντεῦθεν ἄρχεται τὸ θέμα τοῦ διαλόγου διὰ τῆς δηλώσεως τοῦ σκοποῦ. Τὸ τοιοῦτο λέγεται τεχνικῶς εἰσβολὴ τοῦ διαλόγου. Καὶ ἡ μὲν δῆλωσις τοῦ σκοποῦ εἶναι ἡ πρότασις τοῦ Κρίτωνος, αἱ δὲ καταβαλλόμεναι διὰ συλλογισμῶν προσπάθειαι πρὸς ἐπιτυχίαν τοῦ σκοποῦ εἶναι τὰ ἐπιχειρήματα. Ἐνταῦθα λοιπὸν εἶναι :

Ἡ πρότασις τοῦ Κρίτωνος καὶ τὸ α' ἐπιχείρημα.

Ποῖον εἶναι τοῦτο ; —

Μετὰ ταῦτα ἔρχεται :

Ἡ ἀπόκρισις τοῦ Σωκράτους.

Τίς αὕτη καὶ διατί τοιαῦτα φρονεῖ ὁ Σωκράτης ; — Κατὰ πόσον συμφωνεῖ πρὸς τὸν Σ. ὁ Κρίτων ; —

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙV

Α'. Γραμματικά. δὴ : λοιπόν. — ἐχέτω : ἀττικ. σύνταξις = ἄς εἶναι. — μή : μήπως. — προμηθεῖ : β' ἐνικ. πρόσ. τοῦ προμηθεύμαι = προνοῶ, φοβοῦμαι. — πράγματα παρέχωσιν : προξενῶσιν ἐνοχλήσεις. — ὡς . . . ἐκκλέψασι : αἰτιολ. μετοχ. = διότι κρυφίως σὲ ἐξηγάγομεν. — οὐσίαν : τὴν περιουσίαν. — ἀποβαλεῖν : νὰ χάσωμεν. — συχνά : πολλά. — εἰ γὰρ : βεβαιωτ. ὁ γὰρ = πράγματι. — φοβεῖ : φοβεῖσαι. — ἔασον : ἀόρ. προστ. τοῦ ἐάω-ῶ = ἄφες. ἐῶ χαίρειν : ἀφήνω τι καὶ δὲν φροντίζω περὶ αὐτοῦ, ἀφήνω νὰ ὑπάγῃ εἰς τὸ καλόν, ὡς λέγομεν κοινῶς ἔασον αὐτὸ χαίρειν : ἄς το νὰ ὑπάγῃ εἰς τὸ καλόν. — δίκαιοι ἔσμεν : προσωπικῶς ἀντὶ δίκαιόν ἐστιν : δίκαιον εἶναι. — κινδυνεύειν τοῦτον τὸν κίνδυνον : νὰ διατρέχομεν τοῦτον τὸν κίνδυνον. — σώσαντές σε : χροιν.

μετ.—ἀφ' οὗ σε σώσωμεν.—ἐὰν δέη: ἐὰν εἶναι ἀνάγκη.—ἔμοι πείθου: πείθου εἰς ἐμέ, ἀκούε μου. — καὶ μὴ ποιεῖ: ἀπαγόρευσις μετὰ τοῦ μὴ καὶ προστακτικῆς. Διὰ τὸ δὲν ἔχει ὑποτακτικὴν; —

Μήτε ταῦτα: διὰ τὴν ἐτέθη τὸ μήτε καὶ ὄχι τὸ οὕτε; — τοῖνον: λοιπόν. — καὶ γάρ: τὸ καὶ ἀναφέρεται εἰς τὸ ἀργύριον—διότι καὶ τὸ ἀργύριον, τὰ χοῦματα. Αἱ λέξεις ἀργύριον καὶ χρυσίον σημαίνουσι τὸ χοῦμα ἢ τὰ χοῦματα (ἀργυρᾶ καὶ χρυσᾶ), ὁ δὲ πληθυντ. αὐτῶν ἀργύρια καὶ χρυσίς δηλοῖ τὰ ἀργυρᾶ καὶ χρυσᾶ κοσμήματα.—β. λαβόντες τινές: τὸ ὅποιον (χοῦμα) ἀφ' οὗ λάβωσί τινες.—ἐξχαλαγεῖν: νὰ σε ὀδηγήσουν ἔξω τῶν ὁρίων. — ἐνθένδε: ἀπ' ἐδῶ, τῆς Ἀττικῆς.—ὡς εὐτελεῖς: τὸ ὡς προσδιορίζει τὸ ἐπίθετον—πόσον εἶναι μικροπραγεῖς, πρόστυχοι.—οὐδὲν ἂν θέοι: καμμία ἀνάγκη δὲν ἤθελεν εἶναι. Τὸ οὐδὲν σύστοιχον τοῦ θέοι ἂν ἰσοδυναμῆι πρὸς ἐπίρρομα. Τὸ θέοι διὰ τὴν μετὰ γενικῆς:—σοὶ δὲ ὑπάρχει: σὺ δὲ ἔχεις. — ὡς ἐγὼμαι: κραῖσις—ὡς ἐγὼ οἶμαι—ὡς ἐγὼ νομίζω.—εἰ . . οὐκ οἶε: ἂν δὲν νομίζης, ἂν ἀρνήσῃσαι.—τὰμά: τὰ ἐμὰ (χοῦματα).—κηδόμενός τι ἐμοῦ: φροντίζων ὅπως δήποτε περὶ ἐμοῦ, λυπούμενος ὅπως δήποτε τὴν περιουσίαν μου.—ξένοι: οὗτοι ἐνθάδε: ἰδοὺ ἐδῶ ξένοι, φίλοι ἔξ ἄλλης πόλεως. — ἐπ' αὐτὸ τοῦτο: πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον.—Σιμίας: ἐκ τοῦ Σίμος.—πολλοὶ πάνυ: παρὰ πολλοί.—ἄπο κάμης: δισταγμοῦ, δειλιάσεως. — δυσχερές σοι γενέσθω: νὰ σοὶ γίνῃ ἐμπόδιον.—ἔτι οὐκ ἂν ἔχοις: ἔπεξ. τοῦ ὃ ἔλεγεσ—ὅτι δὲν θὰ ἤξευρες.—β,τι χρῆσ σαυτῆ: πλαγ. ἐρώτ.—τί νὰ κάμῃς τὸν ἑαυτὸν σου, πῶς νὰ ζήσης.—ἐξελεθὼν: ἂν ἐξήρχεσσο, ἂν ἐφευγες ἔξω τῆς Ἀττικῆς εἰς ξένην χώραν.—πολλαχού . . καὶ ἄλλοσε: καὶ εἰς πολλὰ ἄλλα μέρη.—ἀγαπήσουσί σε: θὰ σε δεχθῶσι μετὰ στοργῆς. Τὸ ἀγαπῶ ἐπὶ προσώπων σημαίνει δέχομαι τινα μετ' ἐνδείξεων ἀγάπης, στοργῆς· ἐπὶ πραγμάτων δηλοῖ τὸ μένω εὐχαριστημένος.—εἰσὶν ἐμοί: ἔχω ἐγώ.—σὲ περὶ πολλοῦ ποιήσονται: θὰ σε περιποιηθῶν πολὺ. Τὸ περὶ πολλοῦ ποιῶμαι σημαίνει φροντίζω πολὺ περὶ τίνος.—παρέξονται: θὰ παρᾶσχωσιν.—σε μηδένα λυπεῖν: νὰ μὴ σε ἐνοχλῇ κανεὶς.—τῶν κατὰ Θεσσαλίαν: τῶν καθ' ὅλην τὴν Θεσσαλίαν κατοικούντων.

Β'. Πραγματικά. Οἱ συκοφάνται: Οὕτως ἐλέγοντο τὸ πρῶτον οἱ καταγγέλλοντες τοὺς συλλέγοντας τοὺς καρποὺς τῶν ἱερῶν συκῶν, τῶν ἐντὸς τῶν εἰς τοὺς ναοὺς τῶν θεῶν ἀφιερωμένων κτημάτων (τεμενῶν). Ἡ συγκομιδὴ αὕτη τῶν καρπῶν καὶ οἰκειοποίησις αὐτῶν ὑπὸ μὴ δι-

καιουμένων εις τοῦτο ἦτο φυσικῶς ἀπηγορευμένη καὶ κολάσιμος, διὰ τοῦτο δὲ καὶ καταγγέλλοντο οἱ τὴν Ἱεροσουλίαν ταύτην διαπραττοντες, οἱ δὲ καταγγέλλοντες αὐτοὺς ἐλέγοντο, ὡς προείπομεν, συκοφάνται (ἐκ τοῦ σὺκα-φρίνω=φανερώω τὰ κλοπιμαῖα σὺκα). Ἐπειδὴ ὁμως πολλάκις ἐγένετο κατάχρησις τῆς καταγγελίας ταύτης, καταγγελλομένων καὶ ἀθῶων, ἐπεκράτησεν ὕστερον νὰ καλῆται συκοφάντης ὁ ψευδῶς καταγγέλλων τινὰ καὶ μάλιστα ἵνα λάβῃ παρ' αὐτοῦ χορήματα, ἐπὶ Σωκράτους δὲ εἶχε παραγίνει τὸ κακὸν τοῦτο καὶ πολλοὶ ἦσαν ἐν Ἀθήναις οἱ ἀπὸ συκοφαντίας ζῶντες.

Ξένοι: οὕτως ἐλέγοντο οἱ ἕξ ἄλλης πόλεως φίλοι. Ἐπειδὴ δηλ. ξενοδοχεῖα τότε σχεδὸν δὲν ὑπῆρχον, οἱ μεταβαίνοντες ἀπὸ πόλεως εἰς πόλιν ἦσαν ἠναγκασμένοι νὰ καταφεύγωσιν εἰς φιλικὰς οἰκίας, ἵνα καταλύωσιν ἐν αὐταῖς φιλοξενούμενοι. Ἡ ξενία μάλιστα ἦτο παρὰ τοῖς Ἕλλησιν, ὡς γνωστόν, ἱερὰ ὑποχρέωσις καὶ οἱ ξένοι ἐθεωροῦντο ἱεροὶ καὶ ἀποραβίαστοι προστατεύμενοι ὑπὸ τοῦ ξενίου Διός. "Ἄν δὲ οἱ εἰς ξένην πόλιν ἀποδημοῦντες δὲν εἶχον ἐν αὐτῇ κανένα γνωστόν, κατέφευγον καὶ εἰς τὰς οἰκίας ἀγνώστων ἢ παρελαμβάνοντο προθύμως ὑπ' αὐτῶν καὶ ἐφιλοξενοῦντο φιλοφρονέστατα. Οὕτως ὁ φιλοξενῶν καὶ ὁ φιλοξενούμενος συνεδέοντο διὰ τῆς φιλοξενίας ταύτης καὶ ἐλέγοντο πρὸς ἀλλήλους ξένοι, εἰς ἀνάμνησιν δ' αὐτῆς ἔδιδον καὶ δῶρα ὁ εἰς πρὸς τὸν ἄλλον (ὄπλα, ποτήρια κ. λ.), τὰ ὁποῖα ἐφυλάττοντο ἐν ταῖς οἰκίαις αὐτῶν ὡς κειμήλια, καλούμενα ξένια (ξενίγια).

Σιμίας: (ἐκ τοῦ Σίμος) πλούσιος Θηβαῖος καὶ φιλόμουσος, ὡς καὶ ὁ κατωτέρω Κέβης, ἀμφοτέροι ἀφωσιωμένοι φίλοι καὶ ὁπαδοὶ τοῦ Σωκράτους.—ὁ ἔλεγε ἐν τῷ δικαστηρίῳ: Ἐν τῇ ἀπολογίᾳ αὐτοῦ πράγματι ὁ Σ. εἶπε ταῦτα, προκειμένου νὰ ὀρίσῃ καὶ αὐτὸς κατὰ τὸν νόμον ὡς κατηγορούμενος μετὰ τὴν καταδίξιμν του τὸ εἶδος τῆς ποινῆς. Ἰδὲ κεφ. XIV.

Γ'. Δογικά, αἰσθητικά, ἠθικά. Πρόσδος τῆς ἐσβολῆς. Τὸ β' ἐπιχείρημα.—Ἐποχωρήσας πὼς ὁ Κρίτων εἰς τὰ ὑπὸ τοῦ Σ. περὶ τῆς κοινῆς γνώμης λεγόμενα, ἐρωτᾷ αὐτόν, μήπως ἀρνεῖται νὰ ἐξέλθῃ, διότι φοβεῖται, μὴ πάθωσιν οἱ φίλοι του. Διὰ τῆς ἐρωτήσεως ταύτης δίδεται εἰς αὐτόν λαβὴ δευτέρου ἐπιχειρήματος, τοῦ κινδύνου τῶν φίλων. Φυσικὸν ἦτο βεβαίως νὰ ἐκινδύνευον οὗτοι ἐν οἰαδῆποτε πόλει καὶ ὑπὸ οἰονδῆποτε πολίτευμα τοιαῦτα πράττοντες, ἀλλ' ἐν Ἀθήναις διέτρεχον πολὺ μεγαλύτερον κίνδυνον διὰ τὸ πλῆθος τῶν συκοφαντῶν καὶ ἡ ὑπό-

νοια τοῦ Κρίτωνος περὶ τοῦ φόβου τοῦ Σ. εἶναι λογικωτάτη· ἀλλὰ καὶ ἡ ἀπόκρισις αὐτοῦ εἰς τὸν φόβον τοῦτον τοῦ φίλου του εἶναι πολὺ λογική. Ποία εἶναι αὕτη καὶ διατί εἶναι πολὺ λογική;—

ὁπάρχει· μὲν τὰ ἐμὰ: Πῶς χαρακτηρίζεται διὰ τούτων ὁ Κρίτων καὶ οἱ ἄλλοι;—

ἀγαπήσουσι σε: διατί ἄρα γε;—

ποιήσονται καὶ παρέξονται: Ἐκ τούτων πῶς χαρακτηρίζεται ὁ Κρίτων;—

Πάντα ταῦτα ἀποτελοῦσι:

Τὸ β' ἐπιχείρημα τοῦ Κρίτωνος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ V.

Α'. Γραμματικά.—οὐδὲ δίκαιόν μοι δοκεῖς ἐπιχειρεῖν π.: καὶ δίκαιον πρᾶγμα μοι φαίνεται ὅτι δὲν ἐπιχειρεῖς.—προδοῦνα: νὰ προδώσης, ν' ἀφήσης νὰ χαθῇ.—ἐξόν: αἰτιατ. ἀπόλυτος=ἐν ᾧ εἶναι εἰς τὴν ἐξουσίαν σου. Διατί αἰτιατική;—καὶ σπεύδεις: καὶ βιάζεις, ἀναγκάζεις.—περὶ σεαυτόν: ὡς πρὸς τὸν ἑαυτόν σου.—ἄπερ ἄν...σπεύσαιεν: ὅποια, ὅσα ἀκριβῶς θὰ ἠδύναντο νὰ βιάσῃσι νὰ γίνωσι.—βουλόμενοι: αἰτιολ. μετοχή=ἐπειδὴ ἠθέλον.—σὲ διαφθεῖραι.: νὰ σε καταστρέψουν.—τοὺς υἱεῖς: τοὺς υἱούς.—προδιδόναι: ὅτι ἀφήνεις νὰ χαθοῦν.—ἐκθρέψει: ἀόφ. τοῦ ἐκτρέφω=νὰ τοὺς ἀναθρέψῃς.—οἰχίσει καταλιπὼν: ὅταν εἶναι τὸ οἰχόμεναι μετὰ μετοχῆς, τὴν κυρίαν ἔννοιαν ἔχει ἡ μετοχή=θ' ἀφήσης καὶ θὰ φύγῃς, θὰ φύγῃς καὶ θ' ἀφήσης.—τὸ σὸν μέρος: ὅσον ἐξαορτάται ἀπὸ σοῦ.—πράξουσι: ἀμετάβατον=θὰ γίνωσι.—τεύξονται: μέλλ. τοῦ τυγχάνω=θὰ τύχῃσι, θὰ πάθῃσι.—εἰκόσ: φυσικόν.—εἴθετε γίγνεσθαι: συνηθίζουσι νὰ γίνονται.—ἐν ταῖς ὄρραναίαις: κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ὄραναίης των.—περὶ τοῦς ὄρρανοῦς: (ἐν σχέσει) πρὸς τοὺς ὄρανοὺς.—ἦ...οὐ χροῖ: ἢ δὲν πρέπει.—ποιεῖσθαι παιδας: νὰ κάμνῃ κανεὶς παιδιά.—ξυνδιεταλαιπωρεῖν: νὰ ταλαιπωρῇ, νὰ κακοπερᾶ διαρκῶς μαζί μ' αὐτά.—καὶ τρέφοντα καὶ παιδεύοντα: κατηγ. καὶ σημαίνουσι τὸν τρόπον=καὶ ἀνατρέφον καὶ ἐκπαιδεύον, προσπαθῶν καὶ νὰ τὰ ἀναθρέψῃ καὶ νὰ τὰ ἐκπαιδεύσῃ.—τὰ ῥαθυμότατα: τὰ ἀναπαντικώτατα, εὐκολώτατα.—χροῖ δὲ...ταῦτα αἰρεῖσθαι: πρέπει δὲ ταῦτα νὰ προτιμᾶς.—ἄπερ: ὅσα ἀκριβῶς.—ἔλωτο ἄν: ἠθέλε προτιμῆ-

σει.—φάσκοντά γε δή: μετοχή-τοῦ φημί=όταν μάλιστα ισχυροῦναι.—
 ἀρετῆς ἐπιμελεῖσθαι: ὅτι φροντίζεις περὶ ἀρετῆς.—διὰ παντός τοῦ βίου:
 καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τῆς ζωῆς σου.—ὡς ἔγωγε: ἐπειδὴ ἐγὼ τοῦ λά-
 χιστον.—καὶ ὑπὲρ σοῦ: καὶ διὰ λογαριασμὸν ἰδικόν σου.—καὶ ὑπὲρ . .
 τῶν σ. ἐπιτηδείων: καὶ διὰ λ)σμὸν ἡμῶν τῶν φίλων σου.—ἅπαν τὸ
 πρᾶγμα: ὅλη ἡ ὑπόθεσις.—τὸ περὶ σέ: ἡ ἀναφερομένη εἰς σέ, ἡ ἰδική
 σου.—ἀνανδρία τινί: ἔνεκα ἀνανδρίας τινός.—τῆ ἡμετέρᾳ: τῆς ἰδικῆς
 μας, ἡμῶν.—ἡ εἴσοδος: ἡ εἰσαγωγή.—ὡς εἰσῆλθεν: εἰδικ. πρῶτ.=ὅτι
 εἰσήχθη.—ἐξόν: ἐν ᾧ ἦτο εἰς τὴν ἐξουσίαν ἡμῶν.—ὁ ἀγών: ἡ δίκη.—
 ὡς ἐγένετο: πλαγ. ἐρώτ.=ὅπως ἔγινε.—τουτί: τοῦτο δά.—κατάγελως:
 γελοῖον τέλος.—δοκεῖν: νὰ φαίνεται.—κακία τινί: ἐξ αἰτίας κακίας
 (δειλίας) τινός.—οἶόν τε ὄν: αἰτιατ. ἀπόλ.=ἐν ᾧ ἦτο κατορθωτόν.—
 εἰ . . ἦν: ἂν ὑπῆρχε.—καὶ μικρόν τι ὄφελος: καὶ μικρά τις ὠφέλεια.—
 ἡμῶν: ἀπὸ ἡμᾶς' δηλ. ἂν εἴχομεν καὶ μικράν τινα ἰκανότητα.—ὅρα:
 πρόσθε.—μῆ ἤ: μήπως εἶναι.—ἀσχηρὰ: ἐντροπή.—ἅμα τῷ κακῷ:
 ἐκτός τοῦ κακοῦ, τὸ ὁποῖον ἔχουν, πλὴν τοῦ ὅτι εἶναι κακά.—μᾶλλον
 δέ: ἐπανορθωτικόν=ἢ (διὰ νὰ εἶπω) καλύτερον.—οὐδὲ ἔτι: δὲν εἶναι
 πλέον.—βεβουλεῖσθαι: νὰ ἔχομεν σκεφθῆ, νὰ ἔχομεν λάβει ἀπόφασιν.—
 βουλή: σκέψις, ἀπόφασις' ἐννοεῖται τὸ ἐστί.—τῆς γὰρ ἐπιούσης νυκτός:
 τὴν ἐρχομένην δηλαδὴ νύκτα.—πεπραχθαι: νὰ εἶναι κατωμένα.—τι:
 ὀλίγον.—οὐκέτι οἶόν τε: δὲν εἶναι πλέον κατορθωτόν.—καὶ μηδ. ἄλλως
 ποίει: καὶ μὴ κάμνης καθόλου κατ' ἄλλον τρόπον. Διὰ τὴν ἢ Προσ-
 τακτικῆς:—

Β'. Πραγματικά. υἱεῖς: Ὁ Σωκράτης εἶχε 3 υἱούς, ὡς λέγει ὁ ἴδιος ἐν Ἐπιλογίᾳ (XXIII), ὧν ὁ εἷς ἦτο μειράκιον, οἱ δὲ δύο παιδιά.

Γ'. Δογικά, αἰσθητικά, ἠθικά. Συνέχεια τῆς εἰσβολῆς. Ἄλλα ἐπιχειρήματα.—Διὰ τοῦ ἔτι: δὲ εἰς τὸ ἀνωτέρω ἐπιχείρημα προστίθεται καὶ τρίτον, τὸ τοῦ δικαίου, δι' ὃ καὶ προτάσσεται ἡ λέξις δίκαιον χάριν ἐμφάσεως.

προδοῦναι.—σωθῆναι: τὰ ἀντίθετα πρὸς ἀνάδειξιν μείζονα τῆς ἐννοίας. Εἰς τοῦτο συντείνει καὶ ἡ χρῆσις τῶν συμπλεκτικῶν συνδέσμων, τὸ πολυσύνδετον.

πρὸς δὲ τούτοις: Διὰ τούτων εἰσάγεται δ' ἐπιχείρημα. Ποῖον εἶναι τοῦτο;—

ἐν ταῖς ὀρφανίαις: μεγαλύτερον τῆς ὀρφανίας δυστύχημα πράγματι δὲν ὑπάρχει καὶ μόνον ὁ ἀναλογισμὸς αὐτοῦ ἀρκεῖ νὰ συνταροῦξῃ τὴν

ψυχὴν τῶν γονέων. Τοῦτου ἕνεκα καὶ ὁ Πλάτων μεταχειρίζεται τὸ ἐπιχείρημα τοῦτο ὡς ψυχολόγος δεινὸς θέτων αὐτὸ εἰς τὸ στόμα τοῦ Κρίτωνος. Καὶ τὸ ἐπόμενον δὲ ἦ γὰρ οὐ χρὴ κ. λ. παρομοιωδὲς καταστάν ἔρχεται ὡς βαρὺ, οὕτως εἰπεῖν, πυροβολικόν, νὰ κατακεραυνώσῃ τὴν γνώμην τοῦ Σωκράτους προστιθεμένης καὶ τῆς μετ' αὐτὸ λεπτῆς εἰρωνείας «φάσκοντά γε δὴ ἀρετῆς διὰ παντὸς τοῦ βίου ἐπιμελεῖσθαι».

αἰσχύνομαι: Διὰ τούτου θέλει νὰ κινήσῃ τοῦ Σωκράτους τὴν ψυχὴν ὡς φίλου, διότι βέβαια ὁ ἀληθὴς φίλος δὲν καταδέχεται οὐδ' ἀφήνει ποτὲ νὰ καταισχυνθῶσιν οἱ φίλοι. Εἰς τοῦτο συντείνει καὶ τὸ πολυσύνδετον σχῆμα, τοῦ ὁποίου γίνεται χρῆσις ἐνταῦθα διὰ τῆς πεντάκις ἐπαναλήψεως τοῦ καὶ.

οἶόν τε ἔν καὶ δυνατόν: πλεοναστικῶς χάριν μείζονος σαφηνείας. Οὕτω καὶ κατωτέρω «ἀδύνατον καὶ οὐκέτι οἶόν τε». Ἡ Μετοχὴ κατ' αἰτιατικὴν, διότι ἡ φράσις εἶναι ἀπρόσωπος.

καὶ σμικρὸν: τὸν καὶ μεταχειρίζεται ἐνταῦθα ὁ Πλάτων ὡς ἐπιδοτικὸν ἐπὶ τὸ ἔλαττον, ἰσοδυναμοῦντα πρὸς τὸ ἀκόμη καὶ ἢ πρὸς τὸ μόνον.

πέθου καὶ μηδαμῶς ποιεῖ: Καὶ ταῦτα πλεοναστικῶς χάριν ἐμφάσεως.

Πόσα καὶ ποῖα ἐπιχειρήματα φέρε ἐνταῦθα ὁ Κρίτων, ἵνα πείσῃ τὸν Σωκράτη; — Ποῖον τὸ δραστικώτερον; —

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ VI.

Α'. Γραμματικά. Ὡ φίλε Κρίτων: κλητ. προσφώνησις=ἀγαπητὲ Κρίτων.— ἡ προθυμία σου πολλοῦ ἀξία: προηγείται ἡ ἀπόδοσις τῆς υποθέσεως χάριν ἐμφάσεως.— πολλοῦ ἀξία: ἐννοεῖται λόγου= πολλοῦ λόγου ἀξία, πολὺ ἀξιόλογος, ἀξιέπαινος. Ῥῆμα νοεῖται τὸ εἶη ἄν, διότι καὶ ἡ ὑπόθεσις ἔχει ἐντατικὴν= θὰ ἦτο.— εἰ . . εἶη: ποῖον εἶδος τῆς υποθέσεως εἶναι καὶ πῶς παρίσταται ἡ ὑπόθεσις; — μετὰ τινος ὀρθότητος: κάπως ὀρθή.— εἰδὲ μή: βραχυλογία συνήθης καὶ παρ' ἡμῖν= ἂν ὅμως δὲν εἶναι ὀρθή.— ὅσῳ μείζον: ὅσῳ μεγαλυτέρα.— τοσούτῳ χαλεπωτέρα: τόσῳ χειροτέρα. Ἐνταῦθα μόνον ἐννοητέον τὸ ῥῆμα καθ' ὀριστικὴν (ἐστί), οὐχὶ δὲ καὶ εἰς τὸ ἡ προθυμία σου πολλοῦ ἀξία, διότι μόνον ἐνταῦθα τὸ προᾶγμα εἶναι βέβαιον καὶ ἀναμφίβολον,

οὐχὶ δὲ καὶ ἐκεῖ. Ἡ προθυμία δὲν εἶναι πάντοτε ἀναντιρρήτως πολλοῦ ἀξία, παρὰ μόνον ὅταν ὁ ἔχων αὐτὴν ζητῇ καὶ ὀρθὰ πράγματα. — εἴτε πρᾶκτέον εἴτε μὴ: ὅν πρόβη νὰ πράξωμεν ταῦτα ἢ δὲν πρόβη. Ἡ πρότασις εἶναι πλαγ. ἐρώτησις. — ὡς ἐγώ: διότι ἐγώ. — τοι: οὗτος: (εἰμὶ) = τοιοῦτος εἶμαι. — οἷος: ὅσπερ. — βέλτιστος: καλύτερος. — λογιζομένη: ὅταν συλλογίζομαι. — ἐν τῷ ἔμπροσθεν: πρότερον. — ἐκδαλεῖν: νὰ ἀπορρίψω. — ἡ τύχη: ἡ δυστυχία, τὸ δυστύχημα. Ποῖον; — πρεσβεύω: παραδέχομαι. — τιμῶ: ἐκτιμῶ. — ἐν τῷ παρόντι: εἰς τὴν παροῦσαν περίστασιν. — εὖ ἴσθι: προστ. τοῦ οἶδα = γνώριζε καλῶς. — οὐ μὴ σοι ξυγχωρήσω: δὲν θὰ συμφωνήσω μαζί σου. Τὸ οὐ μὴ μετὰ μέλλ. Ὁρ. ἢ Ἄορ. Ὑποτ. ἀ' προσώπου σημαίνει ἄρησιν. — οὐδ' ἄν . . . μορμολύττητα: καὶ ἂν μᾶς φοβερίζη. Τὸ μορμολύττομα = φοβερίζω τὰ παιδιά διὰ μορμολυκείου (προσωπίδος) ἢ φωνάζων Μορμῶ (Μπαμπούλας). — πλείω: περισσότερον. Κυρίως τοῦτο εἶναι σύστοιχον ἀντιπ. τοῦ ἡήματος, ἀλλ' ἰσοδυναμεῖ πρὸς ἐπίρρημα. — τῶν πολλῶν: τοῦ κόσμου. — ἐπιπέμπουσα: πέμπουσα καθ' ἡμῶν. — δεσμούς: ὁ πληθ. = διάφορα εἶδη δεσμῶν (φυλακίσεων). — θανάτους: διάφορα εἶδη θανάτων, διαφόρους θανατώσεις. — ἀραιρέσεις: στερήσεις, δημεύσεις. — πῶς οὖν ἂν . . . σκοποῖμεθα: πῶς λοιπὸν θὰ ἠδυνάμεθα νὰ ἐξετάσωμεν. — μετριώτατα: ὀρθότατα. — εἰ . . . ἀναλάβοιμεν: ἂν ἠθέλομεν λάβει (ἐξετάσει) ἐξ ἀοχῆς. — τῶν δοξῶν: τῶν γνωμῶν. — πότερον: ποῖον ἐκ τῶν δύο. Διπλῆ ἐρώτησις διὰ τοῦ πότερον ἢ. — ἐκάστοτε: κάθε φορὰν. — οὐ: διατί τονίζεται; — ταῖς μὲν τῶν δοξῶν: εἰς ἄλλας μὲν τῶν γνωμῶν. — προσέχειν τὸν νοῦν: νὰ δίδωμεν προσοχήν. Δύναται νὰ εἶναι καὶ ἄνευ τοῦ τὸν νοῦν: Τότε μεταφράζομεν καὶ ἡμεῖς μονολεκτικῶς «νὰ προσέχωμεν». — οὐ: οὐ δεῖ = δὲν πρόβη. — πρὶν . . . δεῖν: ποῖν νὰ γίνῃ ἀνάγκη, ποῖν νὰ καταδικασθῶ ἐγὼ εἰς θάνατον. — νῦν . . . δὲ: τώρα ὁμοῦ. — ἄρα: ὡς φαίνεται. — κτὰ δηλος . . . ἐγένετο: ἰσοδυναμεῖ πρὸς οὐδέτερον = ἐγένετο πολὺ φανερόν. — ἄλλως: ἀπλῶς. — ἔνεκα λόγου: τελικ. αἷτιον = διὰ νὰ γίνηται λόγος. — παιδιά: παιγνίδιον, ἀστεϊσμός. — ὡς ἀληθῶς: πραγματικῶς. — ἐπισκεψασθαι: νὰ ἐξετάσω. — κοινῇ: ἀπὸ κοινοῦ. — εἰ . . . φανείται: πλαγ. ἐρώτ. = ἂν θὰ φανῇ, μήπως φανῇ. — τί: κατὰ τι. — ἀλλοιότερος: διαφοροτικώτερος. — ἔχω: ἀμετάβ. = εὐρίσκομαι εἰς κατάστασιν. — ἐάσομεν χαίρειν: θ' ἀφήσωμεν νὰ ὑπάγῃ εἰς τὸ καλόν, θ' ἀδιαφορήσωμεν περὶ αὐτοῦ. — πως: συναπτέον τῷ ὡδε = κατὰ τὸν ἐξῆς περιόπου τρόπον. — ὡς ἐγῶμα: ὡς ἐγὼ οἶμαι = ὡς ἐγὼ νομίζω. — οἰομένων: τῶν νομιζόντων.

—τι : σπουδαῖόν τι.—νῦν δὴ : πρὸ ὀλίγου.—δοξάζουσι : ἔχουσι.—δέοι : πρέπει. Διατί εὐκτική ;—περὶ πολλοῦ ποιουμαι τι : πολὺ φροντίζω περὶ τινος.—τάς μὲν : περὶ ἄλλων μὲν (ὅτι πρέπει πολὺ νὰ φροντίζωμεν).—τάς δὲ μὴ ; περὶ ἄλλων δὲ νὰ μὴ φροντίζωμεν.—πρὸς θεῶν : δι' ἀγάπην τῶν θεῶν.—ἴσα γε τάνθρώπεια : ὅσον τοῦλάχιστον δύναται νὰ κρίνῃ ἄνθρωπος.—ἐκτός εἰ : εἶσαι ἔξω, εἶσαι ἀπηλλαγμένος.—τοῦ μέλλειν ἀποθνήσκειν : τοῦ νὰ μέλλῃς ν' ἀποθάνῃς. Τὸ μέλλω συντάσσεται μετὰ μέλλοντος ἢ ἐνεστώτος ἀπαρεμφάτου, ὡς ἐδῶ, σπανίως μετ' ἀορίστου.—παρακρούω : ἐξαπατῶ. οὐκ ἂν σε παρακρούοι : δυνατ. λόγος= δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ σ' ἐξαπατῶ.—σκόπει δὴ : συλλογίζου λοιπόν.—ἰκνῶς : ὀρθῶς.—τιμᾶν : νὰ τιμῶμεν, νὰ παραδεχόμεθα.—τάς μὲν, τάς δ' οὐ : ἄλλας μὲν νὰ παραδεχόμεθα, ἄλλας δ' ὄχι.—πάντων : ὅλων τῶν ἀνθρώπων.—χρηστάς : ὀρθάς.—πονηράς : κακάς, ἐσφαλμένας.—οὐχ αἱ τῶν φρονίμων : δὲν εἶναι αἱ γινῶμαι τῶν φρονίμων ;—τῶν ἀφρόνων : τῶν ἀνοήτων.

Πῶς δ' οὐ ; Πῶς ὄχι :

Β'. Πραγματικά. ὥσπερ παῖδας : Συνήθως ἐφοβέριζον τὰ παιδιά διὰ μορμολυκείων (προσωπιδίων) ἢ δι' ἐπιφωνήσεων λέγοντες ἴππος, Μορμὸ (Μπαιμπούλας) κλ.—παρακρούοι : ἀπὸ τῶν πωλούντων, οἵτινες κρούοντες τὸν ζυγὸν ἐξαπατῶσι τοὺς ἀγοραστάς. Ἄλλὰ καὶ οἱ παλαίσται κρούοντες τὸν ἀντίπαλον διὰ τοῦ ποδὸς δολίως ἔροριπτον αὐτὸν κατὰ γῆς.

Γ'. Δογικά, αἰσθητικά, ἠθικά. Πλοκή τοῦ διαλόγου. Ἡ περὶ δοξῶν συζήτησις.—*Ω φίλε Κρίτων : Μεγάλῃς ἀταραξίας δηλωτικὴ ἢ προσφώνησις αὕτη! "Ἄν ἔλειπε τὸ ὦ, θὰ εἶχε τὴν αὐτὴν δύναμιν ἢ προσφώνησις ;—

ἴσθ' . . τοσοῦτφ : διατί δοτικαί ;—

Ὁ Σωκράτης ὅλως ἀταράχως προτείνει συζήτησιν τοῦ πράγματος, ἵνα δὲ δώσει ζοῆν εἰς τὴν συζήτησιν ταύτην, μεταχειρίζεται τὴν ὑποφορὰν καὶ ἀνθυποφορὰν «πῶς οὖν . . σκοποῖμεθα αὐτά ; εἰ πρῶτον μὲν κλ.» Οὕτω πλέκεται βαθμηδὸν ὁ διάλογος.—

ὡς ἐγώ : Διὰ τούτων αἰτιολογεῖται ἡ συζήτησις τοῦ πράγματος. Ὁ Σωκράτης λέγει, ὅτι εἶναι τοιοῦτος, ὥστε μόνον εἰς τὸν ὀρθὸν λόγον νὰ πείθεται καὶ εἰς οὐδὲν ἄλλο, ἐπομένως καὶ τὸ ὑπὸ Κρίτωνος προτεινόμενον ἀνάγκη νὰ συζητηθῇ καὶ κριθῇ συμφώνως πρὸς τὸν χαρακτῆρα τούτου τοῦ Σ. Ἐκ τούτου ὁ Σ. καταφαίνεται ἄνθρωπος

ἠθικῶν ἀρχῶν, χαρακτηρ σταθερὸς καὶ ἀδαμάντινος, ὃν οὐδὲν δύναται νὰ πτοήσῃ καὶ ἐξαναγκάσῃ εἰς παραβάσιν τοῦ καθήκοντος.

πὼς οὖν: πάλιν ἐνταῦθα γίνεται χοῆσις τῆς ὑποφορᾶς καὶ ἀνθυποφορᾶς χάριν ζωηρότητος τοῦ λόγου.

ἄλλοιότερος: ἄνευ β' ὄρου. Πότε παραλείπεται οὗτος;—

περὶ τῶν δοξῶν: Ἡ συζήτησις λοιπὸν ἄρχεται ἀπὸ τούτου τοῦ λόγου, ὅτι δὲν πρέπει νὰ δίδωμεν προσοχὴν εἰς πάσας τὰς γνώμας ἢ εἰς τὰς γνώμας πάντων τῶν ἀνθρώπων.

Ἔσα γε τὴνθρώπεια: Διὰ τούτου κολάζεται ἡ βεβαιότης τοῦ ὅτι ὁ Κρίτων εἶναι ἐκτὸς κινδύνου, διότι ὁ ἄνθρωπος δὲν δύναται νὰ προΐδῃ καὶ τὸ αἰφνίδιον καὶ ἀπροσδόκητον.

οὐχ ἱκανῶς: Ἀπὸ τούτου ἄρχεται ἡ σωκρατικὴ λεγομένη μέθοδος, καθ' ἣν δι' ἐπιτηδείων ἐροτήσεων καὶ σχετικῶν πρὸς αὐτὰς ἀποκρίσεων τοῦ ἀντιπάλου καταλήγομεν εἰς εἰννοϊκὰ πρὸς τὴν γνώμην ἡμῶν συμπεράσματα. Κύριον τῆς μεθόδου ταύτης στοιχεῖον εἶναι ἡ ἀπὸ παραδειγμάτων καὶ συγκεκριμένων πραγμάτων μετάβασις εἰς ἀφηρημένα καὶ γενικὰ διὰ συλλογισμοῦ, ὅστις διὰ τοῦτο λέγεται ἐπαγωγικὸς ἢ ἐπαγωγή, ὅθεν καὶ ἡ μέθοδος ἐπαγωγικὴ καλεῖται. Περὶ τὴν μέθοδον ταύτην εἶχε μεγάλην ὁ Σ. δεινότητα καὶ δι' αὐτῆς ἀπεδείκνυνεν ἀμαθεῖς τοὺς τότε νομιζομένους σοφοὺς.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ VII

Α'. Γραμματικά. Φέρε δὴ: ἡ Προστ. ἰσοδυναμεῖ πρὸς παρακλευματικὸν μόριον=ἐμπρὸς λοιπόν, ἃς ἴδωμεν λοιπόν.—αὐ: πάλιν.—ἀνὴρ: ἄνθρωπος.—γυμναζόμενος: ὁ ὁποῖος γυμνάζεται.—καὶ... πρᾶτων: καὶ ὅστις καταγίνεται εἰς αὐτό.—ἐπαίνῳ καὶ ψόγῳ καὶ δόξῃ: εἰς τὸν ἔπαινον καὶ τὴν κατηγορίαν καὶ τὴν γνώμην.—ὅς ἂν τυγχάνῃ: ἄοο. πρὸτ.=ὁποιοσδήποτε τυγχάνει.—ῶν: νὰ εἶναι.—πιδοτρῖδης: διδάσκαλος τῆς γυμναστικῆς.

Οὐκ οὖν: λοιπόν.—ἀσπάξεσθαι: νὰ δέχηται.—ἀλλὰ μὴ: ἀλλ' ὄχι.—

Δηλα δὴ: εἶναι φανερὸν βέβαια (ὅτι τούτου τοῦ ἐνὸς πρέπει νὰ δέχηται τοὺς ἐπαίνους κλ.).

Ταύτῃ: ἐπίρρ. τρόπου=οὕτω, κατὰ τοῦτον τὸν τρόπον.—ἄρα:

λοιπόν. Τὸ ἄρα τοῦτο οὐδέποτε τίθεται ἐν ἀρχῇ λόγον, ὡς καὶ τὸ γάρ, ἀλλὰ μετὰ μίαν ἢ δύο λέξεις, εἶναι δὲ συλλογιστικὸν κατ' ἀντίθεσιν τοῦ ἐρωτηματικοῦ, τὸ ὁποῖον περισπᾶται.—αὐτῷ πρακτέον: ἢ δοτ. αὐτῷ εἶναι τὸ ποιητ. αἴτιον εἰς τὸ ῥηματικὸν πρακτέον=πρέπει νὰ πραχθῇ ὑπ' αὐτοῦ. Δυνάμεθα ὁμως καλύτερον νὰ τρέψωμεν τὴν σύνταξιν εἰς ἐνεργητικὴν καὶ τότε τὸ ποιητ. αἴτιον θὰ γίνῃ ὑποκείμε. ὥστε τότε θὰ ἐρμηνευθῇ=πρέπει νὰ πράττῃ οὗτος.—γυμναστέον: ἐπίσης θὰ τρέψωμεν αὐτὸ εἰς ἐνεργητικὸν=πρέπει νὰ γυμνᾷξῃ ἑαυτὸν, νὰ γυμνᾷζεται.—ἐδεστέον: νὰ τρώγῃ.—πυτέον: νὰ πίνῃ.—γε: βέβαια.—ἦ: ἢ ἀπόδοσις τοῦ ταύτη=ὅπως.—ἦ ἄνδοκῆ: ὅπως φαίνεται καλόν.—τῷ ἐπιστάτῃ: εἰς τὸν ἐπιστήμονα. Ἰδὲ καὶ Πρωταγ. IV, Δ καὶ Γοργ. V.—ἐπαύοντι: μετοχ. τοῦ ἐπαύω=ἐννοῶ, καταλαμβάνω.—ἦ ἦ: ἢ ὅπως.
Ἔστι: ταῦτα: μάλιστα.

Εἶεν: ἔχει καλῶς.—ἀπειθήσας δέ: ἂν δὲ ἀπειθήσῃ, δὲν ὑπακούσῃ.—ἀτιμάσας: (καὶ) ἂν περιφρονήσῃ.—τὴν δόξαν: τὴν γνώμην.—τιμῆσας δέ: ὃν παραδεχθῇ δέ.—μηδὲν ἐπαύοντων: μηδὲν ἐννοούντων.—ἄρα: ἀορά γε.—παίσετα: μέλλ. τοῦ πάσχω=θὰ πάθῃ.

Πῶς γὰρ οὐ: πῶς βέβαια ὄχι: (θὰ πάθῃ βέβαια).

Τί: ποῖον.—ποῖ: ποῦ.—τείνει: ἀναφέρεται.—εἰς τί τῶν τοῦ ἀπειθοῦντος: εἰς τί πρᾶγμα τοῦ μὴ ὑπακούοντος;

Δῆλον: εἶναι φανερόν.—ἔτι: νοεῖται τείνει.—

διόλλυσι: τελείως καταστρέφει. Τὸ ἀ πρόσ. διόλλυμι (διὰ-ὄλλυμι).

δίωμεν: Ὑποτ. ἐνεστ. τοῦ διέρχομαι=διερχόμεθα.—καὶ δῆ: καὶ μάλιστα.—ἀσυχρά: τὰ ἄσχημα.—καλά: τὰ ὡραῖα—ἀγαθὰ: τὰ καλά.—ἦ βρυλή: ἢ σκέψις.—νῦν ἦ βρυλή ἡμῖν ἐστι: ἡμεῖς τώρα σκεπτόμεθα.—δεῖ ἡμᾶς ἐπεσθαι: πρέπει νὰ ἀκολουθῶμεν ἡμεῖς.—εἰ τίς ἐστιν ἐπίων: ἂν ὑπάρχῃ κανεῖς, ὁ ὁποῖος νὰ ἐννοῇ, νὰ καταλαμβάνῃ.—ξόμπαντας: ὅλους μαζί.—φ: τὸν ὁποῖον.—διαφθεροῦμεν: θὰ καταστρέψωμεν.—λωβησόμεθα: μέλλ. τοῦ λωβάομαι-ῶμαι=βλάπτω.—τῷ μὲν δικαίῳ: διὰ τῆς δικαιοσύνης.—τῷ ἀδίκῳ: διὰ τῆς ἀδικίας.—ἦ οὐδὲν ἐστὶ τοῦτο: ἢ μήπως τοῦτο δὲν εἶναι τίποτε;

ἐγώ γε: ἐγὼ τοῦλάχιστον. Πῶς συμπληροῦται ἡ φράσις:—

Β'. Πραγματικά. ἱατρός: Παρὰ τοῖς παλαιοῖς τὰ γυμναστήρια (γυμνάσια τότε καλούμενα) εἶχον ἴδιον ἱατρόν· ἐκανόνιζον δ' οἱ ἱατροὶ οὗτοι τὴν δίαιταν τῶν γυμναζομένων· *πικδοτριβῆς* δ' ἐλέγετο ὁ διδά-

σκαλος τῆς γυμναστικῆς τῶν παίδων, ἐν ᾧ ὁ γυμνάζων τοὺς ἀθλητὰς ἐλέγετο γυμναστής.

Γ'. Δογματικά, αισθητικά, ἠθικά. Συνέχεια τῆς περὶ δοξῶν συζητήσεως.—γυμναζόμενος: Τοῦτο εἶναι τὸ συγκεκριμένον παρὰδειγμα καὶ μερικόν, ἀφ' οὗ ὁμώμενος ὁ Σ. ἀποδεικνύει τὸ γενικόν, ὅτι οὐ πάσας χρῆ τὰς δόξας τῶν ἀνθρώπων τιμᾶν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ VIII.

Α'. Γραμματικά. — Φέρε δὴ: Ἰδὲ κεφ. VII ἐν ἀρχῇ=ἄς ἐξακολουθήσωμεν ἤδη.—ὑπὸ τοῦ ὑγεινοῦ: ὑπὸ τῆς υγιείας.—τὸ γινόμενον βέλτιον: τὸ γινόμενον καλύτερον. — ὑπὸ τοῦ νοσώδους: ὑπὸ τῆς νόσου. — διεφθειρόμενον: καταστρεφόμενον. — διολέσωμεν: εἰς τοῦτο ἀναφέρεται τὸ ἐάν=ἐὰν καταστρέφωμεν καθ' ὀλοκληρίαν.—πειθόμενοι μὴ: μὴ ὑπακούοντες.—βιωτὸν ἡμῖν ἐστίν: Τὰ εἰς τὰς ἠηματικά σημαίνουσι τὸ δυνατόν, τὸ δὲ ἡμῖν εἶναι τὸ ποιητ. αἴτιον τοῦ βιωτὸν, ὥστε ἐριμνευτέον: εἶναι δυνατόν εἰς ἡμᾶς νὰ ζήσωμεν;—διεφθαρμένον αὐτοῦ: γεν. ἀπόλ.=ὅταν αὐτὸ εἶναι κατεστραμμένον;

μετὰ μοχθηροῦ: μετὰ κακοπαθημένου, ἀθλίου (ἐκ τοῦ μόχθος=κόπος).

Οὐδαμῶς: κατ' οὐδένα τρόπον.

τὸ ἀδικον: ἡ ἀδικία.—λωθάται: βλάπτει.—τὸ δίκαιον: ἡ δικαιοσύνη.—ὀνίνησιν: ὠφελεῖ. Ὁ Ἐνεστ. ὀνίνημι.—φαυλότερον: χειρότερον, εὐτελέστερον.—ἔ,τι ποτ' ἐστί: ὅ,τι δήποτε εἶναι.—τῶν ἡμετέρων: γεν. διαίρ.=ἐκ τῶν ἰδικῶν μας πραγμάτων.—περὶ ἔ.. ἐστίν: εἰς τὸ ὅποῖον ἀναφέρεται.

τιμώτερον: πολυτιμώτερον;

πολύ γε: πολὺ βέβαια.

βέλτιστε: φίλτατε.—οὐκ ἄρα.. φροντιστέον: δὲν πρέπει λοιπὸν νὰ φροντίζωμεν.—πάνυ οὕτω: τόσον πολὺ.—τί ἐροῦσιν ἡμᾶς: τί θὰ εἴπωσι περὶ ἡμῶν.—οἱ πολλοί: ὁ κόσμος.—ἀλλ' ἔ,τι: ἀλλὰ τί.—καὶ αὐτὴ ἡ ἀλήθεια: καὶ αὐτὴ ἀκριβῶς εἶναι ἡ ἀλήθεια.—εἰσηγεῖ: β' πρόσ. τοῦ εἰσηγοῦμαι=συμβουλεύεις.—εἰσηγούμενος: ὅταν συμβουλεύῃς.—ἀλλὰ μὲν δὴ: ἀλλ' ὅμως πράγματι.—φαίη γ' ἄν τις: θὰ ἠδύνατό τις νὰ εἴπῃ.—ἀποκτινύοντι: Ἀπαρέμφ. Ἐνεστ. τοῦ ἀποκτείνωμι.=φονεύω, ἀποκτείνω.

Φαίη γὰρ ἔν: θὰ ἠδύνατο βεβαίως νὰ εἶπη (αὐτό).

θαυμάσιε: καλέ μου ἄνθρωπε.—ἔν διελγηθήαμεν: τὸν ὁποῖον ἔχομεν διέλθει, ἐξετάσει.—ἔμοι γε: εἰς ἐμὲ τοῦλάχιστον.—ἔμοις.. καὶ πρότερον: ὁμοίος μὲ τὸν πρότερον. Τὰ ὁμοιότητος σημαντικὰ δέχονται ἀντὶ δοτικῆς προσδιορισμὸν διὰ τοῦ καί. Οὕτω καὶ τὰ ταυτότητος.—τόνδε: τὸν ἐξῆς.—σκόπει ἐξετάζει.—εἰ ἔτι: πλῆγ. ἐρώτ.—ἔν ἀκόμη.—μένει: μένει σταθερός, ἀμετάβλητος, ἂν παραδεχόμεθα ἀκόμη αὐτόν.—περὶ πλείστου ποιητέον: πρέπει παρὰ πολὺ νὰ φροντίζωμεν. Τὸ περὶ πλείστου ποιοῦμαι = παρὰ πολὺ φροντίζω, τὸ δὲ περὶ πλείονος ποιοῦμαι = περισσότερον φροντίζω καὶ τὸ πολλοῦ ποιοῦμαι = πολὺ φροντίζω.—τὸ ζῆν: τὴν ζωὴν.—τὸ εὖ ζῆν: τὴν καλὴν ζωὴν, τὸ καλῶς ζῆν, τὸ ζῆν καθὼς πρέπει.

Ἄλλὰ μένει: ἀλλὰ μένει ἀμετάβλητον, δηλ. παραδεχόμεθα.

εὖ=καλῶς.—καλῶς=ὄραϊα.

Γ'. Λογικά, αἰσθητικά, ἠθικά. Ἀποτέλεσμα τῆς παραβάσεως τῆς τεθείσης ἀρχῆς καὶ συμπέρασμα. Δεύτερον ζήτημα τὸ ζῆν καὶ δεύτερα ἠθικὴ ἀρχή.—Ἐὰν τὸ ὑπὸ τοῦ ὑγιεινοῦ: Πάλιν ἀπὸ τοῦ συγκεκομιμένου ὁ Σ. βαίνει πρὸς τὸ ἀφηρημένον. Ποῖα ταῦτα;—

πυλότερον: εἰρωνικῶς· διορθῶναι δὲ τὴν εἰρωνείαν διὰ τοῦ κατωτέρου τιμιώτερον. Ἐξαιρομένης οὕτω τῆς σπουδαιότητος τῆς ψυχῆς, ἐξαιρεται καὶ ἡ ἀνάγκη τοῦ φροντίζειν περὶ τῆς γνώμης τῶν ἐπαίωντων τὰ δίκαια, ὡς συμπέρασμα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΧ.

Α'. Γραμματικά.—Οὐκ οὖν: λοιπόν.—ἐκ τῶν ὁμολογουμένων: μεθ' ὅσα παραδεχόμεθα, ὕστερον ἀπὸ αὐτά, τὰ ὅποια παραδεχόμεθα.—δίκαιον... πειρᾶσθαι: ἐμέ: δίκαιον εἶναι νὰ προσπαθῶ ἐγώ.—μὴ ἀφιέντων: χωρὶς νὰ με ἀφήνουν οἱ Ἀθηναῖοι, παρὰ τὴν θέλησιν τῶν Ἀθηναίων.—πειρώμεθα: ἄς προσπαθῶμεν.—ἔδωμεν: ἄς τὰφήνωμεν.—"Ἄς δὲ... τὰς σκέψεις: αἱ δὲ σκέψεις, ἄς σὺ λέγεις' (ἐλξίς).—ἀναλώσεως: δαπάνης.—τροφῆς: ἀνατροφῆς.—μή: μήπως. Πρὸ αὐτοῦ ἔννοεῖται φοβοῦμαι.—ὡς ἀληθῶς: πραγματικῶς.—σκέμματα: σκέψεις, θεωρίαι.—ἀποκτιννόντων: εἰς θάνατον καταδικαζόντων καὶ φονευόντων.

των.—ἀναδύωσκομένων γ' ἄν : δυνατ. πρότ. διότι ἡ Μετοχή μετὰ τοῦ ἄν ἰσοδυναμεῖ ἐνταῦθα πρὸς Ὅριστ. ἴστορ. χρόνου μετὰ τοῦ ἄν ἕνεκα τοῦ ὑποθετικοῦ εἰ οἰοί τ' ἦσαν—ἐκείνων, οἵτινες θὰ ἔδιδον πάλιν ζῶην (εἰς τοὺς ὑπ' αὐτῶν φρονεουμένους), θὰ ἀνέστηνον.—οὐδενὶ ζῶν νῶ : ἄνευ οὐδενὸς λόγου, ἀνοήτως.—αἰρεῖ : πείθει.—μὴ οὐδὲν ἄλλο σκεπτέον ἤ : μήπως δὲν πρέπει νὰ σκεπτόμεθα τίποτε ἄλλο.—νῦν δ' ἤ : πρὸ ὀλίγου.—τελοῦντες : πληρόντες.—τοῖς... ἐξάξουσι : οἵτινες θὰ με ἐξαγάγῃσι.—καὶ χάριτες : ἐννοεῖται ὁμολογοῦντες. Τὸ δὲ χάριτες ὁμολογῶ=εὐγνωμονῶ, χρεωστῶ εὐγνωμοσύνην.—καὶ αὐτοί : καὶ ἡμεῖς.—ἀδικήσομεν : θὰ πράξομεν ἀδίκημα.—ἐργαζόμενοι : ὅτι αὐτά, τὰ ὁποῖα πράττομεν, εἶναι ἄδικοι.—μὴ οὐ δέη : ἐννοεῖται φοδοῦμαι=μήπως δὲν θὰ εἶναι ἀνάγκη.—ὑπολογίζεσθαι : νὰ λογαριάζομεν.—παρμένοντας : μένοντες ἐδῶ.—ἡσυχίαν ἄγοντας : περιμρ.=ἡσυχάζοντες.—ἔτιδόν : ἔτιδῆποτε.—πρὸ τοῦ ἀδικεῖν : ἀπέναντι τῆς ἀδικίας, ἀντὶ τῆς ἀδικίας.

ἔρα δέ : πρόσθε δὲ (νὰ ἴδῃς).—τί ἔρωμεν : πλαγ. ἐρωτ. ἀπορίας=τί νὰ κάμνωμεν (τί πρέπει νὰ κάμνωμεν).

Σκοπῶμεν : ὅς σκεπτόμεθα, ἃς ἐξετάζομεν.—ὦ γαθέ : φίλτατε.—εἰ πῃ ἔχεις ἀντιλέγειν : εἰ ἔχεις ἀντιλέγειν πῃ=ἄν δύνασαι νὰ ἀντιλέγῃς κάπου, ὅπου δύνασαι νὰ ἀντιλέγῃς.—ἐμοῦ λέγοντος : γεν. ἀπόλ.=ὅταν ἐγὼ λέγω. Πότε τίθεται γεν. ἀπόλ. εἰς τὸν λόγον;—μακάριε : καλοῦτε.—παῦσαι... λέγων : παῦσαι νὰ μου λέγῃς.—ὡς χρῆ : ἐπεξ. τοῦ λόγου=ὅτι δῆθεν πρέπει.—ἀκόντων Ἀθ. : παρὰ τὴν θέλησιν τῶν Ἀθηναίων.—ἐμὲ ἀπιέναι : νὰ φύγω ἐγώ.—ὡς ἐγώ : διότι ἐγώ.—πέισας σε . ἀφ' οὗ σε πείσω.—ἀλλὰ μὴ ἄκοντος : καὶ ὄχι παρὰ τὴν θέλησίν σου.—δῆ : ἤδη.—ἐάν σοι ἰκανῶς λέγηται : πλαγ. ἐρωτ.=ἄν σοι φαίνεται ὅτι λέγεται ὀρθῶς.—πειρῶ : β'. ἐνικ. τῆς Προστ. τοῦ πειράομαι=προσπάθει.—τὸ ἐρωτώμενον : εἰς ὅτι ἐρωτᾶσαι, εἰς πᾶσαν ἐρωτήσιν.—ἤ : ὅπως.—ἄν... οἴη : θὰ νομίζῃς.—μάλιστα : καλύτερον.

Γ'. Δογικά, αισθητικά, ἠθικά. Πρότασις τοῦ Σωκράτους πρὸς τὸν Κρίτωνα.—Δεκτοῦ γενομένου ἀμέσως ἀνωτέρω, ὅτι πρέπει νὰ προτιμῶμεν τὸ εὖ ζῆν, δηλ. τὸ καλῶς καὶ δικαίως ζῆν, ἀντὶ τοῦ ζῆν, προτείνεται ἐνταῦθα νὰ ἐξετασθῇ τὸ ζήτημα, κατὰ πόσον εἶναι δίκαιον τὸ νὰ δραπετεύσῃ ὁ Σωκρ. ἐκ τῆς φυλακῆς, καὶ ἄν μὲν εἶναι δίκαιον, καλῶς' εἰ δὲ μὴ, νὰ παραιτηθῶσι πάσης τοιαύτης ἐνεργείας, διότι ἄλλως θὰ φανῶσι προτιμῶντες τὸ ζῆν ἀντὶ τοῦ εὖ ζῆν. Ἡ πρότασις τῆς ἐξετάσεως ταύτης εἶναι πραγματικὸν συμπέρασμα τῆς προηγουμένης ἀρχῆς,

διὰ τοῦτο καὶ ἄρχεται διὰ τοῦ οὐκ ὄν καὶ τοῦ εἰς τέρον ὀνηματικοῦ. Μετὰ ταῦτα ἀκολουθεῖ διπλῆ σύνθετος ἐρώτησις (διὰ τοῦ πότερον ἢ) καὶ προτροπαί (διὰ τοῦ πειρώμεθα καὶ ἔωμεν).

μή . ἦ : πλαγ. ἐρώτησις, διότι ἐννοεῖται ὄημα φόβου σημαντικὸν Ὠσαύτως καὶ κατωτέρω μή οὐδὲν ἄλλο σκεπτέον ἦ.

ἄλλο : Ἐπειδὴ ἔχει ἐννοίαν διαφορᾶς δέχεται β' ὄρον συγκρίσεως. Ποῖος εἶναι ; —

ὦ μακάριε : Διὰ τούτου δηλοῦται ἡ ἀγάπη, τὴν ὁποίαν συναισθάνεται ὁ Κ. πρὸ τὸν Σ.

ἔρα . . καὶ πειρῶ : προτροπαί εἰς τὴν ἐξέτασιν τοῦ προκειμένου ζητήματος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ X.

Α'. Γραμματικά. Οὐδενὶ τρόπῳ : κατ' οὐδένα τρόπον. — φαρμέν : ἰσχυρίζομεθα. — ἀδικητέον εἶναι : ὅτι πρέπει νὰ ἀδικῶμεν. — τινὶ μὲν . . . τρόπῳ : κατὰ τινὰ μὲν τρόπον, ἄλλοτε μὲν. — ἀδικητέον : πρέπει νὰ ἀδικῶμεν. — τινὶ δὲ οὐ — κατ' ἄλλον δέ, ἄλλοτε δὲ ὄχι ; — οὐδαμῶς : κατ' οὐδένα τρόπον. — τό γε ἀδικεῖν : ἡ ἀδικία βέβαια. — ἀγαθόν : καλὸν οὐδένα τρόπον. — καλόν : ὠραῖον. — ἐν τῷ ἔμπροσθεν χρόνῳ : κατὰ τὸν προηγούμενον (τὸν παρελθόντα) χρόνον, πρότερον. — ἡμῖν . . ὁμολογήθη : συνεφωνήθη ὑφ' ἡμῶν, συνεφωνήσαμεν (παρεδέχθημεν) ἡμεῖς. — κί πρόσθεν : τὸ ἄρθρον καθιστᾷ ἐπίθετον τὸ ἐπίρρημα ἔνεκα τῆς ἐπιθετοποιῦ τοῦ δυνάμεως = αἱ προτεριναί. — ὁμολογία : συμφωνία. — ἐν ταῖς ὀλίγαις ἡμέραις : κατὰ τὸ διάστημα τῶν ὀλίγων (τούτων) ἡμερῶν, ἐντὸς κ. λ. Ἡ ἐν μετὰ Δοτ. δηλοῖ τὸ χρονικὸν διάστημα, ἐντὸς τοῦ ὁποίου γίνεται τι. — ἡμῖν . . ἐκχευόμενα : εἰσὶ : ἔχουσι λησιμονηθῆ ὑφ' ἡμῶν. Τὸ ἐκχέομαι ἐνταῦθα = χέομαι ἔξω τῆς μνήμης, λησιμονοῦμαι. Τὸ ποιητ. αἴτιον διατί κατὰ δοτικὴν ; — ἔρα : καθὼς φαίνεται. — τηλικαῖδε : τοιαύτης ἡλικίας (γέροντες). — διαλεγόμενοι σπουδῇ : σπουδαίως ὁμιλοῦντες, σπουδαιολογοῦντες, ἐν ᾧ ἐσπουδαιολογοῦμεν. — ἐλάθομεν κ. λ. : δὲν διαφέρομεν (ἀπὸ παιδιὰ) χωρὶς νὰ τὸ ἐννοήσωμεν. Τὸ διαφέροντες εἶναι κατηγορ. τοῦ ἐλάθομεν. Τὸ λανθάνω τινὰ κυρίως = διαφεύγω τὴν προσοχὴν τινος, ἐπομένως πρῶτῳ τι ἀνεπαισθήτως. — παντὸς μᾶλλον : περισσότερον ἀπὸ κάθε ἄλλο πρῶγμα. — οὕτως ἔχει : ἔτσι εἶναι. — ἐλέγετο ἡμῖν : ἐλέγετο ὑφ' ἡμῶν. —

φρασίν : παραδέχονται. — εἴτε μή : εἴτε δὲν παραδέχονται. — ἔτι χαλεπώτερα : ἀκόμη χειρότερα. — πρῶτερα : ἐλαφρότερα. — τῶνδε : ὁ β' ὄρος τῆς συγκρίσεως = τούτων ἐδῶ. — τό γε ἀδικεῖν : ἡ ἀδικία πράγματι. — ἀίσχρὸν : ἐντροπή. — τυγχάνει : ὄν : περίφηρ. τοῦ ἔστι = εἶναι. — παντὶ τρόπῳ : κατὰ πάντα τρόπον, ὑπὸ πᾶσαν ἔποψιν. — φαρμέν : παραδεχόμεθα

Οὐδὲ μὴν ἄρα : κατ' οὐδένα τρόπον λοιπόν.

Οὐ δὴ τα : βεβαίως. = ὄχι βέβαια.

Οὐδὲ ἀδικούμενον : οὐδὲ ὅταν ἀδικῆται κανεῖς, ὅταν βλάπτηται. — ἀνταδικεῖν (δεῖ) : πρέπει νὰ ἀνταδικῆ, νὰ ἀδικῆ καὶ αὐτός. — ὡς οἱ πολλοὶ εἰσονται : ὡς φρονοῦσιν ὁ κόσμος. — ἐπειδὴ γε : ἀφ' οὗ βέβαια.

Οὐ φρίνεται : δὲν φαίνεται (ὅτι πρέπει νὰ ἀνταδικῆ κανεῖς, ὅταν ἀδικῆται).

Τί δὲ δὴ : τί δὲ ἔπειτα. — κακουργεῖν δεῖ : πρέπει νὰ κακουργῆ κανεῖς : (νὰ διαπράττῃ δηλ. κακούρημα ;)

ἀντικακουργεῖν : νὰ ἀντικακουργῆ, δηλ. νὰ κακουργῆ καὶ αὐτός. — κακῶς πάσχοντα : ὅταν κακοποιῆται.

Τὸ γὰρ που κακῶς ποιεῖν ἀνθρώπους : διότι, ἂν δὲν ἀπατώμῃ, τὸ κακοποιεῖν ἀνθρώπους. — οὐδὲν διαφέρει : δὲν διαφέρει καθόλου. ◊

Ὅτε ἄρα ἀνταδικεῖν δεῖ : Λοιπὸν οὔτε νὰ ἀνταδικῆ πρέπει κανεῖς. — οὐδένα ἀνθρώπων : κανένα ἐκ τῶν ἀνθρώπων. — ἔτι οὐδὲ : ὅτι οὐδέποτε. — καθομολογῶν : ὅταν παραδέχῃσαι ταῦτα. — ἔπως μή : μήπως. — καὶ δοκεῖ καὶ δόξει : καὶ φαίνονται ὁρθὰ καὶ θὰ φανῶσιν. — οἷς οὖν : εἰς ὅσους λοιπόν. — οὕτω δέδοκτα : ἔχει σχηματισθῆ τοιαύτη γνώμη. — καὶ οἷς μή : καὶ εἰς ὅσους δὲν ἔχει σχηματισθῆ τοιαύτη γνώμη. — Τὸ μὴ ἐτέθη, διότι ἡ πρότασις περιέχει ὑποθετ. ἔννοιαν = εἰ τισιν οὕτω δέδοκται καὶ εἴ τισι μὴ δέδοκται. — τούτοις : μεταξὺ τούτων. Συγκεκριλαωτικὸν τοῦ οἷς οὖν καὶ οἷς μή. — οὐκ ἔστι κοινὴ βουλή : δὲν ὑπάρχει κοινὴ σκέψις, ὁμοφροσύνη, ὁμογνωμία. — τούτους : οὗτοι. Ὑποκ. τοῦ καταφρονεῖν. — ἀλλήλων καταφρονεῖν : νὰ περιφρονῶσιν ὁ εἰς τὸν ἄλλον. — ὀρώντας : ὅταν βλέπωσι. — τὰ βουλευόμενα : τὰς σκέψεις, τοὺς συλλογισμοὺς. — σκόπει... οὖν : συλλογίζου λοιπόν. — δὴ : ἤδη. — εὐ μάλα : πολὺ καλά. — κρινωνεῖς (τῆς ἀρχῆς) : μετέχεις τῆς γνώμης; παραδέχεσαι; — ξυνδοκεῖ σοι : φαίνεται καὶ εἰς σὲ ὁρθόν, συμφωνεῖς; — ἀρχόμεθα : νὰ κἀμωμεν ἀρχήν. — βουλευόμενοι : κατηγορ. τοῦ ἀρχόμεθα = νὰ σκεπτό-

μεθα.—έντεϋθεν: ἀπὸ τούτου.—ὤς: ἔπεξ. τοῦ έντεϋθεν=ὅτι κατὰ τὴν γνώμην ἡμῶν.—οὐδέποτε ὀρθῶς ἔχοντας: οὐδέποτε ἔχει ὀρθῶς.—ὤς... οὐδέποτε ἔχοντας: τὸ ὤς ἀπὸ τροπικοῦ μεταπίπτει ἀνεπαισθήτως εἰς εἰδικόν.—οὔτε τοῦ ἀδικεῖν: οὔτε ἡ ἀδικία.—οὔτε τοῦ ἀνταδικεῖν: οὔτε ἡ ἐκδίκησις.—οὔτε κακῶς πάσχοντα: οὔτε ὅταν κακοποιῆται κανεῖς.—ἀμύνεσθαι: νὰ ὑπερασπίξῃ τὸν ἑαυτὸν του.—ἀντιδρῶντα κακῶς: κακοποιῶν καὶ αὐτός.—ἀφίστασαι: ἀπομακρύνεσαι, διαφωνεῖς.—οὐ κεινωγεῖς τῆς ἀρχῆς: δὲν συμφωνεῖς πρὸς τὴν ἀρχὴν ταύτην.—καὶ πάλαι... καὶ νῦν: καὶ πρὸ πολλοῦ.. καὶ τώρα.—σοί.. εἴ πῃ ἄλλη δέδοκται: σοί εἰ δέδοκται ἄλλη πῃ=σὺ ἂν ἔχῃς σχηματίσει ἄλλην τινὰ γνώμην.—εἰ.. ἐμμένεις: ὃν μένης σταθερός.—τοῖς πρόσθεν: εἰς τὰ προηγούμενα.—τὸ μετὰ τοῦτο: τὸ κατόπιν.

ἐμμένω: μένω σταθερός.—ξυνδοκεῖ μοι: ἔχω τὴν αὐτὴν γνώμην, συμφωνῶ.

δῆ: λοιπόν.—μᾶλλον δέ: ἢ, διὰ νὰ εἶπω καλύτερον, ἐρωτῶ.—ἂ ἄν τις ὁμολογήσῃ τῆ: ἄο. πρότ.=ὅσα συμφωνήσῃ κανεῖς μετὰ τινος.—ὄντα: ὅτι εἶναι. Τὸ ὁμολογῶ ένταῦθα μετὰ κατηγορ. Μετοχῆς (ὄντα) ἀντὶ Ἀπαρεμμάτου.—ποιητέον ἢ ἐξαπατητέον; πρέπει νὰ τὰ ἐκτελῇ, ἢ νὰ τὸν ἐξαπατᾷ;

Γ'. Λογικά, αἰσθητικά, ἠθικά. Ἡ ἔξέτασις τοῦ δικαίου τῆς δραπετεύσεως (X-XVI).—Διὰ συνεχῶν ἐρωτήσεων ὁ Σ. ζητεῖ νὰ μάθῃ, ἂν εἶναι ὀρθὸν τὸ ὅτι ποτὲ δὲν πρέπει νὰ ἀδικῇ τις.

τηλικοῖδε.. παίδων: Ἡ ἀντίθεσις αὕτη ἀναδεικνύει ἔτι μᾶλλον τὸ ἄτοπον τῆς ὑποτιθεμένης πράξεως, τοῦ παλῖν ἀντὶ σπουδάζειν. Διὰ δὲ τῶν εἴτε-εἴτε δεικνύεται ἡ ἀδιαφορία τοῦ λέγοντος ὡς πρὸς τὰ δι' αὐτῶν ἀναφερόμενα.

Δεκτοῦ γενομένου, ὅτι ποτὲ δὲν πρέπει νὰ ἀδικῶμεν, κατ' ἀνάγκην συμπεραίνεται, ὅτι οὐδὲ νὰ ἀνταδικῶμεν ἢ νὰ ἀντικακουρωθῶμεν πρέπει, ἐάν ποτε ἀδικηθῶμεν. Πόσον ὑψηλὸν τὸ δόγμα τοῦτο καὶ πόσον πλησιάζει πρὸς τὸ χριστιανικόν, δι' οὗ κηρύσσεται ἡ ἀνεξικακία καὶ τὸ ἀμνησίκακον!

Τὴν σπουδαιότητα τῆς ἀρχῆς τοῦ μηδαμῶς ἀδικεῖν τονίζων ὁ Σ. καθιστᾷ προσεκτικὸν τὸν Κ. λέγων: «καὶ ὅρα, ὦ Κρίτον, ὅπως μὴ παρὰ δόξαν ὁμολογῆς», διότι φοβεῖται, μήπως ὁ Κρίτον συμφωνεῖ πρὸς αὐτὸν παρὰ τὴν γνώμην του, ἐκ σεβασμοῦ μᾶλλον καὶ ἀγάπης πρὸς αὐτόν.

Οἶδα γάρ : Διὰ τῆς αἰτιολογίας ταύτης ἐκφέρεται μεγίστη ἀλήθεια, διότι πράγματι ὁ κόσμος μνηστικός ὢν καὶ φιλέκδικος δὲν τηρεῖ τὸ παράγγελμα τοῦτο καὶ σήμερον ἔτι (παρὰ τὴν χριστιανικὴν ἀγωγὴν αὐτοῦ) πλὴν ὀλίγων.

οἷς οὖν : Διὰ τοῦ οὖν ἐπαναλαμβάνεται ἡ ἐκ τῆς παρεμπροσούσης προτάσεως διακοπεῖσα ἔκθεσις τῆς γνώμης τοῦ Σ. Διὰ δὲ τοῦ κατωτέρω σκοπεῖ δὴ οὖν ἐκφέρεται τὸ συμπέρασμα αὐτοῦ διὰ προτροπῆς πρὸς τὸν Κρίτονα πρὸς ἐξέτασιν ἑαυτοῦ, ἂν εἶναι σύμφωνος ἢ ὄχι πρὸς τὴν γνώμην τοῦ Σωκράτους, διότι μόνον οὕτω δύναται νὰ προχωρήσῃ ἢ συζητήσῃ. Ἐνταῦθα δὲ μετεχειρίσθη πάλιν ὁ Πλάτων τὸ πολυσύνδετον καὶ - καί, οὔτε - οὔτε - οὔτε.

καὶ πάλαι — καὶ νῦν : ὥσπερ πάλαι, οὔτω καὶ νῦν. Ὁ καὶ δηλ. ἐπαναλαμβάνομενος δίδει ἔμφρασιν εἰς τὸν λόγον.

ἀλλὰ λέγε : προτροπικός ἢ παρακελευσματικός ὁ ἀλλά.

Ὁ Σ. προχωρῶν εἰς τὴν συζήτησιν λέγει, ὅτι θὰ εἴπῃ τὸ μετὰ τοῦτο, ἀλλ' ἐπειδὴ ἡ χρῆσις τοῦ ῥήματος λέγω δὲν ἐθεωρήθη ὑπ' αὐτοῦ ἀκριβῆς, ἐπανορθοῖ τὸ ῥηθὲν διὰ τοῦ ἐπανορθωτικοῦ μᾶλλον δ' ἐρωτῶ, διότι κατ' ἐρώτησιν καὶ ἀπόκρισιν γίνεται ὁ διάλογος.

ποιητέον : Τοῦτο τίθεται ὡς δευτέρα βᾶσις τῆς συζητήσεως. Μετὰ τὴν παραδοχὴν τῆς ἀρχῆς, ὅτι οὐδαμῶς δεῖ ἀδικεῖν, γίνεται δεκτὴ καὶ ἡ ἠθικὴ ἀρχή, ὅτι εἰς τὰς συμφωνίας ἡμῶν καὶ ὑποσχέσεις πρέπει νὰ μένωμεν πιστοὶ καὶ νὰ μὴ παραβαίνωμεν αὐτάς,

Ἐκ τῶν εἰρημένων ἄρα καταφαίνεται, ὅτι ἐν τῷ κεφαλαίῳ τούτῳ καταβάλλονται αἱ ἠθικαὶ ἀρχαὶ ἢ βᾶσεις, εἰς ἃς θὰ στηριχθῇ ἡ ἐξέτασις τοῦ δικαίου ἢ ἀδίκου τῆς δραρευτεύσεως.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΧΙ.

Α'. Γραμματικά. Ἐκ τούτων : μετὰ ταῦτα. — ἄθρει : Προστ. τοῦ ἀθρέω = βλέπω. — ἀπίοντες : ἂν ἀναχωρήσωμεν ἡμεῖς. — μὴ πείσαντες : χωρὶς νὰ πείσωμεν. — τὴν πόλιν : τὴν πατρίδα. — κκῶς τινὰς ποιοῦμεν : βλάπτομεν κανένα. — καὶ ταῦτα : ἐπιτατ. = καὶ μάλιστα. — οὓς ἤμιστα δεῖ : αὐτούς, τοὺς ὁποίους καθόλου δὲν πρέπει (νὰ βλάψωμεν). — ἐμμένομεν : μένομεν πιστοί. — οἷς ὠμολογήσαμεν δικαιοῖς οὖσιν : πρὸς ὅσα συνεφωνήσαμεν ὅτι εἶναι δίκαια.

Ὄχι ἔχω . . . ἀποκρίνασθαι : δὲν δύναμαι νὰ ἀποκριθῶ. — πρὸς ὃ ἐρωτᾷς : πρὸς αὐτό, τὸ ὁποῖον μ' ἐρωτᾷς, πρὸς τὴν ἐρώτησίν σου.

Ὁδε σκόπει : συλλογίζου ὡς ἐξῆς. — μέλλουσιν ἡμῖν : ὅταν ἡμεῖς μέλλωμεν. — εἶτε ἀποδιδράσκειν : εἶτε νὰ δρατετεύσωμεν. — εἴθ' ὅπως δεῖ ὀνομάσαι τοῦτο : εἶτε ὅπως δῆποτε πρέπει νὰ τὸ ὀνομάσωμεν. — εἶτε εἶτε : ταῦτα σημαίνουσιν ἀδιαφορίαν. — ἐλθόντες : ἀφ' οὗ ἔλθωσιν. — οἱ νόμοι : προσωποποιήσις. — καὶ τὸ κοινὸν τῆς πόλεως : καὶ ἡ πόλις. — ἐπιστάντες : σταθέντες πλησίον ἡμῶν. — εἰ . . . ἔροιντο : ἂν ἦθελον ἐρωτήσαι ἡμᾶς. Τὸ ἔροιντο Ἄφορ. τοῦ ἐρωτῶ. — ἐν νῷ ἔχεις : ἔχεις εἰς τὸν νοῦν σου, διανοεῖσαι, σκέπτεσαι. — ἄλλο τι ἢ διανοεῖ : ἄλλο τι (πράττεις) ἢ σκέπτεσαι, τί ἄλλο σκέπτεσαι παρὰ. — ἀπολέσαι : νὰ καταστρέψῃς. — τούτῳ τῷ ἔργῳ, ᾧ ἐπιχειρεῖς : διὰ τούτου τοῦ ἔργου, τὸ ὁποῖον ἐπιχειρεῖς, μέλλεις νὰ κάμῃς. Τὸ ἐπιχειρῶ μετὰ Δοτ. κυρίως σημαίνει βάλλω χέρι εἰς τι, ἐπομένως ἀρχίζω νὰ κάμω, μέλλω. — ξύμπασαν τὴν πόλιν : ὅλην ὁμοῦ τὴν πατρίδα. — οἶόν τε (εἶναι) : ὅτι εἶναι δυνατόν. — ἔτι : ἀκόμη, πλέον. — εἰναι : νὰ ὑπάρχῃ. — μὴ ἀνατετράφθαι : Ποικι. τοῦ ἀνατρέπομαι = νὰ μὴ ἀναποδογυρίσῃ, νὰ μὴ ἔχη γυρίσει ἄνω κάτω. — αἱ γενόμεναι δίκαι : ὅσαι δίκαι γίνουσι, ὅσαι δικαστικαὶ ἀποφάσεις ἐκδοθῶσιν. — μηδὲν ἰσχύουσιν : δὲν ἔχουσι κανὲν κῦρος, καμμίαν δύναμιν. — ἰδιωτῶν : ἀπλῶν πολιτῶν. Τὸ ἰδιώτης εἶναι τὸ ἀντίθετον τοῦ ἀρχῶν καὶ δηλοῖ τὸν μὴ ἀρχοντα, ἐπομένως τὸν ἀπλοῦν πολίτην. — ἀκυροὶ τε γίνονται : ἀκυροῦνται. — διαφθείρονται : καταστρέφονται, καταπατοῦνται. — πολλὰ γὰρ ἂν τις ἔχοι : διότι πολλὰ θὰ ἠδύνατό τις. — ὅπερ τούτου τοῦ νόμου : πρὸς ὑπεράσπισιν τούτου τοῦ νόμου. — ἀπολυμένου : ὁ ὁποῖος καταστρέφεται, καταπατεῖται. — ὅς προστάττει κυρίας εἶναι : ὁ ὁποῖος προστάττει νὰ ἔχωσι κῦρος, νὰ εἶναι ἐγκυροί. — τὰς δίκας : ὑποκ. = αἱ δίκαι. — τὰς δικασθεῖσας : αἱ δικασθεῖσαι, ὅσαι δίκαι ἐδικασθήσαν, ὅσαι ἀποφάσεις τῶν δικαστηρίων ἐξεδόθησαν. — ἄλλως τε καὶ ῥήτωρ : καὶ μάλιστα ἂν εἶναι ῥήτωρ (ὁ τοιοῦτος). — ἔτι ἠδίκει γὰρ : ἐν ᾧ ἐτέθη τὸ ἔτι : καὶ ἡ πρότασις ἐξεφέρετο πλαγίως, μετετράπη εἰς εὐθείαν, προστεθέντος τοῦ γὰρ. Οὕτω μετὰ τὸ ἔτι : νοητέον τὸ «διανοούμεθα ταῦτα ποιῆσαι». Τοῦτο αἰτιολογεῖ ἔπειτα τὸ ἠδίκει γὰρ κ. λ. "Ὅστε ἐρμηνευτέον ὡς ἐξῆς : "Ἡ θὰ εἴπωμεν πρὸς αὐτούς, ὅτι διανοούμεθα νὰ κάμωμεν ταῦτα, διότι ἠδίκει ἡμᾶς ἡ πόλις κ. λ.

νῆ Δι' : ναι μὰ τὸν Θεόν. Τὸ νῆ Δία εἶναι τύπος ὄρκου καὶ τίθεται ἐπὶ καταφάσεως ὡς ἐνταῦθα, ἐπὶ ἀρνήσεως δὲ τίθεται τὸ μὴ Δία,

ὥστε τὸ μὲν νῆ Δία=ναὶ μὰ τὸν Θεόν, τὸ δὲ μὰ Δία=ὄχι μὰ τὸν Θεόν. Δύναται ὁμῶς νὰ τεθῆ τὸ μὰ Δία καὶ μετὰ τοῦ ναί, ναί μὰ Δία, καὶ τότε καὶ τοῦτο σημαίνει ναί μὰ τὸν Θεόν.

Β'. Πραγματικά. ἄλλως τε καὶ ῥήτωρ: 'Εν Ἀθήναις, ἂν ποτε προουτείνετο ἡ κατάργησις ἢ μεταρρῦθμισις νόμου τινός, ὠρίζοντο ῥήτορες συνήγοροι τοῦ νόμου τούτου, οὔτινες δημοσίᾳ ἀγορεύοντες ὑπερήσπιζον αὐτὸν ἐνώπιον τῶν νομοθετῶν, τοὺς ὁποίους ὁ λαὸς ἐξελέγειν ἐπὶ τούτῳ κατ' ἔτος.

Γ'. Δογματικά, αἰσθητικά, ἠθικά. Ἡ προσωποποίησις τῶν νόμων. 1) Τὸ μέγεθος καὶ ἡ αἰτιολογία τῆς πράξεως.—'Ο Σ. ἐρωτῶν, ἂν διὰ τῆς δραστηρεύσεως ἀδικουσί τινα καὶ ἂν παραβαίνουσι συμφωνίας τινὰς συνομολογημένας ἢ δι' αὐτῶν, φέρει τὸν Κρίτωνα εἰς δυσχερῆ θέσιν, δι' ὃ καὶ δὲν ἀποκρίνεται οὗτος λέγων, ὅτι δὲν ἐννοεῖ τὴν ἐρώτησιν.

Ταῦτα ἐκφέρονται διὰ τῆς ὑποθετ. Μετοχῆς ἀπιόντες, τῆς κατηγορ. μὴ πείσαντες καὶ διὰ τῆς συνθέτου ἐρωτήσεως πότερον κακῶς . . ποιούμεν ἢ οὐ; καὶ ἐμμένομεν ἢ οὐ; Ἡ ἀπόκρισις δὲ τοῦ Κ. δι' ἀρηνητικῆς προτάσεως καὶ αἰτιολογίας αὐτῆς. Ποῖα αὐτὰ:—

εἰ μέλλουσιν ἡμῖν: Ἐντεῦθεν ἄρχεται ἡ μεγαλοπρεπὴς προσωποποίησις τῶν νόμων τῆς πατρίδος, δι' ἣν ὅλος ὁ διάλογος ἀποβαίνει λαμπρὸς καὶ ἐξαίρετος, ἀληθῶς Εὐαγγέλιον, τὸ ὁποῖον πᾶς πολίτης καὶ μάλιστα ὁ Ἕλλην ὀφείλει νὰ ἔχη κατὰ πᾶν βῆμα πρὸ ὀφθαλμῶν. Τὸ ὅ. ἔροινο διατί κατ' Εὐκτικὴν;—

ἄλλο τι ἤ: Ἐπειδὴ τὸ ἄλλο σημαίνει διαφορὰν, δέχεται β' ὄρον συγκρίσεως διὰ τοῦ ἤ.

ἀνατετράφηται: Εἶναι πράγματι ἀποδεδειγμένον, ὅτι, ὅπου ἀναρχία καὶ ἀκολασία καὶ ὅπου αἱ ἀποφάσεις τῶν δικαστηρίων δὲν καθίσταται δυνατόν νὰ ἐκτελεσθῶσιν, ἐκεῖ οὐδεμίᾳ ἐλπίδι προόδου ὑπάρχει, τοῦναντίον μάλιστα τὰ τοιαῦτα κράτη καταρρέουσιν. Διατί ὁμῶς λέγει ταῦτα ὁ Σ. ἐνταῦθα;—

ἡδίκηκε γάρ: Πρόχειρος ἢ τοιαύτη ἀπόκρισις εἰς πάντας τοὺς εἰς τοὺς νόμους ἀπειθοῦντας, διὰ τοῦτο καὶ ἀρέσκει εἰς τὸν Κρίτωνα. Ὡστε ἐν τῇ προσωποποιήσει τῶν νόμων ταύτῃ ἔχομεν αὐτοὺς ἐρωτῶντας τὸ μέγεθος τῆς ἐπιχειρουμένης πράξεως καὶ τὴν αἰτιολογίαν τοῦ Σωκράτους.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ XII.

Α'. Γραμματικά. ἦ : ἄρά γε. — τζϷτζ ὠμολόγητο : αἴται αἱ συμ-
 φωναί εἶχον γίνεαι. — ἤμιν' τε καὶ σοί : τὸ ποιητ. αἴτιον τοῦ ὠμολό-
 τητο=ὑφ' ἡμῶν καὶ ὑπὸ σοῦ, μεταξύ ἡμῶν καὶ σοῦ. Διατί κατὰ Δοτι-
 κήν ; — ἡ ἔμμενεῖν : ἡ ὅτι θὰ μένης πιστός. — ταῖς δίκαις : εἰς τὰς δικαστι-
 κάς ἀποφάσεις. — αἷς ἄν δικάζῃ : ἔλιξις=ὄσας δικάζει, ὄσας ἐκδίδει ἡ
 πατρίς. — εἰ . . θαυμάζομεν : ἄν ἠθέλομεν ἀπορεῖ. — αὐτῶν . . λεγόν-
 των : γεν. τῆς αἰτίας=δι' αὐτούς, ὅτι λέγουσι (ταῦτα). Τὸ θαυμάζω συν-
 τάσσομεν μετὰ Γεν. ἢ Αἰτ. Καὶ μετ' Αἰτιατ. μὲν συνήθως σημαίνει πράγματι
 θαυμάζω τι ὡς καλὸν καὶ ἀποδέχομαι αὐτό· μετὰ Γενικ. ὅμως σημαίνει
 παραξενεύομαι, ἀπορῶ διὰ τι, ἐπομένως δὲν παραδέχομαι αὐτὸ ὡς
 ὀρθόν. — ἴσως ἄν εἴποεν : ἴσως ἠθέλον εἰπεῖ. — μὴ θαύμαζε τὰ λεγό-
 μεν : Ἡ Αἰτιατ. σημαίνει ἐνταῦθα τὸ αἴτιον μὴ ἀπορῆς μὴ παραξενεύε-
 σαι διὰ τὰ λεγόμενα. — ἐπειδὴ καὶ εἴωθας : ἀφ' οὗ καὶ σὺ συνη-
 θίζεις, ἀφ' οὗ μάλιστα συνηθίζεις. Ὁ καὶ ἐπιτατικός. — χρῆσθαι :
 νὰ κάμνης χρῆσιν. — τῷ ἐρωτᾶν τε καὶ ἀποκρίνεσθαι : ὄνοματ.
 Ἐπαρέμφ. = τῆς ἐρωτήσεως καὶ ἀποκρίσεως. — φέρε γάρ : τὸ γὰρ ἐπεξηγ.
 = εἰπεῖ δηλαδὴ. Τὸ φέρε παρακλεισματικὸν ὄν ὑπονοεῖ τὸ εἰπέ, ὡς
 καὶ τὸ ἄγε. Πολλάκις λέγονται καὶ τὰ δύο ἄγε εἰπέ, ἄλλοτε δὲ μόνον
 τὸ ἄγε ἢ φέρε. — τί ἐγκαλῶν : τί παράπονον ἔχων. — ἡμῖν : καθ' ἡμῶν.
 — καὶ τῇ πόλει : καὶ κατὰ τῆς πατρίδος. — πρῶτον μὲν οὐ σε ἐγεννήσα-
 μεν : πρῶτον μὲν δὲν σε ἐγεννήσαμεν ; — καὶ ἐρύτευσέν σε : καὶ σε ἔκαμε.
 — φράσον οὖν : εἰπεῖ λοιπόν. — τούτοις ἡμῶν : κατὰ τούτων ἕξ ἡμῶν.
 — τοῖς περὶ τοὺς γάμους : τῶν ἀναφερομένων εἰς τοὺς γάμους, τῶν κανο-
 νιζόντων τὰ τῶν γάμων. — μέμψει τι : ἔχεις καμμίαν μομφήν, ἔχεις νὰ
 κατηγορήσης τίποτε. — ὡς οὐ καλῶς ἔχουσι : Μετοχή· ὅτι δὲν ἔχουσι κα-
 λῶς, ὅτι δὲν εἶναι καλοί. — οὐ μέμφομαι : δὲν ἔχω καμμίαν μομφήν νὰ εἶπω,
 δὲν ἔχω νὰ εἶπω τίποτε. — τοῖς περὶ τὴν . . τροφήν : κατὰ τῶν κανονι-
 ζόντων τὴν ἀνατροφὴν. — τοῦ γενομένου : τοῦ γεννηθέντος, τοῦ τέκνου,
 τοῦ παιδίου. — ἦ : ἄρά γε. — ἡμῶν : Γεν. διαιω. εἰς τὸ τεταγμένοι· οἱ ἐπὶ
 τούτοις τεταγμένοι : ἡμῶν, ὅσοι ἕξ ἡμῶν εἶναι τεταγμένοι (ὀρισμένοι)
 δι' αὐτά. — ἐν μουσικῇ καὶ γυμναστικῇ : διὰ μουσικῆς καὶ γυμναστικῆς,
 κατὰ τὸ πνεῦμα καὶ τὸ σῶμα. — ἐπειδὴ . . ἐγένου : ἀφ' οὗ ἐγεννήθης. —
 ἐξετράφη : ἀνετράφη. — ἔχοις ἄν : θὰ ἠδύνασο. — ὡς οὐχί . . ἦσθα :
 ὅτι δὲν ἦσο. — ἔκγονος : υἱός. — αὐτός τε : καὶ σὺ ὁ ἴδιος. — εἰ τοῦθ' οὕτως

ἔχει: ἂν εἶναι ἔτσι τοῦτο.— ἄρ' . . . οἶει: ἄρα γε νομίζεις.— εἰναί σοι: τὸ δίκαιον ἐξ Ἰσοῦ: ὅτι εἶναι εἰς σέ, ὅτι ἔχεις ἴσα δικαιώματα.— καὶ ἡμῖν: καὶ εἰς ἡμᾶς· ὅτι δηλ. ἔχεις ἴσα δικαιώματα πρὸς ἡμᾶς.— ἅττα: ἅτινα— ὅσα.— ἅττ' ἂν ἐπιχειρῶμεν: ὅσα ἐπιχειροῦμεν, ὅσα ζητοῦμεν.— σὲ ποιεῖν: νὰ κάμνωμεν εἰς σέ.— καὶ σὺ ταῦτα ἀντιποιεῖν: νὰ κάμνης καὶ σὺ ταῦτα εἰς ἡμᾶς.— ἄρξ: ὡς φαίνεται.— σοὶ οὐκ ἐξ Ἰσοῦ ἦν τὸ δίκαιον: δὲν εἶχες ἴσα δικαιώματα.— δεσπότην: τὸν κύριον.— εἰ σοι ὦν ἐτύγχανεν: ἂν ἐτύγχανε νὰ ἔχης (τοιοῦτον).— ἅπερ πάσχοις: ὅσα ἀκριβῶς ἠθέλες πάσχει. Ἐναφορ. ὑποθετ. πρότασις.— ταῦτα καὶ ἀντιποιεῖν: ταῦτα νὰ κάμνης καὶ σὺ εἰς αὐτούς.— οὔτε ἀντιλέγειν (κακῶς): οὔτε νὰ ἀνθυβοῦν, νὰ ὑβρίζης καὶ σὺ αὐτούς.— κακῶς ἀκούοντα: κακολογούμενος, ὑβριζόμενος, ἂν ὑβρίζεσο.— οὔτε ἀντιτύπτειν: οὔτε νὰ κτυπᾶς καὶ σὺ αὐτούς.— τυπτόμενον: ἂν ἐκτυπᾶσο, ἂν ἐδέρνεσο.— ἐξέσταται σοι: ἀσυνδέτως· ἐξαεῖται ἐκ τοῦ οἶει=νομίζεις ὅτι θὰ σοὶ εἶναι ἐπιτετραμμένον.— ἐάν σε ἐπιχειρῶμεν ἡμεῖς ἀπολλύναι: ἐὰν θέλωμεν ἡμεῖς νὰ σε καταστρέψωμεν.— ἡγούμενοι: ἐπειδὴ νομίζομεν.— καὶ σὺ δέ: καὶ σὺ τότε. Ὁ δὲ ἔχει χρόν. σημασίαν.— ἀνταπολλύναι: νὰ καταστρέψης ἐκδικούμενος.— φήσεις: θὰ ἰσχυρισθῆς.— ταῦτα ποιῶν: ὅταν κάμνης ταῦτα.— ὁ ἐπιμελόμενος: σὺ, ὁ ὁποῖος φροντίζεις.— τῇ ἀληθείᾳ: πραγματικῶς.— οὕτως εἰ σοφός: τόσον (τοιοῦτος) σοφός εἶσαι.— λέληθέ σε: ἔχει διαφύγει τὴν προσοχὴν σου.— τιμιώτερον: πολυτιμότερον (πρᾶγμα).— ἀπάντων: ὅλων ἐν γένει.— σεμνότερον: σεβαστότερον.— ἐν μείζονι μοίρᾳ: ἐν ἀνωτέρᾳ θέσει, ἀνώτερον.— παρὰ θεοῖς: κατὰ τὴν γνώμην τῶν θεῶν.— πρ' ἀνθρώποις: κατὰ τὴν γνώμην τῶν ἀνθρώπων.— τοῖς νοῦν ἔχουσι: τῶν ἐχόντων νοῦν, τῶν φρονίμων.— σέβεσθαι: νὰ σεβώμεθα αὐτήν.— καὶ' . . . ὑπέκειν: καὶ νὰ ὑποχωρῶμεν, νὰ ὑποτασσώμεθα εἰς αὐτήν.— καὶ θωπεύειν: καὶ νὰ θωπεύωμεν (χαϊδεύωμεν).— πατρίδα μᾶλλον: τὴν πατρίδα περισσότερον.— ἢ πατέρα: ὁ β' ὅρος συγκρ. εἰς τὸ μᾶλλον= (περισσότερον) παρὰ τὸν πατέρα ἡμῶν.— χαλεπαίνουσιν: ὅταν ὀργίζονται.— ἢ πείθιν: ἢ νὰ προσπαθῶμεν νὰ πείσωμεν αὐτήν.— ἢ ἂν κελεύη: ὅσα προστάττει.— καὶ πάσχειν: καὶ νὰ πάσχη κανεὶς (πρέπει).— πρθεῖν τι: νὰ πάθῃ τίποτε.— ἡσυχίαν ἄγοντα: ἡσυχάζων, ἡσυχῶς.— ἐάν τε τύπτεσθαι: ἐννοεῖται προστάττει=καὶ εἴτε νὰ κτυπώμεθα (προστάττει).— ἐάν τε δεῖσθαι: εἴτε νὰ φυλακίζώμεθα. Τὸ δεῖσθαι: εἶναι ἀπαρέμφ. τοῦ δέσμαι-δοῦμαι=δένομαι, φυλακίζομαι, τὸ δὲ ἐάν τε ἐάν τε σημαίνει ἀδιαφορίαν· εἴτε τοῦτο δηλ.

εἶτε ἐκεῖνο προστάττει, ἀδιάφορον, ἡμεῖς πρέπει νὰ ὑποφέρωμεν.—**ἐάν τε εἰς πόλεμον ἄγῃ**: εἶτε εἰς πόλεμον ὀδηγεῖ (τὸν ἄνθρωπον, τὸν πολίτην).—**τρῶθησόμενον**: νὰ πληγωθῆ. —**ἀποθνυόμενον**: νὰ φονευθῆ. Διὰ τὴν αἰ Μετοχαὶ κατὰ Μέλλοντα;—**ποιητέον ταῦτα**: πρέπει νὰ κάμνωμεν ταῦτα.—**οὕτως ἔχει**: αὐτὸ εἶναι.—**οὐχὶ ὑπεκτέον**: δὲν πρέπει νὰ ὑποχωρῶμεν, δηλ. νὰ θέλωμεν νὰ ἀπαλλαγῶμεν (τῶν ὑποχρεώσεων).—**οὐδ' ἀναχωρητέον**: οὐδὲ νὰ ἀποφεύγωμεν.—**οὐδὲ λειπτέον τὴν τάξιν**: οὐδὲ νὰ λιποτακτῶμεν.—**ἂν κελύη**: ὅσα διατάσσει.—**ἢ πόλις καὶ ἢ πατρίς**: ἢ πολιτεία (τὸ κράτος) καὶ ἢ πατρίς.—**ἢ πείθειν**: ἢ νὰ πείθωμεν αὐτήν.—**ἢ πᾶς**.—**πέφυκε**: ἔχει, εἶναι.—**βίβησθα**: νὰ μεταχειριζώμεθα βίαν.—**οὐχ ὄσιον**: δὲν εἶναι ἐπιτετραμμένον.—**πολὺ δὲ . . ἔτι ἤττον**: πολὺ δὲ ὀλιγότερον ἀκόμη.—**λέγειν**: ὅτι λέγουσιν.—**τοὺς νόμους**: οἱ νόμοι.—

Ἔμογε δοκεῖ: εἰς ἐμὲ τοῦλάχιστον φαίνεται (ὅτι πρέπει νὰ εἴπωμεν, ὅτι οἱ νόμοι λέγουσιν ἀληθῆ).

Β'. Πραγματικά. τοῖς περὶ τοὺς γάμους: Ἐν Ἀθήναις ὡς καὶ παρ' ἡμῖν σήμερον, ἡ νομοθεσία ὄριζε καὶ τὰ τῶν γάμων, τότε δηλ. εἶναι ἔγκυροι οὗτοι ἢ ἄκυροι καὶ ποῖα τὰ ἐξ αὐτῶν ἀποτελέσματα ὡς πρὸς τὰ γεννόμενα τέκνα, τίνα τούτων εἶναι γνήσια καὶ τίνα νόθα καὶ ποῖα τὰ δικαιώματα αὐτῶν.

τροφὴν τε καὶ παιδείαν: Καὶ ταῦτα ἦσαν διὰ νόμον ὁρισμένα παρὰ τοῖς παλαιοῖς Ἀθηναίους, ἵνα ἀναπτύσσηται ἁρμονικῶς τὸ σῶμα καὶ τὸ πνεῦμα τῶν παιδῶν. Ὡς δὲ κατωτέρω λέγεται, ἐπαιδεύοντο οἱ παῖδες τῶν Ἀθηναίων ἐν μουσικῇ καὶ γυμναστικῇ. Καὶ ἐν μὲν τῇ μουσικῇ περιλαμβάνοντο πάντα τὰ εἰς ἀνάπτυξιν τοῦ πνεύματος καὶ εἰς διάπλασιν τῆς καρδίας συντείνοντα μαθήματα (λ. χ. γραμματικά, λογοτεχνία, ἀπαγγελία ποιημάτων, φιλοσοφία, ἠθροικὴ, μαθηματικά, κινῆσις, καθαρότητα κ. λ.) ἐν οἷς σπουδαιότατην εἶχε θέσιν ἡ μουσικὴ διὰ δὲ τῆς γυμναστικῆς ἐδηλοῦντο πάντα τὰ εἰς τὴν ὑγίειαν καὶ εὐρωστίαν καὶ κανονικὴν ὀρῆμιν τοῦ σώματος ἀναφερόμενα, τὰ ὅποια ἐδιδάσκοντο, ἵνα οἱ νέοι τὰ σώματα βελτίω ἔχοντες ὑπηρετῶσι τῇ διανοίᾳ χρηστῆ οὐσῃ.

δεσπότην: οὕτως ἐλέγετο ὁ κύριος ὑπὸ τῶν δούλων ὡς δεσπότης αὐτῶν, ἡ δὲ κυρία ἐλέγετο **δέσποινα** ἢ **κεκτημένη**.

Γ'. Δογικά, αἰσθητικά, ἠθικά. Συνέχεια τῆς προσωποποιήσεως.— Ἐπειδὴ ἡ ἀνωτέρω ἀπόκρισις ἐφάνη ἱκανοποιητικὴ εἰς τὸν Κρίτωνα, ὁ Σ. θέλων ν' ἀποδείξῃ, ὅτι δὲν δυνάμεθα νὰ δώσωμεν τοιαύτην ἀπόκρι-

σιν εἰς τοὺς ἐρωτῶντας Νόμους, οὐδὲ συγχωρεῖται αὕτη, ἐπιφέρει δευτέραν ἐρώτησιν περὶ τῶν μεταξὺ Σωκράτους καὶ Νόμων γενομένων συμφωνιῶν. Αἱ συμφωνίαι αὗται ἀνάγονται εἰς τὰς ὑπὸ τῆς Ἑθικῆς καλουμένας σιωπηρὰς συμφωνίας, τὰς ὁποίας ἀνάγκη νὰ τηρῇ ὁ ἄνθρωπος ἐπίσης αὐστηρῶς, ὡς ἀκριβῶς καὶ τὰς ἠθικὰς ἢ γραπτὰς, τὰ κοινῶς λεγόμενα *συνδέλαια*.

ἦ: Διὰ τούτου εἰσάγεται ἡ ἐρώτησις.

οὐ πρῶτον: διὰ τῆς ἀρητικῆς ἐρωτήσεως προκαλεῖται καταφατικὴ ἀπόκρισις.

ἐγεννήσαμεν: Οἱ Νόμοι θεωροῦντες ἑαυτοὺς γονεῖς τῶν πολιτῶν μεταχειρίζονται καὶ τὸ οἰκεῖον πρὸς τοῦτο ὄημα ἐγεννήσαμεν.

ἐφύττευσεν: Μεταφορικῶς. Οὕτω καὶ ἡμεῖς λέγομεν μέχοι σήμερον καὶ τὴν γενεάν ὀνομάζομεν καὶ φύτταν.

Διὰ τῶν ἐρωτήσεων αὐτῶν οἱ Νόμοι καταδεικνύουσιν, ὅτι ὁ πολίτης (Σωκράτης) εἶναι ὑποδεέστερος αὐτῶν. Παρομοιάζεται οὗτος πρὸς υἱὸν καὶ δοῦλον τῶν Νόμων, ὡς δ' οὗτοι δὲν ἔχουσιν ἴσα πρὸς τοὺς γονεῖς ἢ τὸν δεσπότην αὐτῶν δικαιώματα, οὕτω καὶ ὁ πολίτης πρὸς τοὺς Νόμους.

πρὸς δὲ τὴν πατρίδα: Παραβάλλεται ἡ πατρίς πρὸς τοὺς γονεῖς καὶ προγόνους καὶ κηρύττεται πολυτιμότερα καὶ περισσότερον σεβαστὴ τούτων διὰ τοῦ περιφήμου καταστάντος «μητρός τε καὶ πατρός καὶ τῶν ἄλλων προγόνων ἀπάντων τιμώτερόν ἐστιν ἢ πατρίς κ.λ.» Τῆς εἰκόνας ταύτης τῆς πατρίδος, τὴν ὁποίαν παρέχει ἡμῖν ὁ Πλάτων ἐνταῦθα, οὐδὲν ὑπάρχει λαμπρότερον. Τὰ λεγόμενα γίνονται δεκτὰ καὶ ὑπὸ τοῦ Κρίτωνος ὡς ὀρθά, ἀναγνωρίζοντος οὕτω:

Τὸ πολύτερον καὶ σεβαστόν τῆς πατρίδος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ XIII.

Α'. Γραμματικά. Σκόπει τοίνυν: συλλογίζου λοιπόν. — φαίεν ἂν ἴσως: ἴσως ἤθελον εἰπεῖ. — εἰ ἡμεῖς: ἂν ἡμεῖς. Πλαγ. ἐρώτησις ἐκ τοῦ σκόπει. — εἰ ἐπιχειρεῖς: ἐπεξ. — ὄραν ἡμᾶς: νὰ κάμης εἰς ἡμᾶς. — ἀ νῦν ἐπιχειρεῖς: ὅσα τῶρα ζητεῖς' ὅτι, ὅσα τῶρα ζητεῖς νὰ κάμης εἰς ἡμᾶς, δὲν εἶναι δίκαια. — ἡμεῖς γάρ: ἀφηγηματικὸν τὸ γὰρ = ἡμεῖς

δηλαδή.—γεννήσαντες: ἄν καί σε ἐγεννήσαμεν.—ἐκθρέψαντες: ἄν καί σε ἀνεθρέψαμεν.—παιδεύσαντες: ἄν καί σε ἐπαιδεύσαμεν.—μεταδόντες: ἄν καί ἐδώκαμεν (ἐξ ὄλων ἀνεξαιρέτως τῶν καλῶν).—ὦν οἶοί τε ἡμεν: ὅσα ἠδυνάμεθα. Ἔλξις.—σοί: εἰς σέ.—πραγορευόμεν: προλέγομεν (ὅμως).—τῷ ἐξουσίαν πεποιηκέναι: Δοτ. τροπικὴ καταλήγουσα εἰς αἰτιολογ.—διὰ τῆς δόσεως δικαίωματος, ἐπειδὴ ἔχομεν δώσει δικαίωμα.—τῷ βουλομένῳ: εἰς τὸν ἐπιθυμοῦντα.—ἐπειδὴν δοκιμασθῆ: ἀφ' οὗ δοκιμασθῆ, ἐξετασθῆ.—ᾧ ἂν μὴ ἀρέσκωμεν: ἄορ. πρότ. ἰσοδύναμος πρὸς ὑπόθεσιν «ἐὰν μὴ ἀρέσκωμέν τινι»=ἐὰν δὲν ἀρέσκωμεν εἰς τινα, εἰς ὅποιον δὲν ἀρέσκωμεν.—ἐξεῖναι: ἐκ τοῦ προαγορευόμεν=ὄτι ἐπιτρέπεται.—λαβόντα τὰ αὐτοῦ: ἀφ' οὗ λάβῃ τὰ πράγματά του. Ἡ αὐτοπαθῆς αὐτοῦ, διότι ἀναφέρεται εἰς τὸ ὑποκ. τῆς προτάσεως, ἣς ἀποτελεῖ μέρος. Πῶς λέγεται τοῦτο καὶ ποῖον τὸ ὑποκείμενον καὶ τί σχῆμα εἶναι:—ἀπιέναι: ν' ἀναχωρήσῃ.—ἔποι: ἂν βούληται: ὅπου θέλει.—Τὸ ἔποι ἐπὶ κινήσεως, τὸ δὲ ἔπη καὶ ἐπὶ στάσεως καὶ ἐπὶ κινήσεως.—ἐμποδῶν ἐστίν: εἶναι ἐμπόδιον, ἐμποδίζει αὐτόν.—ἐάν τε ἐάν τε: εἴτε εἴτε.—ἐάν τε τις ὁμῶν βούληται εἰς ἀποικίαν ἰέναι=εἴτε εἰς ἀποικίαν ἐπιθυμεῖ νὰ ὑπάγῃ κανεὶς ἐξ ὁμῶν.—εἰ μὴ ἀρέσκομεν: Ποῖον εἶδος τῆς ὑποθέσεως εἶναι καὶ πῶς παρίσταται ἡ ὑπόθεσις;—ἐάν τε μετοικεῖν: ἐννοεῖται βούληται=εἴτε νὰ μετοικήσῃ ἐπιθυμεῖ, δηλ. νὰ κατοικήσῃ εἰς ἄλλην πόλιν.—ἐλθῶν: χρόν.—ἀφ' οὗ ὑπάγῃ.—ἄλλοσέ ποι: εἰς κανὲν ἄλλο μέρος.—ἰέναι: ἐκ τοῦ ἀπαγορεύει.—ἐκεῖσε, ἔποι: ἂν βούληται: ἐκεῖ, ὅπου θέλει, εἰς ὅ,τι μέρος θέλει.—ἔχοντα: κατηγορ.—ἔχων (τὰ πράγματά του).—ὅς δ' ἂν ὁμῶν παραμείνῃ: ὅστις δ' ἐξ ἡμῶν παραμείνῃ, μείνῃ ἐδῶ.—ἐν τρόπῳ: πλαγ. ἐρώτ.—κατὰ ποῖον τρόπον.—τᾶλλα: κατὰ τὰ ἄλλα.—φκμέν: ἰσχυρίζομεθα.=ὁμολογηκέναι: τοῦτον: ὅτι οὗτος ἔχει ὑποσχεθῆ.—ἐργῆ: πράγματι.—ποιήσῃν ταῦτα: ὅτι θὰ κάμῃ ταῦτα.—ἂ ἂν . . . κελεύομεν: ὅσα διατάσσομεν.—τὸν μὴ πειθόμενον: ὑποκ. τοῦ ἀδικεῖν=ὄ μὴ ὑπακούων, ὅστις δὲν ὑπακούει.—ἀδικεῖν: ἐκ τοῦ φκμέν=ὄτι πράττει ἄδικον, βλάπτει.—τριχῆ: ἐπίορ. τροπ.=κατὰ τρεῖς τρόπους.—ὄτι: ἐπεξ. τοῦ τριχῆ=διότι.—οὐ πείθεται: δὲν ὑπακούει.—γεννητὰς οὖσιν: ἐν ᾧ εἴμεθα γονεῖς του.—καί: ὅτι: καὶ διότι.—τροφεῦσι: ἐννοεῖναι τὸ οὐ πείθεται ἡμῖν οὖσι: τροφεῦσι=δὲν ὑπακούει (εἰς ἡμᾶς), ἐν ᾧ ἀνεθρέψαμεν αὐτόν.—ὁμολογήσας: ἐν ᾧ συνειδητὸν ἔθηκεν.—ἡμῖν πείθεσθαι: νὰ ὑπακούῃ εἰς ἡμᾶς.—προτιθέντων ἡμῶν: ἐν ᾧ ἡμεῖς προβάλλομεν, προτεινομεν εἰς αὐτόν νὰ ἐκλέξῃ.—καί: οὐκ ἐπιταττόντων:

καὶ δὲν προστάσσομεν.—*ἄ* ἂν κελεύωμεν: ὅσα διατάσσομεν.—ἀλλὰ ἐπιέντων: ἀλλ' ἐν ᾧ ἐπιτρέπομεν.—*δυσὶν* θᾶτερα: τὸ ἐν ἐκ τῶν δύο.—*οὐδέτερα*: οὔτε τὸ ἐν οὔτε τὸ ἄλλο.

Β'. Πραγματικά. τῷ ἐξουσίαν πεποιηκέναι: Κατὰ τὴν ἐλευθερίαν ταύτην διέφερον πράγματι οἱ Ἀθηναῖοι τῶν ἄλλων Ἑλλήνων καὶ μάλιστα τῶν Σπαρτιατῶν, παρ' οἷς οἱ νόμοι ἦσαν δεσποτικοὶ καὶ τῆς ἐλευθερίας τοῦ ἀτόμου λίαν περιοριστικοί.

δοκιμασθῆ: ἡ δοκιμασία αὕτη ἦτο ἡ ἐξῆς: αἱ ἀρχαὶ ἐξήταζον τὴν ἡλικίαν τοῦ δοκιμαζομένου, ὃν ἦτο οὗτος 18 ἐτῶν, ἔπειτα δὲ ἂν ἦτο ἐλεύθερος καὶ γνήσιος Ἀθηναῖος, ἂν ἦτο δηλαδὴ ἐκ γονέων ἀστῶν (Ἀθηναίων) ἀμφοτέρων, μεθ' ὃ ἐνεγράφετο οὗτος εἰς τὸ ληξιαρχικὸν γραμματεῖον, δηλ. εἰς τὸν κατάλογον τῶν ἐφήβων τοῦ δήμου (δημοτῶν) καὶ ἐγίνετο κύριος τῆς περιουσίας του (ἀρχων τῆς λήξεως). Μετὰ ταῦτα ἐδοκίμαζε τοὺς ἐγγραφέντας ἡ βουλή καὶ ἂν εὔρισκεν αὐτοὺς νεωτέρους τῶν 18 ἐτῶν, ἐξημίου τοὺς δημότας τοὺς ἐγγράφαντας.

Γ'. Λογικά, αἰσθητικά, ἠθικά. Συνέχεια τῆς προσωποποιήσεως.—Ἐπειδὴ ὁ Κρίτων ἀνωτέρω παρεδέχθη τὰ ὑπὸ τοῦ Σωκράτους διὰ τῶν Νόμων λεγόμενα ὡς ἀληθῆ, ἂνεν ὅμως ἀποδείξεως, ὁ Σωκράτης νομίζει ἀναγκαῖον νὰ φέρῃ ἀποδείξεις τῆς ἀληθείας τούτων καὶ νὰ χαρακτηρίσῃ τὸ ἀμάρτημα, τὸ ὁποῖον διαπράττει ὁ εἰς τοὺς Νόμους τῆς πατρίδος ἀπειθῶν, φανταζόμενος πάλιν, ὅτι ὅσα λέγει, λέγουσιν αὐτοὶ οἱ Νόμοι.

γενήσαντες, ἐκθρέψαντες παιδεύσαντες: ἀσύνδετον χάριν ἐμφάσεως.

ἐξεῖναι: λαθόντα: διὰ τούτων θέλει νὰ δηλώσῃ ὁ Πλάτων τὴν ἐν Ἀθήναις ὑπάρχουσαν πολιτικὴν ἐλευθερίαν.

φαμέν τοῦτον ὁμολογηκέναι: Αὕτη εἶναι ἡ σιωπηρὰ λεγομένη ὁμολογία, ὡς καὶ ἀνωτέρω εἶπομεν. Ὁ παραβαίνων τὰ ἐνταῦθα ὑπὸ τῶν Νόμων λεγόμενα διαπράττει ἀληθῶς τριπλὴν παρανομίαν, διότι ἀσεβεῖ πρὸς τὴν πατρίδα ὡς πρὸς μητέρα, ὡς πρὸς τροφὸν καὶ ὡς πρὸς τὸ ἕτερον τῶν συμβληθέντων προσώπων, καθιστῶν οὕτω τὸ συνομολογηθὲν συμβόλαιον ἑτεροβαρές, ὅπερ ἄδικον, τοιοῦτο:

Τὸ ἀμάρτημα τοῦ ἀπειθοῦντος εἰς τοὺς νόμους
τῆς Πατρίδος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ XIV.

Α'. Γραμματικά. Ταύταις . . ταῖς αἰτίαις : εἰς τὰς κατηγορίας ταύτας.—φραμέν : ἰσχυρίζομεθα.—καί σέ . . ἐνέξεσθα : ὅτι καὶ σὺ θὰ ἐνοχοποιηθῆς. Τὸ ἐνέξεσθα εἶναι Μέλλον τοῦ ἐνέχομαι=γίνομαι ἢ εἶμαι ἐνοχος, ἐνοχοποιοῦμαι.—ἐπνοεῖς : ἔχεις εἰς τὸν νοῦν σου, μελετᾷς.—οὐχ ἦκιστα : ὄχι ὀλιγότερον.—Ἀθηναίων : τῶν ἄλλων Ἀθηναίων.—σέ : σύ.—ἐν τοῖς μάλιστα : παρὰ πολὺ. Ἴδὲ κεφ. VII.—διὰ τί δῆ : διατί δά : —καθάπτουσι ἄν μου : θὰ με προσέβαλλον, θὰ ἐπετίθεντο κατ' ἐμοῦ.—ὠμολογηκῶς τυγχάνω : τυγχάνω νὰ ἔχω δώσει (ταύτην) τὴν ὑπόσχεσιν.—φαιεν γὰρ ἄν : ὁ γὰρ εἶπεξ. =θὰ ἔλεγον δηλαδή.—διαφερόντως . . τῶν ἄλλων Ἀθηναίων ἀπάντων : περισσότερον ὄλων ἐν γένει τῶν ἄλλων Ἀθηναίων.—οὐκ ἄν ἐπεδήμεις : δὲν θὰ ἔμενες.—εἰ μὴ σοι διαφερόντως ἤρεσκε : ἄν δὲν σοι ἤρεσκεν ὑπερβολικῶς.—ἐπὶ θεωρίαν : τελ. αἴτιον=διὰ νὰ θεωρήσης, νὰ ἴδῃς τοὺς ἀγῶνας.—πῶποτε : ποτὲ μέχρι τοῦδε.—ἐξήλθες : ἀνεχώρησας, ἀπεδήμησας.—ἔτι μὴ : πλὴν. Τὸ ἔτι μὴ παριστῶ τὸ λεγόμενον ὡς ἀνάξιον λόγου.—ἄλλοσε οὐδαμῶσε : εἰς κανὲν ἄλλο μέρος.—εἰ μὴ ποί : ἐκτὸς ἄν ὑπῆγες κάπου.—στρατευσόμενος : διὰ νὰ πολεμήσῃς ὡς στρατιώτης. Διατί χρόνου Μέλλοντος : —οὔτε ἄλλην ἀποδημίαν ἐποιήσω : περιφρ.=οὔτε εἰς ἄλλο μέρος ἀπεδήμησας, ἢ (ὅπως λέγομεν κοινῶς) οὔτε κανὲν ἄλλο ταξεῖδι ἔκαμες.—ἔλαθε : σὲ κατέλαβε, σοῦ ἦλθε.—σοὶ ἱκανοὶ ἦμεν : σοὶ ἤμεθα ἱκανοί, σὲ ἠγαριστοῦμεν. ~~Ε~~οὔτω σφόδρα : τόσον πολὺ.—ἦροῦ : προετίμας.—ὠμολόγηεις : ὑπισχνείσο, ἔλεγες.—πολιτεύσεσθαί : ὅτι ὡς πολίτης θὰ ζήσῃς.—καθ' ἡμᾶς : συμφώνως πρὸς ἡμᾶς, ὅπως διατάσσομεν ἡμεῖς.—ὡς ἀρεσκούσης : διότι σου ἤρεσκεν.—ἔτι τοῖνον : τὸ τοῖνον ἐν ταῦθα εἶναι μεταβατικὸν ἴσον πρὸς τὸν δέ, ὡστε=ἀκόμη δέ.—ἐν αὐτῇ τῇ δίκῃ : κατὰ τὴν ὥραν τῆς δίκης, καθ' ὃν χρόνον πράγματι ἐγένετο ἡ δίκη.—ἐξῆν σοι : ἦτο εἰς τὴν ἐξουσίαν σου.—τιμήσασθαί : νὰ προτείνῃς ὡς ποινήν.—φυγῆς : φυγὴν, ἐξορίαν. Ἡ Γεν. διότι τὸ τιμήσασθαί εἶναι τιμήματος σημαντικόν.—ἔπερ : αὐτὸ ἀκριβῶς, τὸ ὁποῖον.—ἀκούσης τῆς πόλεως : ἀνευ τῆς θέλησεως τῆς πατρίδος.—ἐκούσης : με τὴν θέλησίν της.—ἐκαλλωπίζου : ἐκαμάρωνες.—ὡς οὐκ ἀγανακτῶν : προσποιούμενος ὅτι δὲν ὠργίζεσο.—εἰ δέοι : πλαγ. ἐρώτησις, διότι τὸ ἀγανακτῶ εἶναι ψυχικοῦ πάθους ση-

μαντικὸν = διότι ἔπρεπε (ν' ἀποθάνης). Λιατί Εὐκτική τὸ δέοι:—
 ἤροῦ: Ποτ. β' προσ. τοῦ αἰρωῦμα: (προτιμῶ) = προετίμας. —
 ἔφησθα Ποτ. β' προσ. τοῦ φημί:—ἔλεγες.—πρὸ τῆς φυγῆς: ἀντὶ τῆς
 ἔξορίας.—αἰσχύνει: ἐντρέπεται.—ἐντρέπει: φροντίζει. Τὸ ἐντρέπομαι
 παρὰ παλαιοῖς ἔχει τὴν ἐννοίαν τοῦ φροντίζω.—διαρθεῖραι: ἐννοεῖται
 ἡμᾶς=νά μας καταστρέψης.—ἄπερ ἂν πράξειεν: ὅσα ἀκριβῶς θὰ ἡδύ-
 νατο νὰ πράξῃ.—φαιλότατος: ὁ χειρότερος.—ἀποδιδράσκω: δραπε-
 τεύω, φεύγω κρυφίως.—ξυνηχᾶς: συμφωνίας.—ὁμολογίας: ὑπο-
 σχέςεις.—ξυνέθου: Ἄφορ. β' τοῦ ξυντίθεμαι=συναφώνησας.—πολιτεῦ-
 σεσθα: ὅτι θὰ ζήσης ὡς πολίτης.—ἡμῖν . . ἀπόκρινα: ἀποκριθῆτι, δὸς
 ἀπόκρισιν εἰς ἡμᾶς. — τοῦτ' αὐτό: ἀκριβῶς τὸ ἐξῆς, τὴν ἐξῆς. —
 φάσκοντες: ὅταν ἰσχυρίζομεθα. Μετοχ. τοῦ φημί.—ἔργφ, ἀλλ' οὐ λόγφ:
 εἰς τὸ ὁμολογηκέναι:—ὅτι ἔχεις ὑποσχεθῆ ἔμπροκτως οὐχὶ διὰ λόγου—
 ἢ οὐκ ἀληθῆ: Ἐννοεῖται λέγομεν.—τί φῶμεν: Ἐποτ. ἀπορίας=τί νὰ
 εἴπωμεν;—ὁμολογῶμεν: νὰ παραδεχθῶμεν:—Ἄλλο τι οὖν: ἐννοεῖται
 ποιεῖς.—ἂν φαῖεν: θὰ ἡδύνατο νὰ εἴπωσιν.—οὐκ ὁμολογήσας: τὰς
 ὁποίας ἔκαμες (παρεδέχθης) ὄχι ἀναγκασθεῖς.—ἐν . . ἐδομήκοντα: ἐν
 διαστήματι 70 ἔτων.—ἐν οἷς: κατὰ τὸ διάστημα τῶν ὁποίων.—αἱ ὁμολο-
 γίαι: αἱ συμφωνίαι.—προηροῦ: προετίμας.—ἄς δῆ: τὰς ὁποίας ὡς
 γνωστόν.—ἐκάστοτε: κάθε φορὰν.—ἐδομῆσθαι: ὅτι ἔχουσι καλοὺς
 νόμους, ὅτι διοικοῦνται καλῶς.—ἐλάττω: ὀλιγώτερον.—οὕτω . . δια-
 φερόντως: τόσον ὑπερβολικά.—νῦν δὲ δῆ: τώρα λοιπόν.—οὐκ ἐμμενεῖς:
 Μέλλ. τοῦ ἐμμένω ἰσοδύναμος Προστακτ. Ἄορίστω=δὲν θὰ μείνης
 πιστός; μείνον πιστός.—τοῖς ὁμολογημένοις: εἰς τὰ συμπεφωνημένα.
 —ἐὰν ἡμῖν γε πείθῃ: ἐὰν τοῦλάχιστον πείθῃσαι εἰς ἡμᾶς, ἐὰν παραδέ-
 χῃσαι τὰς συμβουλὰς ἡμῶν (ἐννοεῖται: ἐμμενεῖς= θὰ μείνης πιστός).
 —ἐξελθών: φυγών, διὰ τῆς φυγῆς σου.]

Β'. Πραγματικά. εἰς Ἴσθμόν: ὅπου, ὡς γνωστόν, ἐτελοῦντο τὰ
 Ἴσθμια. Πότε ὅμως ἀπεδήμησεν εἰς Ἴσθμόν ὁ Σωκράτης ἄγνωστον.
 στρατευσόμενος: τὰς ὡς στρατιώτου ἀποδημίας του ἀναφέρει αὐτὸς
 ὁ Σωκράτης ἐν τῇ ἀπολογία αὐτοῦ (XVII), ἦσαν δ' αὐταὶ ἢ εἰς
 Ποτειδαίαν (τῷ 432 π. Χ.), εἰς Ἀμφίπολιν (τῷ 422) καὶ παρὰ τὸ Δί-
 λιν τῆς Βοιωτίας (τῷ 424), ὅπου ἠττήθησαν οἱ Ἀθηναῖοι ὑπὸ Θηβαίων.
 ἐν αὐτῇ τῇ δίκῃ τιμῆσασθαι: ὡς δικανικὸς ὅρος παρὰ τοῖς Ἀθη-
 ναίοις (ὡς ἐνταῦθα), τὸ μὲν ἐνεργ. τιμῶ σημαίνει ὀρίζω τὴν ποινὴν
 τοῦ καταδικασθέντος ὡς ἐνόχου, κατὰδικάζω τινὰ εἰς ποινὴν τινὰ, καὶ

λέγεται ἐπὶ τῶν δικαστῶν ἢ τοῦ δικαστηρίου, ἢ δὲ ποινὴ ἐκφέρεται κατὰ γενικὴν, λ. χ. θανάτου· τὸ δὲ μέσον τιμῶμαι τίθεται ἐπὶ τῶν δι-
δικῶν, κατηγοροῦ καὶ κατηγορούμενου, διότι κατὰ τοὺς νόμους ἐδι-
καιούτο ὁ κατήγορος πρῶτος νὰ ὀρίσῃ τὴν ποινὴν τὴν ἐπιβλητέαν εἰς
τὸν κατηγορούμενον, ὁ δὲ κατηγορούμενος ἔπειτα εἶχε τὸ δικαίωμα νὰ
ἀντικρούσῃ αὐτὴν ὀρίζων μετριωτέραν, ὅπερ καὶ ἐλέγετο μάλιστα ἀντι-
τιμᾶσθαι ἢ ὑποτιμᾶσθαι.

ἐκαλλωπίζου: ὁ Σωκράτης πράγματι ἀπελογίθη ὑπερηφάνως. Ἴδὲ
Ἄπολογία XVI καὶ XVII κ.λ.

Λακεδαιμόνα . . Κρήτην: Οἱ δωρικὸι νόμοι καὶ τὰ ἔθιμα ἦσαν
ἀσθηρότερα καὶ σεμνότερα τῶν ἄλλων ἑλληνικῶν, γνωστὸν δ' ὅτι καὶ οἱ
νόμοι τοῦ Λυκούργου εἶχον τὴν καταγωγὴν αὐτῶν ἐκ Κρήτης.

Γ'. Δογικά, αἰσθητικά, ἠθικά. Συνέχεια τῆς προσωποποιήσεως.—
Τοῦ ἐν τῷ ἀνωτέρῳ κεφαλαίῳ ἁμαρτήματος ἔνοχος θὰ γίνῃ πρὸ πάντων
ὁ Σωκρ. ἂν δραπετεύσῃ, ὡς ἀποδεικνύουσιν οἱ Νόμοι. Ποία εἶναι ἡ
ἀπόδειξις:—

οὐκ ἦμιστα . . ἐν τοῖς μάλιστα: κατὰ πλεονασμόν, χάριν μείζο-
νος ἀκριβείας καὶ ἐμφάσεως.

εἰ . . εἶπομι: τί εἶδος τῆς ὑποθέσεως εἶναι καὶ τί σημαίνει;—
οὐ γὰρ ἂν . . ἐπεδήμεις: Ποῖον εἶδος εἶναι τοῦτο καὶ διατί προη-
γεῖται ἡ ἀπόδοσις;—οὐ γὰρ ἂν . . οὔτ' ἐπὶ θεωρίαν . . οὔτε ἄλλοσε . .
οὔτε ἄλλην . . οὐδ' ἐπιθυμία . . οὐδὲ νόμων: Διατί ἄρα γε ἡ σωρεία
αὕτη τῶν ἀρητικῶν;—οὐ δέ: διὰ τούτου ἐκφέρονται τὰ ἀντίθετα τῶν
προηγουμένων.—ἐκαλλωπίζου ὡς οὐκ ἀγανακτῶν . . ἀλλ' ἤροῦ: τὸ
ὀμαλὸν θὰ ἦτο οὐκ ἠγανακτεῖς . . ἀλλ' ἤροῦ.—οὔτε τε: διὰ τούτων
συνδέονται ἀποφατικὸν πρὸς καταφατικόν.—ὄπ' ἀνάγκης: τὸ ἀναγκ.
αἷτιον.—ἐν ἔτεσιν: τὸ χρον.διάστημα, ἐντὸς τοῦ ὁποίου γίνεται τι.—
ἐξῆν σοι: ἡ Ὀριστικὴ δηλοῖ τὸ βέβαιον τοῦ πράγματος.—ἐφαίνοντό
σοι . . εἶναι: μετ' Ἀπαρεμφ. ἀντὶ Μετοχῆς, διότι ἐνταῦθα τὸ φαίνο-
μαί τιν: ἔχει τὴν ἔννοιαν δοξαστικοῦ ὀήματος.—οὔτω σοι διαφερόντως:
συγκεφαλ. τῶν προηγουμένων.—νῦν δέ . . οὐκ ἐμμενεῖς: ἔντονος προ-
τροπὴ εἰς τὴν ἐμμονήν. Οὕτως ἐνταῦθα εἶναι:

ἡ ἀπόδειξις τῆς ἐνοχῆς τοῦ Σωκράτους εἰς τὸ κατὰ
τῆς πατρῴδος ἁμάρτημα
καὶ προτροπὴ αὐτοῦ εἰς τήρησιν τῶν νόμων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ XV.

Α'. Γραμματικά. Σκόπει γὰρ δὴ : διότι παρατήρει, συλλογίζου ἤδη.—**παριβάς :** ὑποθ.—**ἐξαμαρτών τι τούτων :** ἐὰν κάμης κανὲν σφάλμα ἐκ τούτων.—**τί ἀγαθὸν ἐργάσει σαυτὸν :** τί καλὸν θὰ κάμης εἰς τὸν ἑαυτὸν σου. Τὸ ἀγαθὸν ἐργάζομαι τινι=εὐεργετῶ τινα, κάμνω εἰς τινα εὐεργεσίαν.—**τοὺς ἐπιτηδέους :** εἰς τοὺς φίλους.—**φεύγειν :** νὰ γίνωσιφυγάδες, νὰ ἐξορισθῶσι.—**τῆς πόλεως :** τῆς πατρίδος.—**αὐτὸς δέ :** σὺ δὲ ὁ ἴδιος.—**ἐάν . . ἔλθῃς :** ἐὰν ὑπάγῃς.—**εἰς τῶν ἐγγύτατα :** εἰς τινα τῶν ἐγγύτατα (τῶν Ἀθηνῶν) πόλεων.—**Θήβαζε :** ἐπίρω. κινήσεως=εἰς Θήβας.—**Μέγαρά δε :** εἰς τὰ Μέγαρα. Ποίας καταλήξεις ἔχομεν σημαίνουσας τὴν εἰς τόπον κίνησιν ; —**τῇ πολιτείᾳ :** πρὸς τὸ πολίτευμα.—**ἔσοι περ :** ὅσοι ἀκριβῶς.—**κῆδοντι :** φροντίζουν.—**ὑποδλέφονται σε :** Μέλλ. τοῦ ὑποδλέπω =βλέπω ἐχθρικῶς καὶ ὑπόπτως=θὰ σε βλέπωσι μὲ ὑποπτον καὶ ἐχθρικὸν βλέμμα.—**ἡγούμενοι :** νομίζοντες, ἐπειδὴ θὰ σε νομίζωσι.—**διαφθορέα :** καταστροφέα.—**τὴν δόξαν :** τὴν γνώμην (τῶν δικαστῶν).—**ὥστε δοκεῖν :** ὥστε νὰ φαίνονται.—**δικάσει :** ὅτι ἐδίκασαν.—**ξστις :** ὄποιος.=σφόδρα : πολὺ περισσότερον.—**δόξειεν ἂν :** θὰ ἠδύνατο νὰ φανῇ.—**φεύξει :** θ' ἀποφύγῃς.—**κοσμιωτάτους :** φρονιμωτάτους.—**τοῦτο ποιῶντι :** ἂν κάμνης τοῦτο.—**ἀντισχυντήσεις διαλεγόμενος :** θὰ συζητῆς πρὸς αὐτοὺς ἀναισχύντως.—**τίνας λόγους :** ἐννοεῖται : θὰ λέγῃς, ποίας συζητήσεις θὰ κάμνης.—**πλείστου ἄξιον :** εἶναι πρᾶγμα πλείστου λόγου ἄξιον, ἀξιολογώτατον.—**φανείσθαι ἂν :** ὅτι θὰ φανῇ ὅτι εἶναι.—**τὸ τοῦ Σ. πρᾶγμα :** περιφρ.=ὁ Σωκράτης, ὁ τρόπος οὗτος τοῦ Σωκράτους.—**οἰεσθαί γε χρὴ :** ἀπόκρισις : πρέπει βέβαια (νὰ τὸ νομίζῃς). Τί ; —**ἀπχερῖς :** Μέλλ. τοῦ ἀπαίρω (φεύγω) = θ' ἀναχωρήσῃς, θὰ φύγῃς.—**ἤξεις :** θὰ ὑπάγῃς.—**παρὰ τοὺς ξένους :** πρὸς τοὺς φίλους.—**δὴ :** ὡς γνωστόν.—**ἀκούοιεν ἂν σου :** θὰ ἠδύναντο νὰ σε ἀκούωσιν.—**ὡς . . ἀπεδιδρασκες :** πλαγ. ἐρώτησις. Νοεῖται ἡ μετοχὴ **διηγουμένῳ** = πῶς ἐδραπέτενες γελοίως.—**σκευὴν τινι :** στολὴν τινα ξένην.—**περιθέμενος :** θέμενος περὶ σεαυτὸν = φορέσας.—**διφθέραν :** προβειάν, κάπαν ἀπὸ προβειάν.—**οἶα δὴ εἰώθασιν ἐνσκευάζεσθαι :** ὁποῖα, ὡς γνωστόν, συνηθίζουν νὰ φοροῦν ὕψως, ὡς γνωστόν, συνηθίζουν νὰ μεταμορφώνονται.—**οἱ ἀποδιδράσκοντες :** ὅσοι δραπετεύουσιν.—**τὸ σχῆμα τὸ σαυτοῦ :** τὸ σχῆμά σου.—**γέρων ἄνθρω :** γέρον ἄνθρωπος.—**λοιποῦ ὄντος :** ἐν ᾧ σοι ὑπολείπεται.—**ὡς τὸ εἰκόσ :**

ὡς εἶναι φυσικόν.—οὐδεὶς ὅς ἐρεῖ: δὲν ὑπάρχει κανεῖς, ὁ ὁποῖος θὰ εἶπη; δὲν θὰ εἶπη κανεῖς;—ἀν μὴ... λυπηρῆς: ἀν δὲν ἐνοχλῆς.—ἀκούσει: θ' ἀκούσῃς.—βιώσει: Μέλλον β' προσ. τοῦ ζῶ=θὰ ζήσης.—ὑπερχόμενος: κατηγορ. Μετοχή=κολακεύων.—δουλεύων: φερόμενος ὡς δούλος.—ἡ εὐωχούμενος: ἡ βιώσει εὐωχούμενος=ἡ μήπως θὰ ζήσης διασκεδάζων.—ὡσπερ... ἀποδεδημηκώς: ὡσάν ἀκριβῶς νὰ ἔχῃς ἀποδημήσει (διὰ δεῖπνον).—ἀλλὰ δὴ: ἀλλὰ δά, ἀλλὰ δὴθεν.—τῶν παιδῶν ἕνεκα: χάριν τῶν παιδιῶν, τῶν υἱῶν σου.—ἴνα... θρέψῃς: διὰ νὰ τοὺς ἀναθρέψῃς.—ἀγαγών: ἀπ' οὗ τοὺς ὀδηγήσης (εἰς Θεσσαλίαν).—ξένους παύσας: ἀπ' οὗ κάμῃς αὐτοὺς ξένους (ἐν ᾧ εἶναι Ἀθηναῖοι πολῖται).—οὐ: ὄχι (δὲν θὰ κάμῃς).—αὐτοῦ: ἐδῶ, ἐν Ἀθήναις.—σοῦ ζῶντος: ἐὰν σὺ εἶσαι ἐν τῇ ζωῇ.—βέλτιον: καλύτερον.—θρέψονται: θ' ἀνατραφῶσιν.—παιδεύονται: θὰ ἐκπαιδευθῶσιν.—μὴ ξυγόντος σοῦ αὐτοῖς: καθ' ὃν χρόνον σὺ δὲν θὰ εἶσαι μετ' αὐτῶν, ἐν τῇ ἀπουσίᾳ σου.—ἐπιμελήσονται: θὰ φροντίσουν.—εἰς Ἄδου: εἰς τὴν κατοικίαν τοῦ Ἄδου, εἰς τὸν Ἄδην.—οἰεσθαί γε χρῆ: πρέπει τοῦλάχιστον νὰ νομίζωμεν (ὅτι θὰ φροντίσουν).—εἴπερ γέ τι ὄφελος... ἐστὶ: ἀν εἶναι πράγματι κανὲν ὄφελος ἀπ' αὐτοὺς, δηλ. ἀν ἔχουν οὗτοι πράγματι καμμίαν ἀξίαν.—τῶν φασκόντων: ἀπ' αὐτούς, οἱ ὁποῖοι ἰσχυρίζονται.—ἐπιτηδεῖων σοι εἶναι: ὅτι εἶναι φίλοι σου.

Β'. Πραγματικά. κινδυνεύουσι: διότι οἱ ὑποβηθῶντες εἰς τὴν δραπέτευσίν τινος ἐκ τῆς φυλακῆς κατεδικάζοντο εἰς πρόστιμον μέγα καὶ ἕξορίαν.

ἐνομοῦνται: γάρ: Αἱ Θῆβαι: ἐπὶ Σωκράτους ἐκυβερνῶντο ὀλιγαρχικῶς μὲν, ἀλλ' ἰσονόμως, διὸ καὶ ἤχησαν ἀναδείξασαι μετ' ὀλίγον τὸν Ἐπαμεινώνδαν καὶ Πελοπίδαν. Τὰ δὲ Μέγαρα διφκοῦντο καὶ αὐτὰ ὀλιγαρχικῶς, ἀλλ' ἠνομοῦντο, διὸ καὶ ἐμακαρίζοντο ὑπὸ τοῦ Σωκράτους.

Θετταλία: Οἱ παλαιοὶ καὶ μάλιστα οἱ Ἀθηναῖοι εἶχον ἐν γένει κακὴν ἰδέαν περὶ Θεσσαλῶν. Τοῦτο προῆλθεν ἐκ τῆς διαφθορᾶς τῶν εὐγενῶν καὶ ἰσχυρῶν τῆς χώρας ταύτης.

Γ'. Δογικά, αἰσθητικά, ἠθικά. Συνέχει: τῆς προσωποποιήσεως.—Ἀποδειχθεῖσης τῆς ἐνοχῆς τοῦ Σωκράτους, ἀν ἤθελε δραπέτευσαι, ἕξετάζονται τὰποτελέσματα. Ἡ εἰς τοῦτο προτροπὴ ἐκφέρεται διὰ τῆς Προστ. σκόπει, ἕξ ἧς ἐξαορτάται ἡ πλαγία ἐρώτησις τί ἀγαθὸν ἐργάσει.

στυγόν: Ἡ αὐτοπαθῆς ἀντωνυμία, διότι εἶναι ἀνανάκλασις ἄμεσος, ἀναφέρεται δηλ. εἰς τὸ ὑποκ. τῆς προτάσεως, ἧς ἀποτελεῖ μέρος.

ὁμοίως καὶ τὸ κατωτέρω στυγῶ, τὸ δὲ ἀγαθὸν εἰρωνικῶς.—ὅτι μὲν γάρ : ἐπεξ. τοῦ ἀγαθόν.—αὐτὸς δέ : ἢ αὐτὸς εἶναι ὀριστική, ἵνα μετ' ἐμφάσεως παραστήσῃ τὸ πρόσωπον καὶ διαστείλῃ αὐτὸ τῶν ἄλλων.—πρῶτον μὲν : Τὰ κακά, τὸ ὅποια θὰ συνέβαινον εἰς τὸν Σ. δραπετεύοντα διακρίνουν οἱ Νόμοι εἰς κακά, τὰ ὅποια θὰ συνέβαινον εἰς αὐτόν, ἂν μετέβαιναν εἰς τινὰ τῶν ἐγγύτατα πόλεων, καὶ εἰς κακά, τὰ ὅποια θὰ ὑφίστατο αὐτός, ἂν ἔφρουγεν εἰς Θεσσαλίαν. Ὅστε ἡ ἀντίθεσις τοῦ πρῶτον μὲν εἶναι τὸ ἄλλ' ἐκ μὲν τούτων τῶν τόπων ἀπκρεῖς κ. λ.—ὑποδέξονται : γραφικὴ παρὰστασις τοῦ τρόπου τοῦ βλέπειν τοὺς νομιζομένους ἐχθρούς.—ὥστε δοκεῖν : τὸ τελικὸν ἀποτέλεσμα πάντων.—ὅστις γάρ : ἡ αἰτιολογία τοῦ ἀποτελέσματος λογικωτάτη.—πότερον οὖν : Οἱ Νόμοι μεταχειριζόμενοι τὸ ἠθορικὸν σχῆμα τῆς ἐρωτήσεως ζητοῦσι νὰ μάθωσι, τί θὰ κάμῃ ὁ Σ. διὰ νὰ ζῆσῃ φυγὰς τί ποιῶν κ. λ. ἀναιροῦσι δὲ καὶ τὸ σπουδαιότατον τῶν ἐπιχειρημάτων τοῦ Κρίτωνος, τὸ τῶν παιδῶν, δι' οὗ ἠλπίζεν οὗτος, ὅτι θὰ πείσῃ τὸν Σωκράτη, καὶ ἀποδεικνύουσιν, ὅτι οὐδὲν τοῦτο ὠφελεῖ. Οὕτω καταδεικνύονται ἀναπόφευκτα :
Τὰ βλαβερὰ ἀποτελέσματα τῆς μελετωμένης πράξεως.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ XVI.

Α'. Γραμματικά. Ἄλλ', ὦ Σώκρατες : ὁ ἄλλὰ ἀποδοτέος εἰς τὸ μήτε . . . ποιῶ καὶ εἶναι προτροπικός.—πειθόμενος : ὑπακούων.—πρὸ τοῦ δικαίου : ἀπέναντι τῆς δικαιοσύνης.—ἐλθὼν : ὅταν ὑπάγῃς.—τοῖς ἐκεῖ ἄρχουσιν : εἰς τοὺς ἐκεῖ ἄρχοντας, εἰς τὰς ἐκεῖ ἀρχάς.—ταῦτα πράττοντι : ἂν πράττης ταῦτα.—φκίναται : ἀμεινόν σοι εἶναι : φαίνεται, ὅτι εἶναι καλύτερον διὰ σέ.—οὐδὲ ἄλλῃ τῶν σῶν οὐδενί : οὐδὲ εἰς κανένα ἄλλον ἐκ τῶν ἰδικῶν σου.—οὔτε ἀφικομένῃ : οὔτε εἰς ἐκεῖνο τὸ μέρος ὅταν ὑπάγῃς.—ἀμεινον ἔστι : θά σοι εἶναι καλύτερον, θά σοι εἶναι περισσότερον ὠφέλιμον.—ἄπει : μέλλον τοῦ ἀπέρχομαι : θὰ ἀπέλθῃς, θὰ φύγῃς ἀπ' ἐδῶ (ἀπὸ τὸν κόσμον τοῦτον).—ἐὰν ἀπίγῃς : ἐὰν ἀναχορήσῃς, ἐὰν ἀπέλθῃς.—ἐξέλθῃς : φύγῃς.—ἀνταδικήσας : ἀπ' οὗ ἀνταδικήσῃς καὶ ἀντικακουργήσῃς· ἀπ' οὗ ἀνταποδώσῃς τὸ ἀδίκημα δι' ἀδικήματος καὶ τὸ κακούργημα διὰ κακούργηματος.—παρὰβάς : ἀπ' οὗ παραβῆς. Αἱ Μετοχαὶ ἀσύνδετοι, διότι ἡ μία προσδιορίζει τὴν ἄλλην.—κακὰ ἔργ.

τούτους :ἀφ' οὗ κακοποιήσης τούτους.—ἤκιστα ἔδει=οὐκ ἔδει=δὲν ἔπρεπε. Τί;—σαυτὸν τε κ. λ. ἐπεξήγ. τοῦ τούτους.—χζλεπκνοῦμεν : μέλλων τοῦ χζλεπκίνω=θὰ ὀργισθῶμεν.—σοί : ἐναντίον σου. Διὰ μετὰ Δοτικῆς τὸ χζλεπκνοῦμεν :—ζῶντι : ἐν ὅσῳ ζῆς.—ἐκεῖ : δηλ. εἰς τὸν Ἄδην.—οἱ . . νόμοι . . ἐπεξήγ. τοῦ ἀδελφοί.—οὐκ εὐμενῶς : λιτότης=δυσμενῶς.—ὕποδέξονται σε : θὰ σε ὑποδεχθῶσι (θὰ σου κάμουν κακὴν ὑποδοχὴν).—εἰδότες : ἐπειδὴ θὰ γνωρίζουν.—μή σε πείσῃ : πρόσεχε μήπως σε πείσῃ, νὰ μὴ σε πείσῃ, νὰ μὴ σε καταφέρῃ —ἢ ἡμεῖς : ἢ ὅσα λέγομεν ἡμεῖς.

Β'. Λογικά, αἰσθητικά, ἠθικά. Ὁ ἐπίλογος τῶν Νόμων.—Ἐν ἐπιλόγῳ οἱ Νόμοι ὑπενθυμίζοντες πάλιν, ὅτι εἶναι τροφεῖς αὐτοῦ, προτρέπουσι τὸν Σ. νὰ ὑπακούσῃ εἰς τὰς συμβουλὰς τῶν προτιμῶν τὸ δίκαιον παντὸς ἄλλου ἐν τῷ κόσμῳ πολυτίμου καὶ προσφιλοῦς (παίδων, ζῶης κ. λ.). Οὕτως ἔχομεν πρῶτον τὸν παρακελευσματικὸν ἀλλὰ, ἔπειτα τὴν προσφώνησιν ὦ Σώκρατες καὶ τὴν Προστακτικὴν μὴ ποιεῖς.—μῆτε μῆτε—μῆτε—μῆδέν : Ἡ ἐπανάληψις τῶν ἀπαγορευτικῶν χάριν ἐμφάσεως.—Ἀκολουθεῖ ἔπειτα ἡ αἰτιολογία τῶν προτροπῶν οὔτε γὰρ ἐνθάδε—οὔτε ἐκεῖσε μετὰ τῆς σωρείας πάλιν τῶν ἀρηνητικῶν οὔτε—οὐδὲ οὐδὲ—οὐδὲ—οὐδενί—οὔτε.—ἀλλὰ νῦν μὲν : ἢ ἀντίθεσις τῶν προηγηθεισῶν ἀρηήσεων. Ὑποδιαίρειται δ' αὕτη εἰς δύο, νῦν μὲν—ἐὰν δὲ καὶ γίνεται χοῆσις πάλιν τοῦ πολυσυνδέτου σχήματος σεαυτὸν τε καὶ φίλους καὶ πατρίδα καὶ ἡμᾶς.—ἀλλὰ μὴ σε : ἀνακεφαλαίωσις διὰ τῆς ἐπαναλήψεως τῆς προτροπῆς.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ XVII.

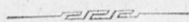
Α'. Γραμματικά. Ταῦτα : συγκεφαλαιωτικὸν τῶν προηγουμένων.—φίλε ἑταῖρε : ἀγαπητὲ φίλε.—δοκῶ : νομίζω.—οἱ κορυθαντιῶντες : οἱ ὀργιάζοντες ὡς Κορυβάντες.—τῶν ἀλῶν : (νομίζουσιν ὅτι ἀκούουσι τὸν ἦχον) τῶν ἀλῶν.—ἐν ἐμοί : μέσα μου.—ἡχῆ : ἦχώ, ἦχος.—βομβεῖ : βοῦζει.—τῶν ἄλλων : τοὺς ἄλλους.—ἕσα γε τὰ νῦν ἐμοὶ δοκοῦντα : ὅσον τοῦλάχιστον ἀφορᾷ τὴν τορινὴν μου γνώμην.—παρὰ ταῦτα : ἄλλα παρὰ ταῦτα.—ἔμως μέντοι : ἀλλ' ὅμως.—πλέον τι ποιήσεις : ὅτι θὰ κατορθώσῃς κάτι.

Ἐα : Προστ. Ἐνεστ. τοῦ ἐάω—ᾶρες.—ὑφηγεῖται : ὀδηγεῖ.

Β'. Πραγματικά. κορυβαντιῶντες : Οὕτως ἐλέγοντο οἱ ὀργιάζοντες ὡς Κορύβαντες καὶ αὐτοὶ οἱ Κορύβαντες. Ἦσαν δ' οἱ Κορύβαντες ἱερεῖς τῆς θεᾶς Κυβέλης, τῆς μητρὸς τῶν Θεῶν, ἣτις δὲν ἦτο ἄλλη ἢ αὐτὴ ἢ γὰρ θεοποιηθεῖσα. Πατρίς τῆς λατρείας ταύτης ἦτο ἡ μικρὰ Ἀσία καὶ μάλιστα ἡ Φρυγία, ἐκεῖθεν δὲ διεδόθη ἡ λατρεία τῆς γῆς (καλουμένης Ἑρας καὶ Γαίας) εἰς ὅλην τὴν Ἑλλάδα. Οἱ Κορύβαντες ἐλάτρευον τὴν θεὰν αὐτῶν ὀργιαστικῶς, ὀρχοῦμενοι μανιωδῶς ὑπὸ τὸν ἦχον αὐλῶν καὶ χαλκῶν μουσικῶν ὀργάνων, ἐκπέμποντες ἁγρίας φωνὰς καὶ πολλαχῶς παραφερόμενοι. Παραπλήσιόν τι πράττουσι καὶ σήμερον οἱ Λεβήσιαι παρὰ τοῖς Τούρκοις.

Γ'. Λογικά, αἰσθητικά, ἠθικά. Ἐξοδος τοῦ διαλόγου.— Συγκεφαλαίων ὁ Σωκράτης τὰ ὑπὸ τῶν Νόμων ᾄθῆντα δηλοῖ τὴν ἀμετάτρεπτον ἀπόφασιν αὐτοῦ νὰ μείνῃ πιστὸς εἰς τοὺς νόμους τῆς πατρίδος. Μεταχειρίζεται δὲ πλὴν τοῦ συγκεφαλαιωτικοῦ ταῦτα καὶ τῆς πλήρους ἀγάπης καὶ ἀπαθείας προσφωνήσεως (ποῖα εἶναι αὕτη;) μεταχειρίζεται καὶ τὴν λαμπρὰν εἰκόνα τῶν κορυβαντιῶντων, θέλων νὰ καταδείξῃ ὑπὸ πόσου ἐνθουσιασμοῦ πρὸς τὴν τήρησιν τῶν νόμων τῆς πατρίδος κατέχεται. Ἐπειδὴ ὅμως, ὅν κατέπανε ὁ λόγος ἐνταῦθα, θὰ ἐφαίνετο ὁ τρόπος τοῦ Σ. πρὸς τὸν Κρ. ὀλίγον ἀπότομος, ὁ Πλάτων παριστᾷ τὸν Σωκράτη ἐπιτρέποντα ἀκόμη εἰς τὸν Κρίτωνα νὰ εἴπῃ, ὅν εἶχε καμμίαν ἀντίρρησην «εἴ τι οἶε πλέον ποιήσῃν, λέγε». Τούτου δὲ οὐδεμίαν ἔχοντος, ἀποροίπτεται ἡ περὶ δραπετεύσεως πρότασις καὶ ἐπέροχεται τὸ τέλος τοῦ διαλόγου. Πάντα ταῦτα τὸν ἐπίλογον τοῦ διαλόγου ἀποτελοῦντα καλοῦνται :

Ἐξοδος τοῦ διαλόγου.

ΣΥΝΤΟΜΟΣ ΑΝΑΛΥΣΙΣ ΚΡΙΤΩΝΟΣ

Α'. Προοίμιον (I—II).

- 1) Ἡ σκηνή τοῦ διαλόγου καὶ ἡ λυπηρὰ ἀγγελία.
- 2) Ἡ ἀταραξία τοῦ Σωκράτους καὶ τὸ ὄνειρον αὐτοῦ.

Β'. Εἰσβολὴ τοῦ διαλόγου (III—V).

- 1) Ἡ πρότασις τοῦ Κρίτωνος καὶ τὸ α' ἐπιχείρημα (III).
- 2) Ἡ ἀπόκρισις τοῦ Σωκράτους.
- 3) Τὸ β' ἐπιχείρημα τοῦ Κρίτωνος (IV).
- 4) Ἄλλα ἐπιχειρήματα αὐτοῦ (V).

Γ'. Πλοκὴ τοῦ διαλόγου (VI—XVI).

- I. Πρότασις τοῦ Σωκράτους περὶ συζητήσεως (VI).
- II. Ἡ περὶ δοξῶν συζήτησις (VI—VII). Ἄρχὴ αὐτῆς ἠθικὴ.
- III. Ἀποτέλεσμα τῆς παραβάσεως τῆς ἐν τῇ συζητήσει ἀρχῆς καὶ συμπέρασμα (VIII). Δεύτερον ζήτημα καὶ δευτέρα ἠθικὴ ἀρχή.
- IV. Πρότασις τοῦ Σωκράτους περὶ ἐξετάσεως τοῦ δικαίου τῆς δραπέτευσως (IX).
- V. Αὐτὴ ἡ ἐξέτασις (X—XVI).
 - α') Αἱ ἠθικαὶ ἀρχαὶ τῆς ἐξετάσεως (X).
 - β') Ἡ προσωποποιήσις τῶν νόμων (XI—XVI).
- 1) Ἐρώτησις τῶν νόμων περὶ τοῦ μεγέθους τῆς ἐπιχειρουμένης πράξεως καὶ αἰτιολογία αὐτῆς (XI).
- 2) Τὸ πολῦτιμον καὶ σεβαστὸν τῆς πατρίδος (XII).
- 3) Τὸ ἀμάρτημα τοῦ ἀπειθοῦντος εἰς τοὺς νόμους (XIII).
- 4) Ἀπόδειξις τῆς ἐνοχῆς τοῦ Σωκράτους εἰς τὸ ἀμάρτημα τοῦτο καὶ προτροπὴ αὐτοῦ εἰς τήρησιν τῶν νόμων (XIV).
- 5) Τὰ ἐπιβλαβῆ ἀποτελέσματα τῆς μελετωμένης πράξεως (XV).
- 6) Ὁ ἐπίλογος τῶν νόμων (XVI).

Δ'. Ἐξόδος τοῦ διαλόγου (XVII).

